

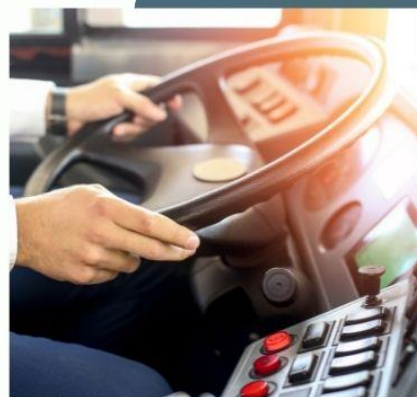
EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja
OP Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020

MINISTERSTVO
DOPRAVY A VÝSTAVBY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

VZNIK A ZÁNİK MSP NA SLOVENSKU V ROKU 2021

BRATISLAVA, 2022

Vydavateľ: Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2022

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

Obsah.....	3
Zoznam grafov, tabuliek a skratiek	4
Úvod	8
1 Stav a vývoj početnosti malých a stredných podnikov	9
1.1 Fyzické osoby	11
1.2 Právnické osoby – podniky.....	12
2 Vznik malých a stredných podnikov na Slovensku	16
2.1 Vznik MSP podľa veľkostnej kategórie	19
2.2 Vznik MSP podľa právnych foriem.....	21
2.3 Vznik MSP podľa odvetvovej štruktúry	24
2.4 Vznik MSP podľa sídla.....	26
3 Zánik malých a stredných podnikov na Slovensku.....	29
3.1 Zánik MSP podľa právnych foriem	32
3.2 Zánik MSP podľa odvetvovej štruktúry	35
3.3 Zánik MSP podľa sídla	37
4 Dynamika vývoja a čistý prírastok vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku.....	40
4.1 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa právnych foriem	41
4.2 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetvovej štruktúry.....	44
4.3 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla	51
5 Finančné ukazovatele vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov	58
5.1 Finančné ukazovatele vzniknutých MSP.....	59
5.2 Finančné ukazovatele zaniknutých podnikateľských subjektov.....	62
Záver.....	64

Zoznam grafov, tabuliek a skratiek

Zoznam grafov

Graf č. 1: Vývoj počtu MSP v r. 2008-2021 v SR	10
Graf č. 2: Vývoj počtu FO a PO MSP na Slovensku v r. 2008-2021	11
Graf č. 3: Vývoj počtu živnostníkov (MSP) v r. 2008-2021	12
Graf č. 4: Vývoj počtu podnikateľov - slobodné povolania a SHR v r. 2008-2021	12
Graf č. 5: Vývoj počtu PO MSP v r. 2008-2021	13
Graf č. 6: Vývoj počtu spol. s r. o. v r. 2008-2021	14
Graf č. 7: Vývoj počtu a.s., ZO, družstiev a j. s. a. a ostatných foriem PO v r. 2008-2021 v SR	14
Graf č. 8: Vývoj počtu vzniknutých MSP v rokoch 2008-2021 v SR	16
Graf č. 9: Porovnanie vývoja vznikov MSP po mesiacoch roka 2021 v SR	17
Graf č. 10: Vývoj vzniknutých FO - podnikateľov MSP v rokoch 2008-2021 v SR	18
Graf č. 11: Vývoj vzniknutých PO MSP v rokoch 2008-2021 v SR	19
Graf č. 12: Vývoj počtu vzniknutých mikropodnikov v rokoch 2008-2021 v SR	20
Graf č. 13: Vývoj počtu vzniknutých malých a stredných podnikov v rokoch 2008-2020 v SR	20
Graf č. 14: Vývoj počtu vzniknutých živnostníkov a PO v rokoch 2008-2021 v SR	22
Graf č. 15: Vývoj počtu vzniknutých slobodných povolání a SHR v rokoch 2008-2021 v SR	22
Graf č. 16: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa odvetví v rokoch 2008-2021 v SR	25
Graf č. 17: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa sídla v rokoch 2008-2021 v SR	27
Graf č. 18: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v rokoch 2008-2021 v SR	29
Graf č. 19: Priebeh zánikov podnikov po mesiacoch v rokoch 2008-2021 v SR	31
Graf č. 20: Vývoj počtu zaniknutých FO-podnikateľov v rokoch 2008-2021 v SR	31
Graf č. 21: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľov - PO v roku 2008-2021 v SR	32
Graf č. 22: Vývoj počtu zaniknutých živnostníkov a PO v rokoch 2008-2021 v SR	33
Graf č. 23: Vývoj počtu zaniknutých slobodných povolání a SHR v rokoch 2008-2021 v SR	34
Graf č. 24: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v rokoch 2008-2021 v SR	36
Graf č. 25: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v rokoch 2008-2021 v SR	38
Graf č. 26: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov v SR v rokoch 2008-2021	40
Graf č. 27: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v SR v roku 2008-2021	40
Graf č. 28: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - živnostníkov v roku 2008-2021 v SR	42
Graf č. 29: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - slobodných povolání v roku 2008-2021 v SR	42
Graf č. 30: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - SHR v roku 2008-2021 v SR	43
Graf č. 31: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých PO v roku 2008-2021 v SR	44
Graf č. 32: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v pôdohospodárstve v roku 2008-2021 v SR	45
Graf č. 33: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v priemysle v roku 2008-2021 v SR	45
Graf č. 34: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v stavebníctve v roku 2008-2021 v SR	46
Graf č. 35: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v obchode v roku 2008-2021 v SR	46
Graf č. 36: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v doprave a informáciách v roku 2008-2021 v SR	47
Graf č. 37: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v ubytovaní a stravovaní v roku 2008-2021 v SR	47
Graf č. 38: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v obchodných službách v roku 2008-2021 v SR	48

Graf č. 39: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v ostatných službách v roku 2008-2021 v SR	48
Graf č. 40: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa odvetví v roku 2008-2021 v SR	49
Graf č. 41: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Banskobystrickom kraji v roku 2008-2021	51
Graf č. 42: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Bratislavskom kraji v roku 2008-2021	52
Graf č. 43: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Košickom kraji v roku 2008-2021	52
Graf č. 44: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Nitrianskom kraji v roku 2008-2021	53
Graf č. 45: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Prešovskom kraji v roku 2008-2021	53
Graf č. 46: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trenčianskom kraji v roku 2008-2021	54
Graf č. 47: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trnavskom kraji v roku 2008-2021	54
Graf č. 48: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Žilinskom kraji v roku 2008-2021	55
Graf č. 49: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa sídla v roku 2008-2021	55
Graf č. 50: Vývoj podielu podnikov s kladným VH (vzniknuté v 2017) v rokoch 2017 – 2021	62
Graf č. 51: Vývoj podielu podnikov s kladným VH (zaniknuté v 2021) v rokoch 2017 - 2021	63

Zoznam tabuliek

Tab. č. 1: Počet podnikateľských subjektov podľa veľkostnej kategórie a právnych foriem v r. 2021 ..	9
Tab. č. 2: Prehľad počtu FO - podnikateľov (MSP) podľa právnych foriem v r. 2021	11
Tab. č. 3: Index vývoja FO - podnikateľov v SR	12
Tab. č. 4: Prehľad počtu PO MSP podľa jednotlivých právnych foriem v roku 2021	13
Tab. č. 5: Index vývoja jednotlivých typov PO v SR	15
Tab. č. 6: Počet vznikov MSP v jednotlivých mesiacoch roku 2021 v SR	17
Tab. č. 7: Počet vznikov MSP podľa veľkosti v rokoch 2008-2021 v SR	19
Tab. č. 8: Index vývoja vzniknutých MSP podľa veľkosti v SR	20
Tab. č. 9: Počet vznikov MSP podľa právnych foriem v rokoch 2008-2021 v SR	21
Tab. č. 10: Index vývoja vzniknutých MSP podľa právnych foriem v SR	23
Tab. č. 11: Právne formy novovzniknutých právnických osôb v SR	23
Tab. č. 12: Počet vznikov MSP podľa odvetví v rokoch 2008-2021 v SR	24
Tab. č. 13: Index vývoja vzniknutých MSP podľa odvetví v SR	25
Tab. č. 14: Počet vznikov MSP podľa sídla v rokoch 2008-2021 v SR	26
Tab. č. 15: Pomer medzi vzniknutými MSP a počtom obyvateľov podľa sídla v SR	27
Tab. č. 16: Index vývoja vzniknutých MSP podľa sídla v SR	28
Tab. č. 17: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov v jednotlivých mesiacoch r. 2021 v SR ...	30
Tab. č. 18: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem v r. 2008-2021 v SR	33
Tab. č. 19: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem v SR	34
Tab. č. 20: Zániky právnických osôb podnikateľov podľa právnej formy	35
Tab. č. 21: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v roku 2008-2021 v SR	35
Tab. č. 22: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v SR	37
Tab. č. 23: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v rokoch 2008-2021 v SR	37
Tab. č. 24: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v SR	38
Tab. č. 25: Pomer medzi zaniknutými podnikmi a počtom obyvateľov podľa sídla v SR	39
Tab. č. 26: Prehľad počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov s ohľadom na čistý prírastok v SR v roku 2008-2021	41

Tab. č. 27: Index vývoja vzniknutých, zaniknutých podnikateľských subjektov a čistého prírastku v SR	41
Tab. č. 28: Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví v roku 2008-2021 v SR	44
Tab. č. 29: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví v roku 2020 a 2021 v SR	49
Tab. č. 30: Dynamika ČP podľa odvetví 2021/2020 (krátkodobá)	50
Tab. č. 31: Vývoj ČP podľa odvetví v roku 2021 voči dlhodobému priemeru (2008-2020)	50
Tab. č. 32: Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v roku 2008-2021 v SR	51
Tab. č. 33: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v roku 2020 a 2021 v SR	56
Tab. č. 34: Dynamika ČP podľa sídla 2021/2020 (krátkodobá)	56
Tab. č. 35: Vývoj ČP podľa sídla v roku 2021 voči dlhodobému priemeru (2008-2020)	57
Tab. č. 36: Prehľad počtu subjektov vstupujúcich do spracovania k stavu finančných ukazovateľov vzniknutých MSP	59
Tab. č. 37: Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov novozaložených MSP v roku 2018-2020 (stav)	60
Tab. č. 38: Prehľad počtu subjektov vstupujúcich do spracovania k vývoju finančných ukazovateľov MSP vzniknutých v roku 2017	60
Tab. č. 39: Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov MSP vzniknutých v roku 2017 (vývoj)	61
Tab. č. 40: Prehľad počtu subjektov vstupujúcich do spracovania k vývoju finančných ukazovateľov zaniknutých subjektov v roku 2021	62
Tab. č. 41: Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov zaniknutých subjektov v roku 2020 (vývoj)	63

Zoznam skratiek

ČP	čistý prírastok
FO	fyzická(é) osoba(y)
L2	likvidita 2. stupňa
L3	likvidita 3. stupňa
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MSP	malé a stredné podniky
p. č.	poradové číslo
PO	právnická(é) osoba(y)
SBA	Slovak Business Agency
SHR	samostatne hospodáriaci roľník/roľníci
SR	Slovenská republika
SZČO	samostatne zárobkovo činná(é) osoba(y)
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
VH	výsledok hospodárenia

Úvod

Turbulentné obdobie, ktoré začalo počas roka 2020 v súvislosti s nástupom protipandemických opatrení pokračovalo aj v roku 2021 a opäť so sebou prinieslo množstvo negatívnych dopadov na podnikateľské prostredie. Naďalej dochádzalo k obmedzovaniu podnikateľskej činnosti, najmä v oblasti maloobchodu, ale i pri podnikaní v športe, kultúre, či doprave. Hodnotenie podnikateľskej aktivity, ktorú uskutočňujeme každoročne sme nevynechali ani tento rok a opätovne sme hodnotili vznik a zánik podnikateľských subjektov, ktoré poukazujú na dynamiku slovenského podnikateľského prostredia.

Publikácia „Vznik a zánik malých a stredných podnikov na Slovensku“ je pravidelným analyticko-štatistickým dokumentom zameraným na analýzu početnosti vznikov a zánikov malých a stredných podnikov na Slovensku, kvantifikáciu čistého prírastku a finančných ukazovateľov vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov podľa štyroch kritérií – veľkostnej kategórie, právnych foriem, odvetvovej štruktúry a sídla. Publikácia okrem stavu v roku 2020 analyzuje aj vývoj ukazovateľov v čase, ktorý je doplnený o prijaté legislatívne opatrenia vplyvajúce na vznik a zánik podnikateľských subjektov na Slovensku. Analýza tak umožňuje nielen identifikovať veľkostné kategórie, právne formy, odvetvia či regióny, ktoré sú na Slovensku podnikateľsky najviac alebo najmenej žiadané, ale odhaľuje aj dopad legislatívnych zmien na podnikateľské prostredie. Okrem podrobnej analýzy početnosti vznikov, zánikov a čistého prírastku, obsahuje analýza aj kvantifikáciu finančných ukazovateľov vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku, na základe ktorej možno identifikovať finančné zdravie podnikov na začiatku a na konci podnikateľskej činnosti.

Dokument je rozdelený do piatich kapitol. Prvá kapitola má informačný charakter a venuje sa zhodnoteniu aktuálneho stavu MSP na Slovensku. Druhá kapitola sa zameriava na podrobnú analýzu vznikov MSP v členení podľa spomínaných štyroch kritérií. V tretej kapitole sa venujeme analýze zánikov podnikateľských subjektov v totožnom členení s výnimkou kategorizácie podľa veľkosti. Štvrtá kapitola má sumarizačný charakter a bilancuje údaje o vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektoch v podobe čistého prírastku, resp. úbytku. Obsahom záverečnej kapitoly je analýza vybraných finančných ukazovateľov vzniknutých MSP v prvých piatich rokoch podnikateľskej činnosti (2017 – 2021) a zaniknutých podnikov rovnako v posledných piatich rokoch existencie.

1 Stav a vývoj početnosti malých a stredných podnikov

V roku 2021 bolo evidovaných 634 309 aktívnych podnikateľských subjektov – z nich až 634 309 patrilo do kategórie malých a stredných podnikov (ďalej len „MSP“), čo predstavuje 99,9 % z celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov. **Počet MSP v medziročnom porovnaní vzrástol o 6,3 %** (resp. o 37 138 aktívnych podnikateľských subjektov). Z hľadiska jednotlivých veľkostných kategórií boli v najväčšom počte zastúpené mikropodniky (0-9 zamestnancov) s celkovým počtom 618 115 podnikateľských subjektov, ktoré v relatívnom vyjadrení tvorili 97,3 % všetkých podnikateľských subjektov. Druhou najpočetnejšou kategóriou boli malé podniky (10-49 zamestnancov), ktoré tvorili 2,1 % z celkového počtu podnikateľských subjektov (resp. 13 469 podnikateľských subjektov). V roku 2020 pôsobilo na Slovensku aj 2 725 podnikateľských subjektov spadajúcich do kategórie stredných podnikov (50-249 zamestnancov), ktoré tvorili 0,4 % celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov.

Tab. č. 1: **Počet podnikateľských subjektov podľa veľkostnej kategórie a právnych foriem v roku 2021**

Veľkostné kategórie / právne formy	Podniky	Živnostníci	Slobodné povolania	SHR	Spolu	
					abs.	%
Mikropodniky	242 239	349 257	22 943	3 676	618 115	97,3 %
Malé podniky	12 511	940	10	8	13 469	2,1 %
Stredné podniky	2 688	36	1	0	2 725	0,4 %
SPOLU MSP	257 438	350 233	22 954	3 684	634 309	99,9 %
Veľké podniky	652	3	0	0	655	0,1 %
SPOLU	258 090	350 236	22 954	3 684	634 964	100 %

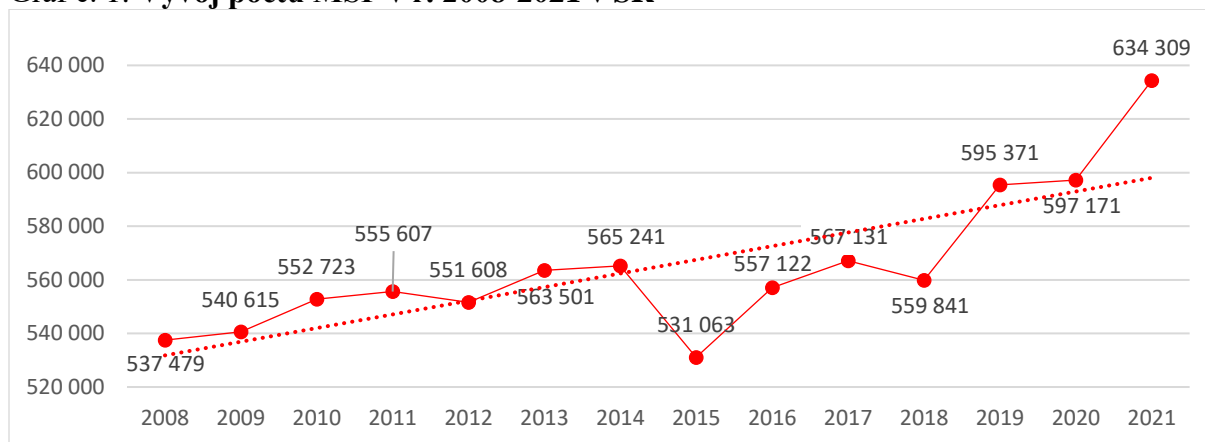
Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Z hľadiska jednotlivých právnych foriem sa najpočetnejším zastúpením vyznačovali živnostníci, ktorí predstavujú dlhodobo najobľúbenejšiu formu podnikania na Slovensku. V roku 2021 pôsobilo na Slovensku 349 257 živnostníkov – z nich 350 233 splnilo kritériá pre zaradenie do veľkostnej kategórie MSP. Podiel živnostníkov na celkovom počte aktívnych MSP predstavoval v roku 2021 viac ako polovicu všetkých MSP (55 %). Po živnostníkoch zaznamenali najvyšší počet evidovaných podnikateľských subjektov podniky v počte 258 090 – z nich 257 438 spadalo do kategórie MSP. Podniky tvorili v rámci MSP 40,6 % všetkých aktívnych MSP. V nižšej miere sa na celkovom počte MSP podieľali slobodné povolania a samostatne hospodáriaci roľníci, ktorí tvorili 3,6 % (22 954 podnikateľských subjektov), resp. 0,6 % (3 684 podnikateľských subjektov).

Aj uplynulý rok potvrdil rastúci trend v počte MSP na Slovensku. V porovnaní s rokom 2008 vzrástol počet MSP do roku 2021 o 18 % (o 96 828 podnikov). Najvyšší medziročný nárast sme zaznamenali práve v uplynulom roku 2021 (o 37 138 aktívnych podnikateľov MSP viac). Pokles zaznamenáme v rokoch 2012, 2015 a 2018. Zatiaľ čo v rokoch 2012 a 2018 šlo len o mierny pokles, v roku 2015 bol tento pokles markantnejší (o 34 178 subjektov), čo bolo spôsobené hlavne vplyvom zavedenia novej metodiky Štatistického úradu SR pre stanovenie

aktivity subjektu.¹ V roku 2021 bol opäť dosiahnutý historicky najvyšší počet aktívnych MSP na Slovensku a to 634 309 MSP.

Graf č. 1: Vývoj počtu MSP v r. 2008-2021 v SR

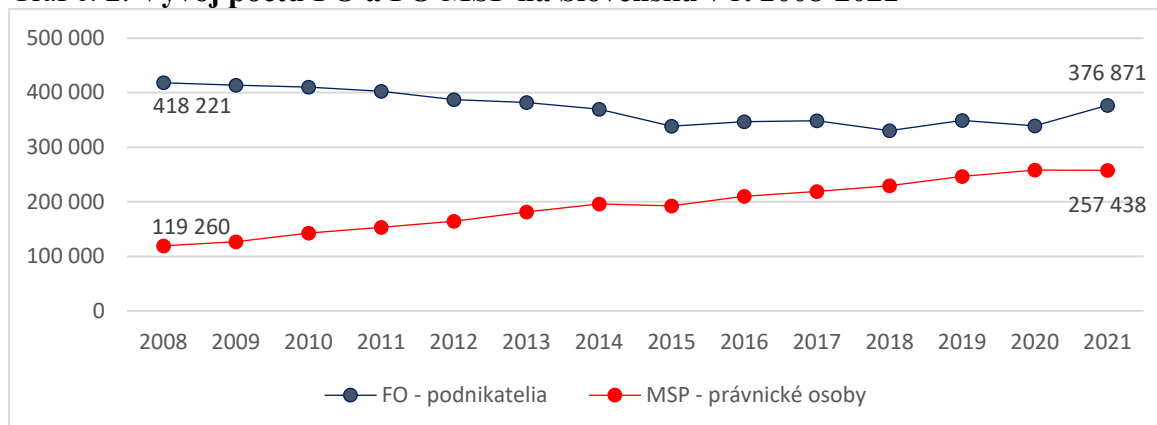
Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Rok 2021 nenaplnil niektoré dlhodobé trendy, ktoré sme reportovali v minulosti. Fyzické osoby (živnostníci, slobodné povolania a SHR) tvoria viac ako polovicu (59,4 %) z aktívnych MSP, v minulosti ich podiel postupne klesal. Naopak, rástol najmä počet právnických osôb a tým aj ich podiel (40,6 %) na celkovom počte aktívnych podnikateľských subjektov. V roku 2021 došlo k opätovnému roztváraní pomyselných nožníc a k nárastu počtu MSP – fyzických osôb o viac ako 37 tisíc a naopak k poklesu počtu aktívnych podnikateľov, právnických osôb. Pri právnických osobách je pokles v roku 2021 spôsobený najmä dvoma faktormi.

Prvým faktorom je skončenie protipandemickej podpory, ktorá bola poskytovaná len aktívnym podnikateľom. Jej skončenie znamená, že aj viacero podnikov, ktoré boli v problémoch už v čase pandémie, zaniklo práve v predchádzajúcom roku. Druhým, závažnejším faktorom vplyvajúcim na zníženie počtu právnických osôb je legislatívny zásah, ktorým boli z obchodného registra vymazávané neaktívne osoby, ktoré si nespĺnili niektoré z legislatívnych povinností (napríklad zmena základného imania z korún na eurá). Cieľom tejto zmeny bola najmä väčšia transparentnosť obchodného registra, avšak tento zásah sa prejavil v počte zaniknutých právnických osôb, tak ako ich eviduje Štatistický úrad. Vývoj počtu FO – podnikateľov a PO MSP v období rokov 2008 – 2020 znázorňuje graf č. 2.

¹ Za ekonomicky aktívny subjekt považuje ŠÚ SR subjekt, ktorý mal v sledovanom referenčnom období zamestnancov, tržby alebo investície. K stanoveniu aktivity využíva ŠÚ SR aj údaje z administratívnych zdrojov o platiteľoch zdravotného poistenia.

Graf č. 2: Vývoj počtu FO a PO MSP na Slovensku v r. 2008-2021

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

1.1 Fyzické osoby

Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov pôsobilo v roku 2021 na Slovensku 350 233 aktívnych živnostníkov, 22 954 osôb ako slobodné povolania a 3 684 osôb pracujúcich ako samostatne hospodáriaci roľníci. Najväčší podiel na celkovom počte aktívnych FO podnikateľov majú dlhodobo živnostníci, pričom tento podiel sa oproti minulému roku zvýšil o 0,8 p. b. na 92,9 % z celkového počtu aktívnych fyzických osôb – podnikateľov (MSP). Slobodné povolania predstavovali v roku 2021 podiel na MSP fyzických osobách – podnikateľoch podiel 6,1 %, oproti roku 2020 ich podiel poklesol o 0,7 p. b. Najmenej je stále fyzických osôb – podnikateľov, ktorí podnikajú ako samostatne hospodáriaci roľníci. V absolútnom počte ide o 3 684 podnikateľov, čo predstavuje podiel na MSP fyzických osobách 1 %. Ich podiel oproti predchádzajúcemu roku taktiež mierne poklesol o 0,1 %. Prehľad počtu a podielu jednotlivých kategórií FO – podnikateľov za rok 2021 v členení podľa právnych foriem je uvedený v tabuľke č. 2.

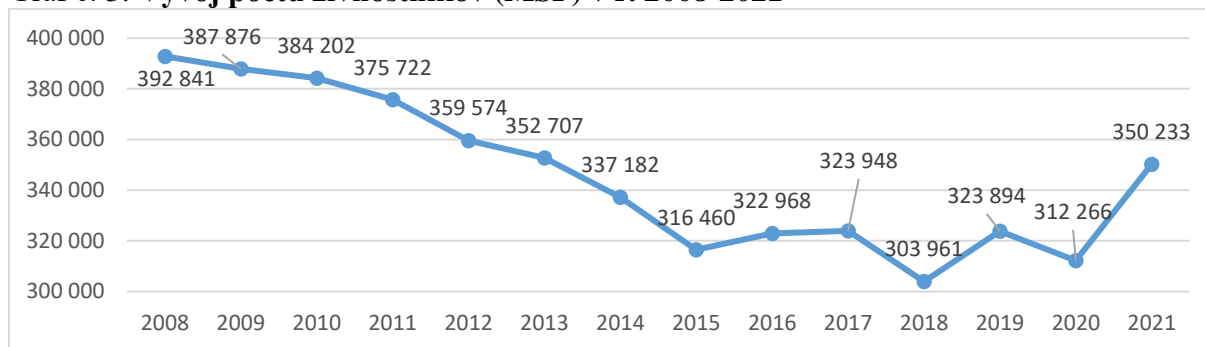
Tab. č. 2: Prehľad počtu FO - podnikateľov (MSP) podľa právnych foriem v r. 2021

Typ FO	abs.	%
Živnostníci (MSP)	350 233	92,9 %
Slobodné povolania	22 954	6,1 %
Samostatne hospodáriaci roľníci	3 684	1,0 %
SPOLU	376 871	100,0 %

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Živnostníci sú dlhodobo najpočetnejšou skupinou FO – podnikateľov. **Počet živnostníkov splňujúcich veľkostné kritériá MSP sa medziročne zvýšil o 37 138 podnikateľských subjektov (resp. o 12,2 %).** Došlo k zmierneniu trendov v dlhodobom porovnaní. Kým v predošlom období dochádzalo k masívnemu úbytku počtu živnostníkov aj zo strednodobého hľadiska, rok 2021 znamenal, že počet živnostníkov je oproti roku 2008 nižší o 10,8 % (o 42 tisíc). Vývoj počtu živnostníkov v rokoch 2008 – 2021 znázorňuje graf č. 3.

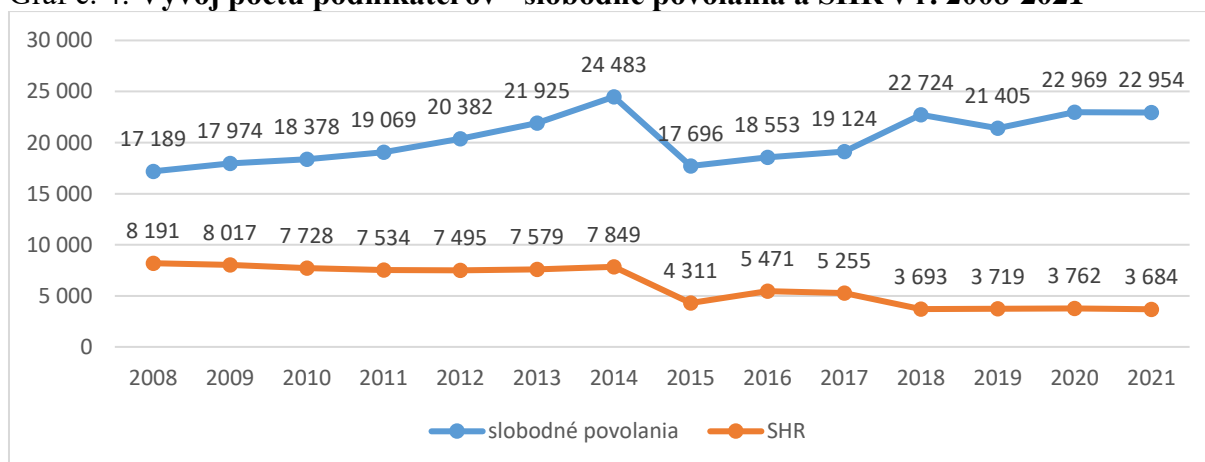
Graf č. 3: Vývoj počtu živnostníkov (MSP) v r. 2008-2021

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Počet osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (aktívne) sa medziročne zmenil iba minimálne, pričom poklesol o 15 (o 0,07 %). Počet samostatne hospodáriacich roľníkov poklesol medziročne o 78 (o 2,07 %) na 3 684 aktívnych SHR v roku 2021. Počet samostatne hospodáriacich roľníkov dlhodobo klesá, pričom počet slobodných povolanií má od roku 2015 mierne rastúci trend. Index vývoja jednotlivých typov FO – podnikateľov na Slovensku znázorňuje tabuľka č. 3.

Graf č. 4: Vývoj počtu podnikateľov - slobodné povolania a SHR v r. 2008-2021

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Tab. č. 3: Index vývoja FO - podnikateľov v SR

Typ FO	2020	2021	Index 21/20	Zmena
Živnostníci (MSP)	312 266	350 233	1,12	↑ 12,2 %
Slobodné povolania	22 969	22 954	1,00	↓ - 0,1 %
SHR	3 762	3 684	0,98	↓ - 2,1 %
SPOLU	338 997	376 871	1,11	↑ 11,2 %

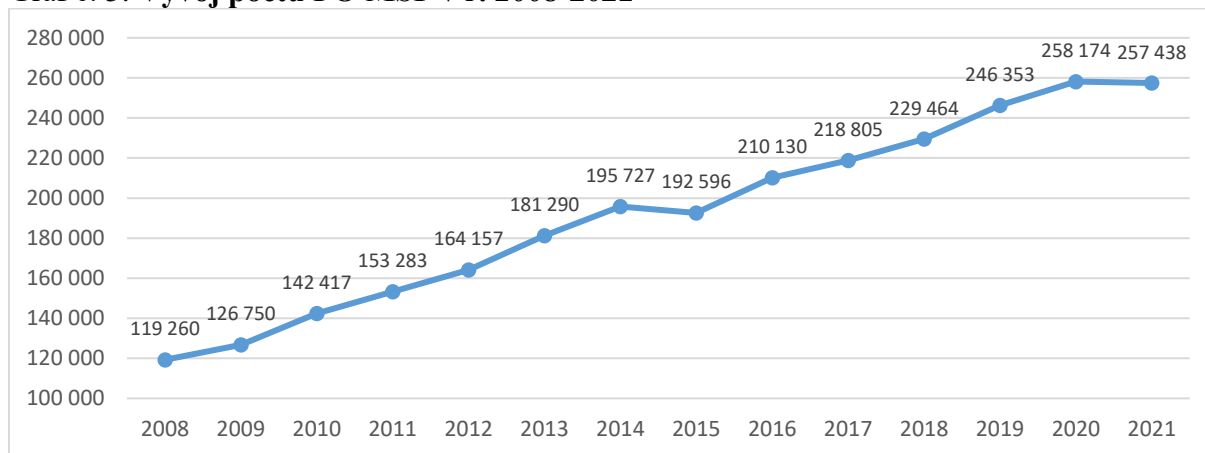
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

1.2 Právnické osoby – podniky

Podiel právnických osôb na aktívnych MSP je stále pod 50 % na celkovom počte MSP. V minulom roku podiel aktívnych právnických osôb MSP oproti roku 2020 dokonca poklesol o 3,4 p. b. na 40,6 %. Z dlhodobého hľadiska vidíme rastúci trend, ktorý bol však v roku 2021 narušený. Rok 2021 je však špecifickým práve z hľadiska administratívneho výmazu viacerých neaktívnych právnických osôb z obchodného registra, preto tento ukazovateľ môže byť skresľujúci. Podobný pokles evidujeme aj v roku 2015, pričom v tomto čase došlo k uplatneniu

novej metodiky ŠÚ SR pre stanovenie aktivity subjektu. Počet aktívnych právnických osôb v roku 2021 klesol v absolútnych počtoch o 736 subjektov. Rastúcu obľúbenosť podnikania formou PO však možno pozorovať predovšetkým v dlhodobom horizonte - v porovnaní s predkrízovým rokom 2008 sa počet PO – podnikov v roku 2020 viac ako zdvojnásobil. Vývoj počtu PO spadajúcich do kategórie MSP na Slovensku za uplynulých 14 rokov znázorňuje graf č. 5.

Graf č. 5: Vývoj počtu PO MSP v r. 2008-2021

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Medzi právnickými osobami dominujú spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré v roku 2021 opäť tvorili podiel na aktívnych MSP PO viac ako 90 % (konkrétne 94,0 %). Oproti predchádzajúcemu roku vzrástol ich podiel o 4 p. b. Veľmi výrazne poklesol počet zahraničných osôb a to o 3 p. b., čo je spôsobené práve legislatívnou zmenou zameranou na odstránenie neaktívnych subjektov z obchodného registra. Táto zmena sa výrazne dotkla zahraničných osôb. Pri ostatných formách podnikania vidíme rast obľúbenosti „jednoduchých spoločností na akcie“, ktorá predstavuje relatívne novú formu podnikania a určená je najmä pre malé a mladé spoločnosti a startupy (najmä pre jednoduchosť založenia). Predpokladáme aj jej ďalší rast v budúcnosti. Prehľad počtu PO MSP v členení podľa jednotlivých právnych foriem v roku 2021 znázorňuje tabuľka č. 4.

Tab. č. 4: Prehľad počtu PO MSP podľa jednotlivých právnych foriem v roku 2021

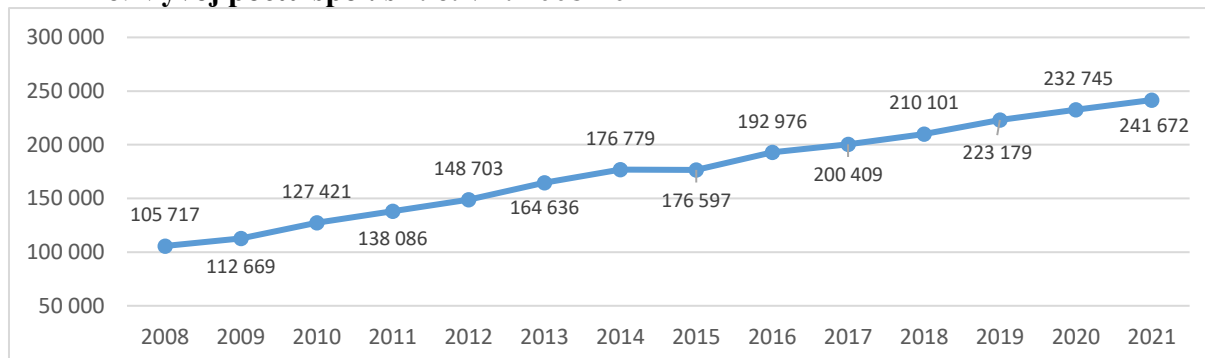
Typ PO	abs.	%
Spoločnosť s ručením obmedzeným	241 672	94,0 %
Zahraničné osoby	3 892	2,0 %
Akciová spoločnosť	5 165	1,5 %
Družstvo	1 423	0,6 %
Jednoduchá spoločnosť na akcie	308	0,1 %
Ostatné	4 978	1,9 %
SPOLU	257 438	100,0 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Aj rok 2021 potvrdil dlhodobé trendy týkajúce sa rastu počtu aktívnych spoločností s ručením obmedzeným. K tomuto rastu dochádza počas celého sledovaného obdobia, s výnimkou mierneho poklesu v roku 2015. Kým v roku 2008 bolo evidovaných 105 717 spoločností s ručením obmedzeným, v roku 2021 je to už 241 672, čo je asi 2,3 krát viac.

Nárast počtu spoločností s ručením obmedzeným bol zaznamenaný aj v krátkodobom horizonte – medziročne o 3,8 %. Vývoj počtu spoločností s ručením obmedzeným v období rokov 2008 – 2021 v SR znázorňuje graf č. 6.

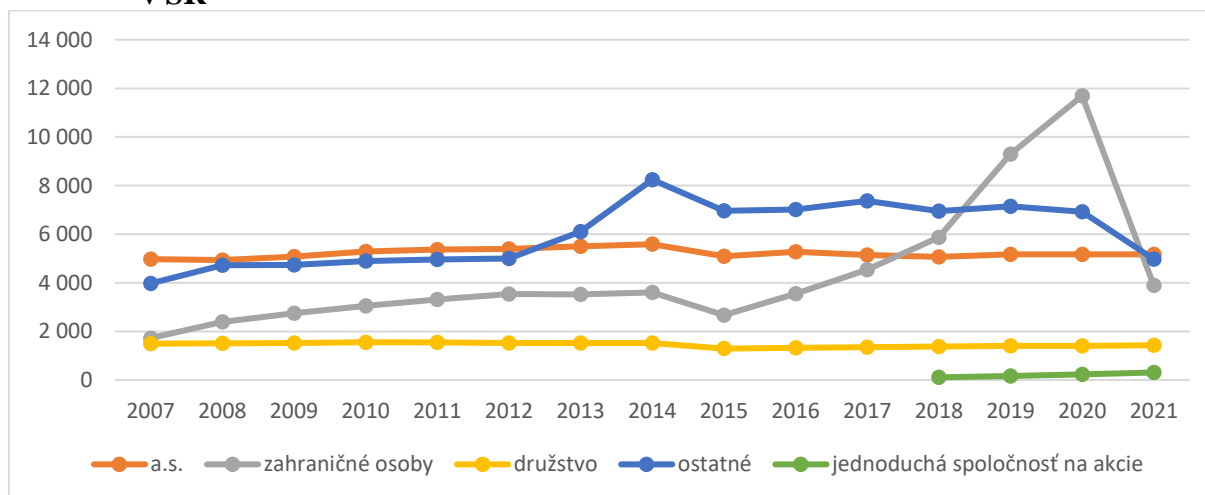
Graf č. 6: Vývoj počtu spol. s r. o. v r. 2008-2021

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Ostatné formy podnikania prechádzajú pomerne dynamickým vývojom. V minulom roku došlo k radikálnemu poklesu zahraničných osôb o 66,7 %, pričom tento pokles zvrátil dlhodobý trend rastu. Ide o dôsledok už viackrát zmieňovanej administratívnej zmeny a výmazu z obchodného registra. Stabilný trend si udržiavajú akciové spoločnosti, ktorých počet sa dlhodobo drží pod 6 000 aktívnych podnikov. Minulý rok ich počet poklesol oproti predchádzajúcemu roku o 0,2 %. Veľmi výrazne rastú jednoduché spoločnosti na akcie, ktoré predstavujú novú formu podnikania. Od roku 2018 narástol ich počet takmer trojnásobne a predpokladáme, že vzhľadom na jednoduchosť zakladania bude tento počet naďalej rásť aj v budúcnosti. Pokles ostatných foriem podnikania súvisí tiež s administratívnymi úpravami v obchodnom registri a preto predpokladáme aj ďalšie zníženie v nasledujúcich rokoch. Vývoj počtu akciových spoločností, zahraničných osôb, družstiev a ostatných foriem podnikania PO v období rokov 2008 – 2021 znázorňuje graf č. 7.

Graf č. 7: Vývoj počtu a.s., ZO, družstiev a j. s. a. a ostatných foriem PO v r. 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska dynamiky vývoja bol v medziročnom porovnaní zaznamenaný nárast počtu podnikateľských subjektov u spoločností s ručením obmedzeným, družstvách a jednoduchých spoločnostiach na akcie. Najvýraznejší medziročný nárast zaznamenali jednoduché spoločnosti

na akcie, ktorých počet vzrástol v roku 2021 o 33,3 %, avšak ich počet v absolútnom vyjadrení je stále pomerne nízky. Menej dynamickým, avšak dlhodobým rastom počtu podnikateľských subjektov sa vyznačovali spoločnosti s ručením obmedzeným, ktorých tempo rastu, napriek miernemu poklesu dynamiky, vzrástlo v roku 2021 o 3,8 %. Počet akciových spoločností sa medziročne mierne znížil – o 0,2 %. Počet družstiev medziročne vzrástol o 1,4 %. Index vývoja jednotlivých typov PO v SR znázorňuje tabuľka č. 5.

Tab. č. 5: Index vývoja jednotlivých typov PO v SR

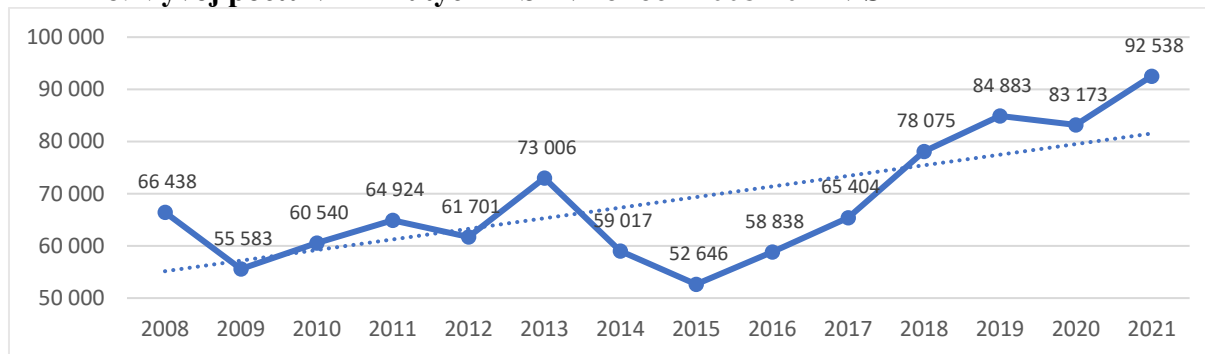
Typ PO	2020	2021	Index 21/20	Zmena
Spoločnosť s ručením obmedzeným	232 745	241 672	1,04	↑ 3,8 %
Akciová spoločnosť	5 176	5 165	1,00	↓ -0,2 %
Zahraničné osoby	11 691	3 892	0,33	↓ -66,7 %
Družstvo	1 403	1 423	1,01	↑ 1,4 %
Jednoduchá spoločnosť na akcie	231	308	0,72	↑ 33,3 %
Ostatné	6 928	4 978	1,33	↓ -28,1 %
PO spolu	258 174	257 438	1,00	↓ -0,03%

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2 Vznik malých a stredných podnikov na Slovensku

V období rokov 2008 – 2021 evidujeme nerovnomerný vývoj novovzniknutých podnikateľských subjektov v kategórii MSP. V prvom sledovanom roku, t. j. roku 2008 dosiahol počet novovzniknutých MSP 66 438 subjektov. Už o rok neskôr došlo k poklesu novovzniknutých subjektov na 55 583 subjektov (pokles o 16,3 %), pričom príčinou je najmä všeobecný ekonomický pokles z roku 2008 a ekonomická kríza vo svete. Nasledujúce obdobie je charakteristické rastom počtu novovzniknutých podnikateľských subjektov v kategórii MSP. Počet novovzniknutých subjektov dosiahol vždy viac ako 60 tisíc a určité spomalenie je možné vnímať len v roku 2012, kedy počet podnikateľských subjektov nedosiahol hodnoty predchádzajúceho roka. Slabší výsledok z roka 2012 v počte novovzniknutých subjektov kategórie MSP je však kompenzovaný hneď v nasledujúcom roku 2013 a výrazne vyšším počtom novovzniknutých subjektov (až 73 006 nových MSP). Nasledujúci rok 2014 a 2015 však dochádza k výraznému poklesu novovzniknutých podnikov kategórie MSP a to v roku 2015 až na 52 646. Ide o dôsledok zavedenia daňových licencií. Ich zrušenie hneď v ďalšom roku naštartovalo rast počtu novovznikajúcich MSP. V roku 2019 prvýkrát počet nových MSP presiahol viac ako 80 tisíc. Rok 2020 bol charakteristický dopadmi pandémie COVID – 19. Tieto opatrenia zaviedli výrazné obmedzenie najmä v oblasti maloobchodného predaja, dopravy, či turistického ruchu a to sa prejavilo aj na počte novovznikajúcich subjektov. Počet novovzniknutých MSP poklesol na 83 173 subjektov (medziročne o 2 %). Napriek relatívnemu poklesu ostal aj v roku 2020 počet novovzniknutých subjektov nad 80 tisíc, čo znamenalo v sledovanom období tretí najúspešnejší rok. V roku 2021 čiastočne pokračovali protipandemické opatrenia voči šíreniu COVID – 19, avšak napriek tomu sa to na počte novovznikajúcich subjektov výraznejšie neprejavilo. Počet novovzniknutých podnikov v SR v roku 2021 vzrástol medziročne o 11,3 % (vzniklo o viac ako 9 300 MSP ako v predchádzajúcom roku).

Graf č. 8: Vývoj počtu vzniknutých MSP v rokoch 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z časového hľadiska bolo viac MSP zaregistrovaných v priebehu prvého polroka 2021, kedy vzniklo 48 974 podnikateľských subjektov (resp. 52,9 % z celkového počtu vzniknutých MSP).

Tab. č. 6: Počet vznikov MSP v jednotlivých mesiacoch roku 2021 v SR

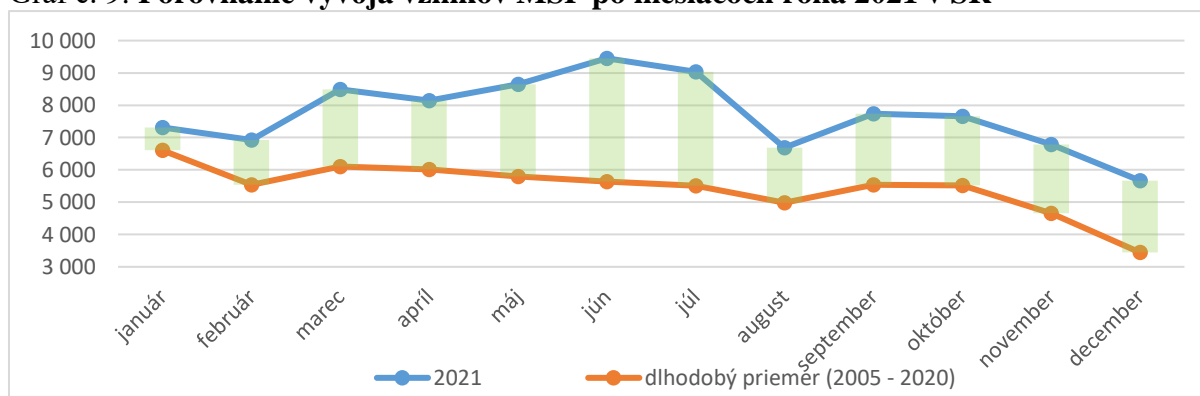
Mesiac	Počet vznikov	%	Počet vznikov za polrok	%
január	7312	7,9%	48 974	52,9 %
február	6930	7,5%		
marec	8491	9,2%		
apríl	8140	8,8%		
máj	8650	9,3%		
jún	9451	10,2%		
júl	9031	9,8%	43 564	47,1 %
august	6692	7,2%		
september	7734	8,4%		
október	7657	8,3%		
november	6783	7,3%		
december	5667	6,1%		
SPOLU	92 538	100,0%	92 538	100,0 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Koronakrízové obdobie, ktoré zasiahlo slovenskú ekonomiku najvýraznejšie počas roka 2020 sa už v roku 2021 výraznejšie neprejavovalo. V druhom kvartáli roka 2021 však vzniklo až o 9 995 MSP viac ako v druhom kvartáli roka 2020. Tento nárast sa dá vysvetliť ako dôsledok menej prísnych karanténnych opatrení v roku 2021, čo vytvorilo príležitosti pre viacerých ľudí na začatie podnikania. Avšak oproti roku 2020 došlo k výraznejšiemu poklesu novovzniknutých firiem vo štvrtom kvartáli roka 2021, ktorý bol zároveň jediným z kvartálov, kedy v roku 2021 vzniklo menej firiem ako v roku 2020. Vo všetkých ostatných kvartáloch boli zaznamenané lepšie výsledky. Z pohľadu vývoja vznikov podľa mesiacov bolo **najviac nových registrácií zaznamenaných v júni – až 9 451, čo predstavuje 10,2 % celkového počtu MSP vzniknutých v roku 2021**. Naopak, najmenej MSP vzniklo v decembri – 5 667 subjektov, a to pravdepodobne aj kvôli prísnyh protipandemickým opatreniam zo záveru roka 2021.

V porovnaní s dlhodobým priemerom nebol počet nových registrácií MSP v roku 2021 nižší ani počas jedného mesiaca, pričom do dlhodobého priemeru vstúpili aj relatívne zlé čísla z roka 2020. V nasledujúcich mesiacoch došlo k postupnému nárastu počtu nových MSP až do augusta, kedy počet novovzniknutých MSP začal postupne klesať. V decembri sa dostal pod hranicu 6 000 vznikov, avšak napriek tomu **ostal vysoko nad dlhodobým priemerom** znázornenom na grafe č. 9. Vážnejšie sa v roku 2021 na vznikoch v jednotlivých mesiacoch neprejavili ani protipandemické opatrenia, ktoré boli zavádzané v priebehu roka 2021.

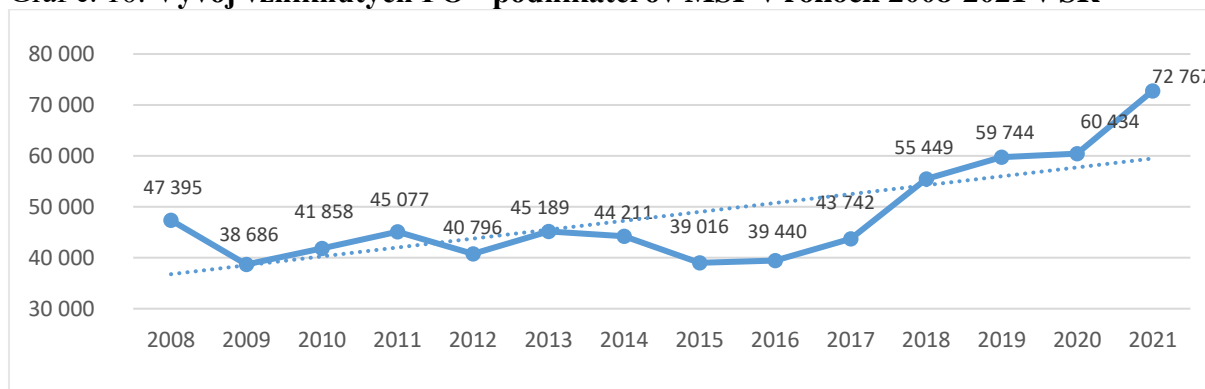
Graf č. 9: Porovnanie vývoja vznikov MSP po mesiacoch roka 2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj vzniknutých FO – podnikateľov mal v skúmanom období kolísavý priebeh. Najmenej FO – podnikateľov vzniklo v krízovom roku 2009, kedy bolo zaregistrovaných len 38 686 subjektov. Až do roku 2017 sa počet nových registrácií ročne pohyboval v intervale od 38 000 do 45 000. Výrazný nárast počtu nových registrácií FO v uplynulých rokoch bol spôsobený predovšetkým zvýšením sumy paušálnych výdavkov, ktoré si od roku 2018 môžu SZČO uplatniť – zo 40 % z úhrnu príjmov na 60 % spolu so zvýšením ročného limitu z 5 040 na 20 000 EUR.² Rast uplatniteľných paušálnych výdavkov sa v najväčšej miere prejavil dynamickým nárastom počtu nových registrácií práve v roku 2018, kedy došlo k medziročnému zvýšeniu počtu nových registrácií FO – podnikateľov až o 26,8 %. Aj v roku 2021 došlo k nárastu novo registrovaných FO. Bolo zaregistrovaných 72 767 nových MSP z kategórie FO. Opätovne ide o historicky najvyšší počet nových registrácií FO – podnikateľov od vzniku Slovenska.

Graf č. 10: Vývoj vzniknutých FO - podnikateľov MSP v rokoch 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Už tradične mal vývoj vznikov právnických osôb MSP a fyzických osôb MSP rozdielnu charakteristiku. V roku 2008 vypukla svetová hospodárska kríza a tá mala za následok pokles počtu vznikov PO MSP v roku 2009 až na 16 897 podnikov. V roku 2013 dosiahol vznik nových PO svoje doterajšie maximum – 27 817 nových subjektov, čo bolo do značnej miery spôsobené prijatím zákona o nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke.³ Prijatie zákona vyvolalo záujem o registráciu nových spoločností do konca novembra, pokiaľ sa ešte dali vytvoriť bez nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke. V nasledujúcom roku (2014) sa vplyvom tejto zmeny rapídne znížil počet nových registrácií – takmer o 50 %. Po zrušení tejto povinnosti v roku 2016 došlo k opätovnému nárastu počtu vzniknutých PO – MSP.⁴ Rastu záujmu o podnikanie v právnej forme PO – MSP v uplynulých rokoch výrazne dopomohlo aj zníženie dani z príjmov právnických osôb z 22 % na 21 %, resp. nižšia daňová povinnosť na úrovni 15 % pre podniky s obrátom do 49 790 EUR a zrušenie daňových licencií.⁵ Vplyvom pandémie Covid-19 sa počet nových PO – MSP v roku 2020 znížil o 9,5 % na 22 739 podnikateľských subjektov. **V roku 2021 pokračoval pokles novovzniknutých podnikov ako**

² Zákon č. 341/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2017 - aktuálna časová verzia predpisu účinná od 1.1.2018.

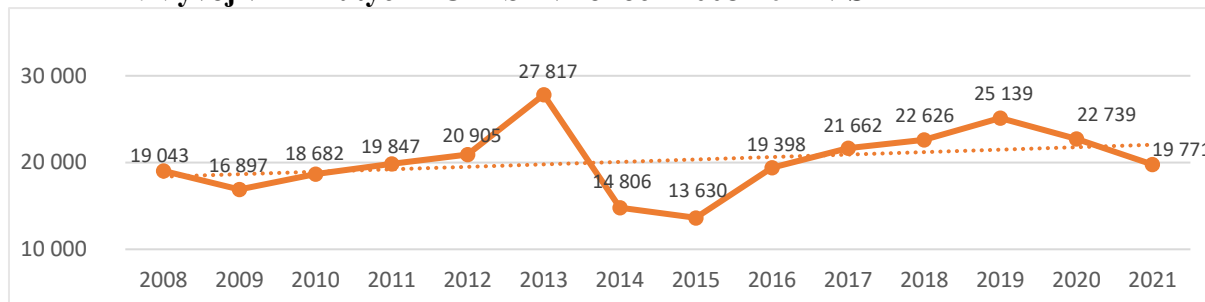
³ Zákon č. 357/2013 Z.z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.12.2013.

⁴ Zákon č. 87/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (v § 60 sa vypúšťa odsek 2). Dátum účinnosti: 1.1.2016

⁵ Zákon č. 341/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2018

PO z kategórie MSP. Vzniklo len 19 771 nových podnikov z tejto kategórie, čo je o 2 968 podnikov menej (o 13,05 % menej) ako v roku 2020. Vývoj vzniknutých PO – MSP počas uplynulých trinástich rokov je znázornený v grafe č. 11.

Graf č. 11: Vývoj vzniknutých PO MSP v rokoch 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2.1 Vznik MSP podľa veľkostnej kategórie

Z hľadiska veľkostných kategórií dlhodobo dominujú podnikateľské subjekty s počtom zamestnancov nižším ako 10. Tento trend sa potvrdil aj v roku 2021, v ktorom bolo **zaregistrovaných 92 473 mikropodnikov, čo predstavuje 99,9 % všetkých nových MSP.** V porovnaní s mikropodnikmi bol počet novovzniknutých malých a stredných podnikov výrazne nižší – na úrovni 58, resp. 7 podnikateľských subjektov.

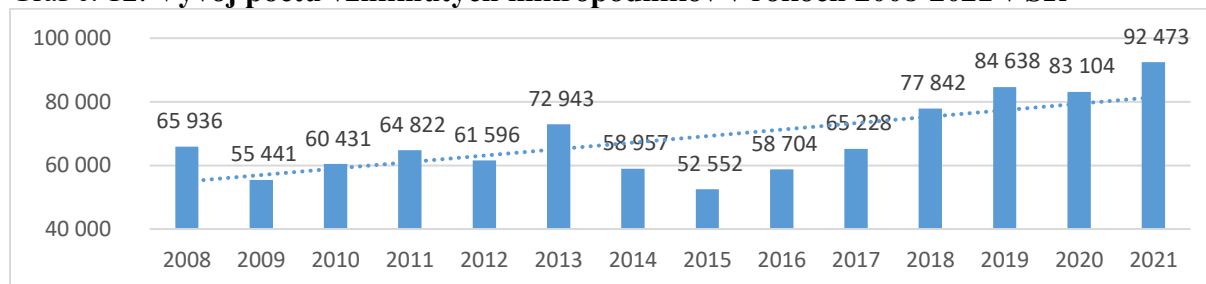
Tab. č. 7: Počet vznikov MSP podľa veľkosti v rokoch 2008-2021 v SR

Veľkostná kategória	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2021
Mikro	65 936	60 431	61 596	58 957	58 704	77 842	83 104	92 473
Malé	486	96	97	50	119	216	62	58
Stredné	16	13	8	10	15	17	7	7
SPOLU	66 438	60 540	61 701	59 017	58 838	78 075	83 173	92 538

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podobne ako celkový počet vznikov, aj počet vznikov mikropodnikov má počas sledovaného obdobia 2008 – 2021 rozdielny priebeh. Po poklese počtu vznikov v roku 2009 spôsobenom hospodárskou krízou mal vývoj počtu vzniknutých mikropodnikov s výnimkou roka 2012 rastúci trend, ktorý pretrvával až do roku 2013. Po roku 2013 však začal záujem o založenie nového podniku klesať, čo bolo do značnej miery spôsobené legislatívnou úpravou týkajúcou sa nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke. V dôsledku prijatia tejto legislatívnej úpravy počet vzniknutých mikropodnikov klesal až do roku 2015. Od roku 2016 až do roku 2019 mal vývoj počtu nových registrácií mikropodnikov opätovne rastúci trend – v priebehu spomenutých 4 rokov vzrástol počet nových registrácií mikropodnikov o 61,1 %. Nárast záujmu o podnikanie v tomto období bol spôsobený predovšetkým prijatím troch legislatívnych úprav – zrušením povinnosti splatiť základné imanie na účet v banke (od roku 2016), zvýšením paušálnych výdavkov SZČO a znížením dane z príjmov PO (od roku 2018). V roku 2020 sa počet novoregistrovaných mikropodnikov v porovnaní s predkrízovým rokom 2019 znížil o 1 534 a to najmä vplyvom koronakrízy. V roku 2021 došlo k nárastu na novú hodnotu, ktorá je najvyššia v sledovanom období. Počet nových mikropodnikov vzrástol o 92 473. Nepotvrdil sa trend predchádzajúceho roka v podobe nižšieho vzniku mikropodnikov, a to aj napriek pokračujúcej koronakríze.

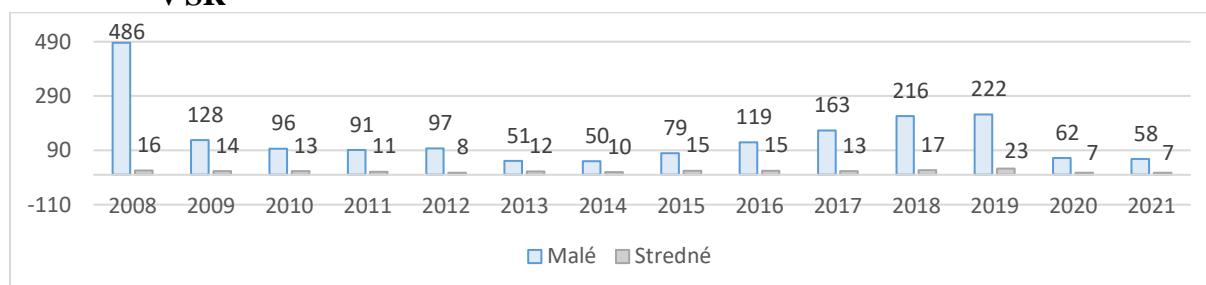
Graf č. 12: Vývoj počtu vzniknutých mikropodnikov v rokoch 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najvyšší počet registrácií malých podnikov bol zaznamenaný v predkrízovom roku 2008, kedy vzniklo na Slovensku 486 nových malých podnikov. Vplyvom ekonomickej recesie, ktorá bola dôsledkom hospodárskej krízy, došlo v roku 2009 k výraznému poklesu, ktorý s výnimkou roka 2012 pretrvával až do roku 2014, kedy bol zaznamenaný najnižší počet nových registrácií malých podnikov v celom sledovanom období – na úrovni 50 subjektov. **V roku 2020 vzniklo len 62 nových malých podnikov.** Trend nižšieho počtu vzniku malých podnikov sa potvrdil aj v roku 2021, kedy vzniklo ešte menej, len 58 malých podnikov. V porovnaní s rokom 2020 ide o pokles o 4 subjekty, s obdobím pred pandémiou, teda rokom 2019 ide o pokles o 164 subjektov. Počet nových registrácií stredných podnikov si udržiaval dlhodobý stabilný trend a bol spojený hlavne s investičnými aktivitami domácich a zahraničných podnikateľov. V tejto oblasti pravdepodobne pretrvávajú problémy a neistota väčších podnikateľov a preto opäť vzniklo len 7 stredne veľkých podnikov, čo je rovnaký počet ako v roku 2020. Došlo tak k vyrovnaniu negatívneho rekordu z roku 2020 a v sledovanom období 14 rokov je to najnižší počet.

Graf č. 13: Vývoj počtu vzniknutých malých a stredných podnikov v rokoch 2008-2020 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní počet nových MSP v kategórii mikropodniky narástol o 11,3 %. Počet malých podnikov medziročne poklesol o 6,5 %. Zaujímavosťou je, že sa nezmenil počet vznikov stredne veľkých podnikov.

Tab. č. 8: Index vývoja vzniknutých MSP podľa veľkosti v SR

Veľkostná kategória	2020	2021	Index 21/20	Zmena
Mikropodniky	83 104	92 473	1,113	↑ 11,3 %
Malé	62	58	0,935	↓ 6,5 %
Stredné	7	7	1,000	- 0,0 %
SPOLU	83 173	92 538	1,113	11,3 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2.2 Vznik MSP podľa právnych foriem

Najobľúbenejšou formou podnikania na Slovensku je živnostenské podnikanie. Trend rastu živnostenského podnikania, ktorý pozorujeme už o roku 2016 sa potvrdil aj v roku 2021. Tento trend dávame do súvislosti najmä so zvýšením sumy uplatniteľných paušálnych výdavkov zo 40 % na 60 %, ktoré si mohli podnikatelia uplatniť už v roku 2018 (za rok 2017). **V roku 2021 bolo registrovaných 67 528 nových živnostníkov.** Druhou najobľúbenejšou formou podnikania sa stalo, rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, podnikanie právnických osôb, ktorých počet dosiahol 19 771 novovzniknutých MSP. Nasledovali slobodné povolania s počtom 4 989 vznikov a napokon samostatne hospodáriaci roľníci v počte 250 subjektov.

Počet novovzniknutých právnických osôb dlhodobo nedosahuje počty vzniknutých živnostníkov. Počet novovzniknutých živnostníkov má kolísavý vývoj, na ktorý majú veľký vplyv najmä prijímané opatrenia zo strany vlády. Počet vzniknutých živnostníkov v roku 2010 bol oveľa nižší ako v roku 2008. Aj v roku 2016 vzniklo menej živnostníkov ako rok predtým. Vývoj je spôsobený najmä faktom, že došlo k určitej úprave daňovej povinnosti. Od roku 2015 sa počet novoregistrovaných živnostníkov zvyšoval. V roku 2021 bol opätovne dosiahnutý rekord v sledovanom období, keď vzniklo viac ako 67 tisíc živnostníkov.

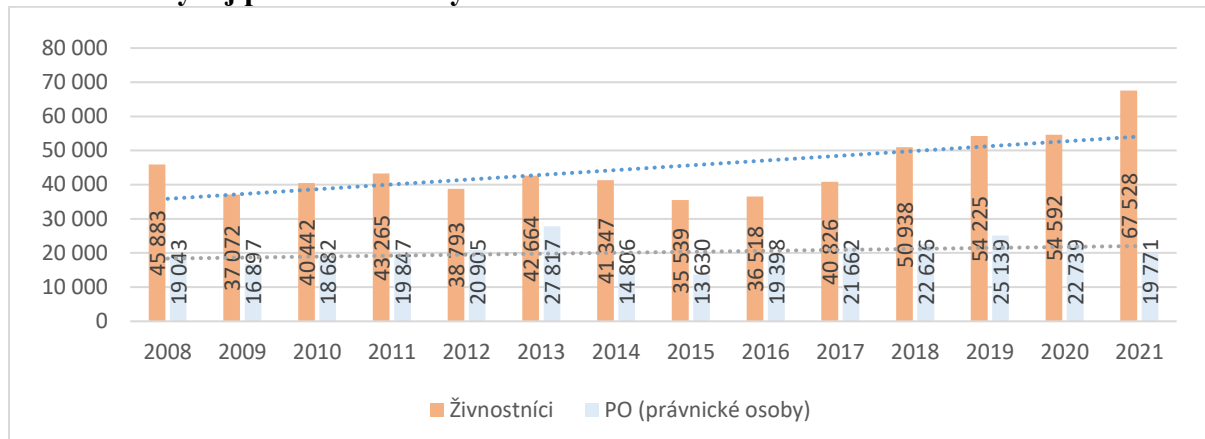
Tab. č. 9: Počet vznikov MSP podľa právnych foriem v rokoch 2008-2021 v SR

Právna forma	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2021
Živnostníci	45 883	40 442	38 793	41 347	36 518	50 938	54 592	67 528
SP	1 241	1 197	1 742	2 361	1 573	4 021	5 532	4 989
SHR	271	219	261	503	1 349	490	310	250
PO	19 043	18 682	20 905	14 806	19 398	22 626	22 739	19 771
SPOLU	66 438	60 540	61 701	59 017	58 838	78 075	83 173	92 538

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Aj počet právnických osôb sa zvyšoval. Najviac nových registrácií PO pripadá na rok 2013, čo bolo do značnej miery spôsobené legislatívnou úpravou týkajúcou sa nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke, ktorá nadobudla účinnosť 1.12.2013. Podnikatelia začali do decembra vo veľkom registrovať svoje spoločnosti – v dôsledku čoho došlo v roku 2014 k rapídneho poklesu počtu registrácií nových PO (o 46,8 %). Po miernom poklese v roku 2015 sa počet PO každoročne zvyšoval až do roku 2019. V krízovom roku 2020 sa registrovalo o 9,5 % (resp. o 2 400) menej PO ako v roku 2019. Vývoj v roku 2021 však nepotvrdil trendy všeobecného hospodárskeho oživenia a počet novoregistrovaných právnických osôb bol opäť nižší ako v predchádzajúcom roku. V roku 2021 vzniklo 19 771 právnických osôb, čo je o 2 968 menej (o 13,1 %) ako v roku 2020.

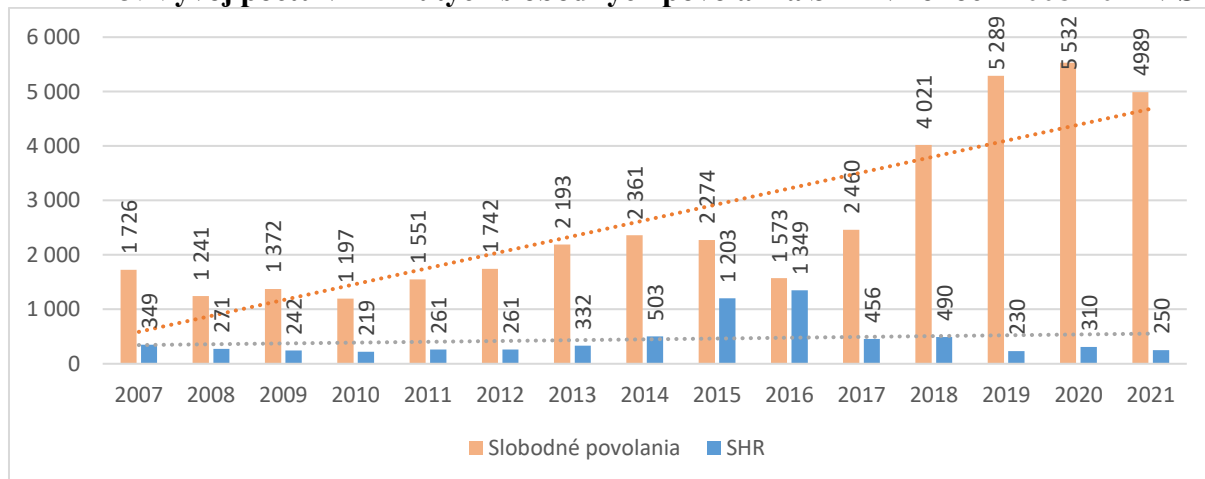
Graf č. 14: Vývoj počtu vzniknutých živnostníkov a PO v rokoch 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podnikanie formou slobodných povolání a SHR je na Slovensku oproti podnikaniu formou živnosti alebo právnickej osoby značne v úzadí. Tomu zodpovedá aj počet nových registrácií. Počet registrácií slobodných povolání v roku 2021 si oproti predchádzajúcim rokom neudržal rastovú tendenciu. Napriek tomuto faktu je však 4 989 nových registrácií tretí najlepší výsledok za uplynulých 15 rokov. Vývojový trend v počte nových SHR mal v porovnaní so slobodnými povolániami diametrálne odlišný priebeh. Záujem o podnikanie SHR výrazne vzrástol v roku 2015, k čomu prispelo zavedenie nových podporných opatrení v rámci „Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020“ zo strany Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka v SR. Nárast počtu nových SHR pretrvával do roku 2016, avšak po ňom došlo k výraznému poklesu záujmu o túto právnu formu podnikania. Trend v počte nových SHR potvrdzuje skúsenosti od roku 2017 a postupný pokles nových registrácií. **V roku 2021 došlo k zaregistrovaniu 250 nových SHR.** Vývoj počtu vzniknutých slobodných povolání a SHR v r. 2008 – 2021 je znázornený v grafe č. 15.

Graf č. 15: Vývoj počtu vzniknutých slobodných povolání a SHR v rokoch 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Napriek tomu, že záujem o podnikanie, ktorý sa prejavuje počtom nových registrácií v roku 2021 oproti roku 2020 výrazne vzrástol (o 11,3 %), tak tento rast je spôsobený len nárastom živnostníkov.

U ostatných foriem podnikania vidíme pokles. V prípade počtu nových SHR je medziročný pokles dokonca o 19,4 %, v prípade PO o viac ako 13 %. Poklesol aj vznik nových slobodných povolání o 9,8 %. Živnostenské podnikanie naberá na popularite a napriek pokrízovému obdobiu v roku 2021 vzrástol počet novoregistrovaných živností o viac ako 23 %.

Tab. č. 10: Index vývoja vzniknutých MSP podľa právnych foriem v SR

Právna forma	2020	2021	Index 20/19	Zmena
Živnostníci	54 592	67 528	1,237	↑ 23,7 %
Slobodné povolania	5 532	4 989	0,902	↓ -9,8 %
SHR	310	250	0,806	↓ -19,4 %
PO	22 739	19 771	0,869	↓ -13,1 %
SPOLU	83 173	92 538	1,113	11,3 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V tomto hodnotení vznikov a zánikov podľa právnej formy sme oproti iným rokom pristúpili aj k hodnoteniu jednotlivých vznikov podľa právnej formy pri právnických osobách. Vzhľadom na to, že vykazovanie je v niektorých prípadoch ovplyvnené metodikou Štatistického úradu SR, uvádzame najčastejšie a najbežnejšie formy podnikania. Napriek týmto metodologickým obmedzeniam sa dajú aj na základe jednotlivých právnych foriem analyzovať niektoré dôležité trendy pri vznikoch podnikov.

Tab. č. 11: Právne formy novovzniknutých právnických osôb v SR

Právna forma	2017	2018	2019	2020	2021
Spoločnosť s ručením obmedzeným	19 810	19 719	20 549	18 913	19 204
Akciová spoločnosť ⁶	263	253	236	273	293
Verejná obchodná spoločnosť	66	11	4	6	9
Družstvo ⁷	66	80	63	43	71
Komanditná spoločnosť	74	67	51	40	32
Ostatné ⁸	1 383	2 496	4 236	3 464	162
SPOLU	21 662	22 626	25 139	22 739	19 771

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Ako vyplýva z hodnotenia jednotlivých vznikov právnych foriem, najobľúbenejšou formou novovzniknutých MSP ako právnických osôb je spoločnosť s ručením obmedzeným. Od roku 2017 sa počet vznikov pohybuje na úrovni 19 tisíc nových s. r. o. ročne. Druhou najobľúbenejšou formou je akciová spoločnosť, s počtom nových spoločností do 300 ročne. Menej obľúbenými je vznik ďalších foriem podnikania, ako sú napríklad verejná obchodná spoločnosť alebo komanditná spoločnosť, či družstvo. Spomedzi ostatných foriem podnikania sledujeme v roku 2021 razantný pokles. Ide o dôsledok zmeny štatistického vykazovania zo strany Štatistického úradu SR. Do budúcnosti preto budú jednotlivé údaje dostupné v prehľadnejšej forme.

⁶ Vrátane právnej formy „jednoduchá spoločnosť na akcie“

⁷ Vrátane formy „družstvo – výrobné“ a „družstvo iné“

⁸ Zahŕňa napríklad „európska spoločnosť, nešpecifikovaná forma, zahraničné osoby a pod.“

2.3 Vznik MSP podľa odvetvovej štruktúry

V roku 2021 na odvetvovej štruktúre vidíme postupné zotavenie slovenskej ekonomiky. Citeľný vplyv koronakrízy v počte vznikov vidíme najmä v nízkom počte vznikov nových podnikov v odvetví „ubytovanie a stravovanie“. Na medziročný pokles mali vplyv najmä prijímané protipandemické opatrenia, ktoré spôsobili veľkú neistotu v sektore. Tradične najvyšší počet nových registrácií pozorujeme v odvetví „obchodné služby“, pričom vzniklo ponad 3 000 podnikov viac ako v roku 2020. Pozitívnym je vývoj v stavebníctve a medziročný nárast počtu nových podnikov až na 25 tisíc. V sledovanom období ide o rekordný počet nových podnikov v sektore a vývoj potvrdzuje zotavovanie slovenskej ekonomiky v roku 2021.

Tab. č. 12: Počet vznikov MSP podľa odvetví v rokoch 2008-2021 v SR

Odvetvie	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2021
Pôdohospodárstvo	2 122	1 730	2 584	4 294	3 589	3 097	2 925	2 945
Priemysel	10 032	7 171	7 348	8 290	7 523	11 687	10 452	11 152
Stavebníctvo	15 743	12 716	12 288	12 932	11 954	18 262	20 524	25 188
Obchod	15 163	13 642	13 332	6 266	10 380	6 100	7 218	7 836
Doprava a informácie	4 628	4 812	5 229	5 718	4 790	7 672	8 409	9 744
Ubytovanie a stravovanie	2 132	2 154	2 143	2 027	1 622	2 145	2 467	1 856
Obchodné služby	12 717	14 249	14 695	15 185	14 520	23 618	25 613	28 891
Ostatné služby	3 901	4 066	4 082	4 305	4 460	5 494	5 565	4 926
SPOLU	66 438	60 540	61 701	59 017	58 838	78 075	83 173	92 538

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

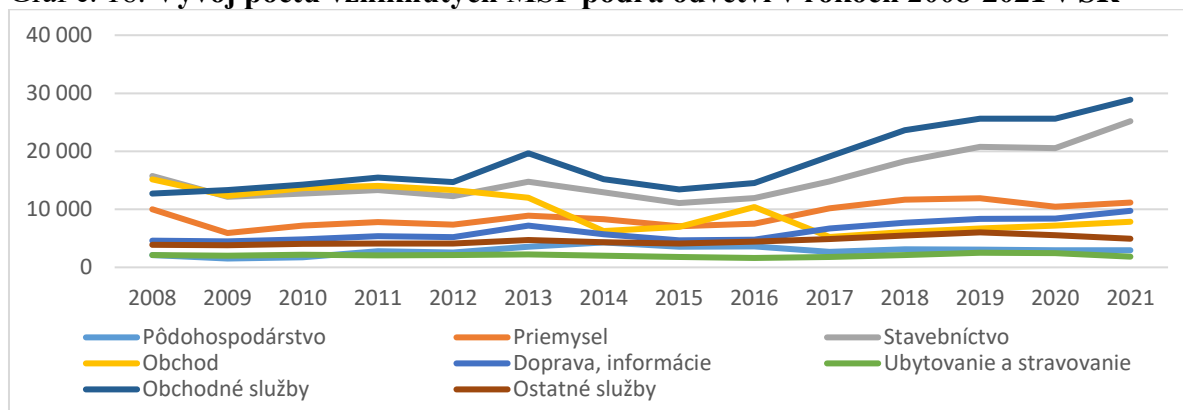
Pokles záujmu o podnikanie je citeľný v období od roku 2009 najmä počas krízových rokov. Najvýraznejšie sa prejavil v roku 2009 poklesom nových podnikov v priemysle, stavebníctve a obchode. Do roku 2013 počet vzniknutých podnikateľských subjektov rástol naprieč všetkými odvetviami s výnimkou obchodu. Legislatívna úprava týkajúca sa nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke, ktorá nadobudla účinnosť v roku 2013 však mierne zbrzdila pozitívny trend, v dôsledku čoho došlo k opätovnému poklesu počtu nových registrácií vo všetkých odvetviach okrem pôdohospodárstva. Od roku 2014 do roku 2017 sa trend vývoja počtu vznikov MSP v jednotlivých odvetviach začal mierne odlišovať. Najmä v sektore obchodu sa vyznačoval turbulentným vývojom, čo bolo čiastočne spôsobené metodickými úpravami ŠÚ SR. K najvýraznejšiemu nárastu počtu nových MSP v obchode došlo v roku 2016, v ktorom vzrástol počet nových registrácií takmer o polovicu. Tento nárast bol spôsobený predovšetkým rastom počtu nových subjektov v maloobchode. Prispel k tomu aj nový spôsob stanovenia SK NACE kódu pre začínajúce subjekty zo strany ŠÚ SR.⁹ V roku 2017 však počet novoregistrovaných obchodných spoločností opäť výrazne poklesol, čo bolo spôsobené ďalšou metodickou úpravou v Registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci ŠÚ SR.¹⁰ **Od roku 2017 sa však výrazne zvýšil záujem o podnikanie nielen v odvetví obchodných služieb, ale aj v odvetviach, ktoré kríza poznačila najviac – stavebníctve**

⁹ Zákon č. 272/2015 Z.z. o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dátum účinnosti: 1.11.2015

¹⁰ Do roku 2017 sa na základe zákona č. 272/2015 Z. z. o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci určovalo odvetvie na základe prvého zapísaného predmetu podnikania, ktorý bol považovaný za hlavný predmet. Od roku 2017 sa v prípade výskytu činnosti maloobchodu a veľkoobchodu a zároveň výrobnéj činnosti v predmete podnikania uvádza ako prevažujúca činnosť výroba.

a priemysle. Výrazný nárast počtu nových registrácií zaznamenalo aj odvetvie dopravy a informácií, ktoré dosiahlo v rokoch 2017 - 2020 vyšší počet vznikov ako obchod. **Z dlhodobého hľadiska je najväčší záujem o podnikanie v obchodných službách a stavebníctve, najnižší o podnikanie v ubytovaní a stravovaní a pôdohospodárstve.** Sektor stravovania a ubytovania bol vážne poškodený protipandemickými opatreniami v čase koronavírusovej epidémie a roky 2020 a 2021 sú charakteristické poklesom záujmu o podnikanie v tomto odvetví.

Graf č. 16: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa odvetví v rokoch 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní pozorujeme **vo väčšine odvetví nárast**. Kým v roku 2020 sme konštatovali pokles, tento trend rok 2021 nepotvrdil. Veľmi mierne stúpol počet nových registrácií podnikov v poľnohospodárstve (o 0,7 %), ale pozitívny je tiež rast počtu nových podnikov v priemysle (o 6,7 %). To značí zotavenie slovenského priemyslu z koronavírusovej pandémie. Veľmi výrazne narástol počet nových registrácií podnikov v stavebníctve a to o viac ako 22,7 %. Výrazne tiež rástol počet nových podnikov v oblasti dopravy (o 15,9 %), ale narástol aj sektor obchodu (o 8,6 %) a počet nových registrácií aj v oblasti obchodných služieb (o 12,8 %). Avšak napriek tomu, že ekonomika sa z následkov pandémie začala v roku 2021 zotavovať, niektoré sektory boli aj počas tohto roka zasiahnuté protipandemickými opatreniami a rôznymi obmedzeniami. Dotklo sa to napríklad sektorov „ubytovanie a stravovanie“, kde je medziročne výrazný pokles nových registrácií o 24,8 % a tiež pokles sektora „ostatné služby“ o 11,5 %. Tieto poklesy môžu byť do značnej miery spôsobené aj nedostatkom kvalifikovanej pracovnej sily, ktorá počas pandémie sektor opustila a následne sa nevrátila. Tento pokles znamená aj nižšiu motiváciu nových podnikateľov otvárať nové podniky v sektoroch, keďže majú zásadný problém so získaním kvalifikovanej pracovnej sily. Index vývoja vzniknutých MSP v členení podľa odvetví je uvedený v tabuľke č. 13.

Tab. č. 13: Index vývoja vzniknutých MSP podľa odvetví v SR

Odvetvie	2020	2021	Index 21/20	Zmena
Pôdohospodárstvo	2 925	2 945	1,007	↑ 0,7%
Priemysel	10 452	11 152	1,067	↑ 6,7%
Stavebníctvo	20 524	25 188	1,227	↑ 22,7%
Obchod	7 218	7 836	1,086	↑ 8,6%
Doprava a informácie	8 409	9 744	1,159	↑ 15,9%
Ubytovanie a stravovanie	2 467	1 856	0,752	↓ -24,8%
Obchodné služby	25 613	28 891	1,128	↑ 12,8%
Ostatné služby	5 565	4 926	0,885	↓ -11,5%
SPOLU	83 173	92 538	1,113	↑ 11,3%

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2.4 Vznik MSP podľa sídla

Počet registrácií nových firiem na Slovensku ukazuje dlhodobo nerovnomerný vývoj. Najviac nových registrácií tradične dopadá na Bratislavský kraj, v ktorom bolo v roku 2021 registrovaných 19 650 nových podnikov. Druhý najvyšší počet sa prejavil v Prešovskom kraji. Počet nových registrácií v Prešovskom kraji má stúpajúcu tendenciu už od roku 2016. Tretí najvyšší počet nových registrácií MSP evidujeme v Žilinskom kraji, kde taktiež dosiahol počet nových podnikov viac ako 10 000. Túto hranicu prekonal aj v Nitrianskom kraji. Ostatné kraje zaostávajú a ostávajú pod hranicou 10 tisíc. Najmenej nových MSP pribudlo, opäť už tradične v Banskobystrickom kraji (7 803), kedy sa počet dokonca medziročne znížil aj oproti krízovému roku 2020. Počet vzniknutých podnikateľských subjektov MSP v členení podľa sídla v období rokov 2008 – 2021 je uvedený v tabuľke č. 14.

Tab. č. 14: Počet vznikov MSP podľa sídla v rokoch 2008-2021 v SR

Kraj	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2021
Banskobystrický	7 368	6 861	6 799	6 709	6 150	8 339	7 901	7 803
Bratislavský	11 362	11 903	11 918	9 754	11 666	14 557	16 320	19 650
Košický	7 331	6 510	6 598	6 311	6 165	8 360	9 362	9 950
Nitriansky	8 591	7 460	7 963	7 651	7 756	10 177	10 343	10 823
Prešovský	9 959	8 008	8 699	8 783	8 190	11 809	12 572	14 496
Trenčiansky	6 510	6 018	5 984	5 777	5 335	6 995	7 451	7 830
Trnavský	6 585	5 428	5 386	5 306	5 646	7 295	8 450	9 690
Žilinský	8 732	8 352	8 354	8 726	7 930	10 543	10 774	12 294
Nezistené	-	-	-	-	-	-	-	2
SPOLU	66 438	60 540	61 701	59 017	58 838	78 075	83 173	92 538

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vplyv na vznik nových podnikov v jednotlivých krajoch môže tiež mať počet obyvateľov ktorí v jednotlivých krajoch žijú. Napriek tomu, že Slovensko je pomerne homogénne z hľadiska rozloženia počtu obyvateľov, určité rozdiely predsa existujú (najvyšší počet obyvateľov žije v Prešovskom kraji 808 tis., najmenej v Trnavskom kraji 566 tis.). Premiérovo sme preto tento rok hodnotili aj pomer medzi počtom nových registrácií podnikov a počtom obyvateľov v jednotlivých krajoch. Aj v tomto porovnaní vyniká Bratislavský kraj, kde na 1 000 obyvateľov pripadá 27 novovzniknutých MSP. Hodnotu nad 20 na 1 000 obyvateľov sme nenamerali v žiadnom z ďalších krajov. Vzhľadom na počet obyvateľov sú druhí najaktívnejší v zakladaní nového podnikania podnikatelia v Žilinskom kraji (18). Najmenšia aktivita aj vzhľadom na počet obyvateľov bola potvrdená u obyvateľov Banskobystrického kraja. To znamená, že nízky počet vznikov v Banskobystrickom kraji nie je spôsobený nízkym počtom obyvateľov, nedostatkom príležitostí na podnikanie, či nechotou obyvateľov podnikat'. Napriek tomu, že napríklad v Trnavskom kraji žije o 59,5 tis. ľudí menej, počet vznikov nových podnikov bol v tomto kraji o 1 887 vyšší ako v Banskobystrickom kraji.

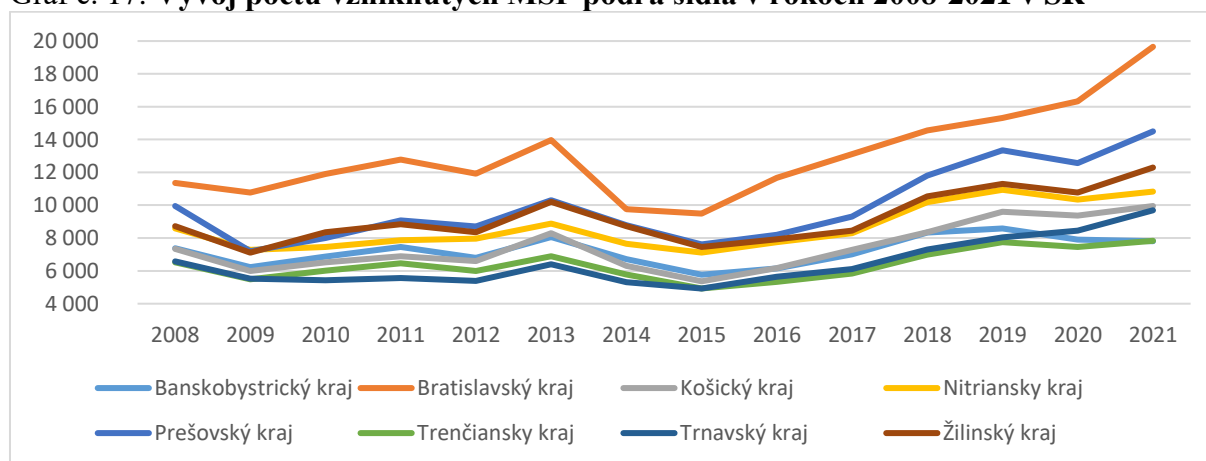
Tab. č. 15: Pomer medzi vzniknutými MSP a počtom obyvateľov podľa sídla v SR

Kraj	Počet vznikov	Počet obyvateľov	Počet vzniknutých podnikateľských subjektov na 1000 obyvateľov kraja
Banskobystrický	7 803	625 601	12
Bratislavský	19 650	719 537	27
Košický	9 950	782 216	13
Nitriansky	10 823	677 900	16
Prešovský	14 496	808 931	18
Trenčiansky	7 830	577 464	14
Trnavský	9 690	566 008	17
Žilinský	12 294	691 613	18
Nezistené	2	0	0
SPOLU	92 538	5 449 270	17

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z dlhodobého hľadiska vidíme v jednotlivých krajoch podobný počet. Lídrom v počte nových vznikov je Bratislavský kraj a to počas celého sledovaného obdobia. Dynamika rastu v jednotlivých krajoch kopírovala celoslovenskú situáciu a prejavovali sa na nej obdobia hospodárskych recesií a problémov slovenskej ekonomiky. V období od roku 2009 počet nových MSP vo všetkých krajoch postupne rástol až na vtedajšie maximá v roku 2013, kedy podnikateľské subjekty ešte nemuseli splatiť základné imanie banke (do konca novembra). Po prudkom náraste počtu nových registrácií MSP v roku 2013, záujem o zakladanie nových MSP v rokoch 2014 a 2015 poklesol. V roku 2016 došlo k opätovnému nárastu počtu nových registrácií, ktorý pretrvával až do roku 2019. Zaujímavým je vývoj v Prešovskom kraji, ktorý sa v počte nových registrácií od roku 2016 postupne prepracoval na druhé miesto spomedzi krajov v SR, pričom táto pozícia je čoraz výraznejšia. Výraznejšie rasty počtu nových podnikov sledujeme v poslednom období od roku 2018 aj v Trnavskom kraji, kde mierne nižší počet nových registrácií môže byť spôsobený aj nižším počtom obyvateľov, ktorí v kraji žijú.

Graf č. 17: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa sídla v rokoch 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Obdobie roku 2021 je charakteristické výrazným zlepšením vývoja v počte nových vznikov MSP. S výnimkou Banskobystrického kraja (pokles o 1,2%) došlo vo všetkých krajoch k nárastu počtu nových MSP. Najvýraznejšie sa zvýšil počet nových vznikov v Bratislavskom kraji, a to dokonca o viac ako 20 %. Veľmi výrazný nárast bol zaznamenaný aj v Prešovskom kraji (o 15,3 %), Trnavskom kraji (14,7 %) a Žilinskom kraji (14,1%). Ostatné tri kraje rástli

jednociferným tempom, Košický kraj v počte vznikov narástol oproti minulému roku o 6,3 %, Trenčiansky o 5,1 % a Nitriansky o 4,6 %. Index vývoja vzniknutých MSP v členení podľa sídla je uvedený v tabuľke č. 16.

Tab. č. 16: **Index vývoja vzniknutých MSP podľa sídla v SR**

Kraj	2020	2021	Index 21/20	Zmena
Banskobystrický	7 901	7 803	0,988	↓ -1,2%
Bratislavský	16 320	19 650	1,204	↑ 20,4%
Košický	9 362	9 950	1,063	↑ 6,3%
Nitriansky	10 343	10 823	1,046	↑ 4,6%
Prešovský	12 572	14 496	1,153	↑ 15,3%
Trenčiansky	7 451	7 830	1,051	↑ 5,1%
Trnavský	8 450	9 690	1,147	↑ 14,7%
Žilinský	10 774	12 294	1,141	↑ 14,1%
Nezistené	0	2	-	-
SPOLU	83 173	92 538	0,980	↓ 11,3%

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

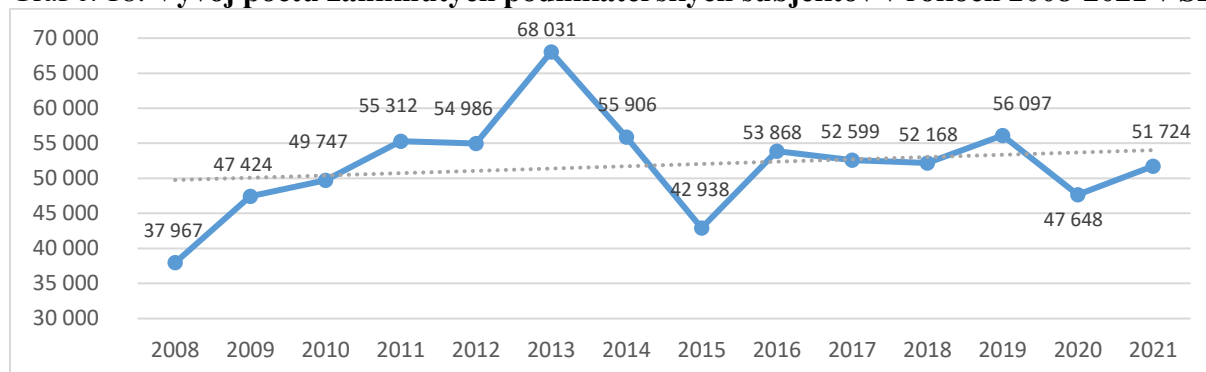
3 Zánik malých a stredných podnikov na Slovensku

Zavedením odlišnej metodiky pri spracovaní údajov zo strany ŠÚ SR nie je od roku 2017 možné členiť zaniknuté podnikateľské subjekty podľa veľkostnej kategórie. Z toho dôvodu sú uvedené údaje do roku 2016 len za MSP a od roku 2017 za všetky podnikateľské subjekty vrátane veľkých podnikov.¹¹

Počet zaniknutých subjektov v dlhodobom horizonte výraznejšie kolíše. Na počte zaniknutých subjektov môžeme pozorovať jednotlivé vlny hospodárskeho cyklu a to s určitým oneskorením. Napríklad dopady hospodárskej krízy sa na počte zánikov neprejavili prioritne v roku 2009, kedy táto kríza vznikla, ale až v nasledujúcom období, ktoré vrcholilo v roku 2019. V porovnaní s rokom 2008 vzrástol počet zánikov v roku 2013 o 79,2 % na 68 031.

Rapidný nárast počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v tomto období zapríčinili predovšetkým FO – podnikatelia, ktorých počet rástol rýchlejšim tempom ako v prípade právnických osôb – podnikov. Dôvodom bol predovšetkým rast minimálneho a maximálneho vymeriavacieho základu pre výpočet odvodov SZČO. Zavedenie daňových licencií zase znamenalo nárast počtu zánikov v roku 2016. V rokoch 2014 a 2015 bol zaznamenaný pokles počtu zaniknutých podnikateľských subjektov. Po roku 2016 vývoj zánikov stabilizoval na úrovni okolo 52 000 zánikov ročne. V roku 2020 sa zase očakával nárast počtu zaniknutých subjektov v súvislosti s pandemiou COVID – 19. Avšak negatívne predpovede sa v danom roku nepotvrdili a počet zaniknutých subjektov ostal najnižší za posledných päť rokov na počte 47 648 subjektov. V roku 2021 došlo k nárastu počtu zaniknutých subjektov o viac 4 tisíc oproti roku 2020. Zlepšenie pandemickej situácie umožnilo pristúpiť k postupnému obmedzovaniu jednotlivých podporných opatrení pre podnikateľov, čo spolu s hromadným výmazom firiem z Obchodného registra prispelo k opätovnému nárastu počtu administratívne zaniknutých podnikateľských subjektov.

Graf č. 18: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v rokoch 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR. **Pozn.:** do r. 2016 len MSP, od r. 2017 všetky podnikateľské subjekty

Zaujímavým je obrat trendu minulých rokov. V roku 2020 sme konštatovali, že trend zániku podnikov hovorí o tom, že viac podnikateľských subjektov zaniká v prvej polovici roka. V roku 2021 to bolo naopak a viac podnikov zaniklo v druhej polovici roka. Kým v prvej polovici roka zaniklo 21 652 subjektov (41,9%), v druhej polovici roka zaniklo 30 072 subjektov (58,1 %).

¹¹ V roku 2016 predstavoval podiel zaniknutých veľkých podnikov 0,02 % z celkového počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v SR.

Prekvapivo oproti minulým rokom najviac subjektov neukončilo svoju činnosť v januári ako v minulých rokoch (v januári zaniklo iba 8,2 % subjektov), ale v septembri a novembri roka 2021 (až 12,9%). Detailnejšia analýza dát nám ukazuje, že v septembri výrazne narástli najmä zániky podnikov v obchode (1 875 zaniknutých podnikov oproti 445 v auguste a priemernému mesačnému počtu zánikov 800), ale napríklad aj v obchodných službách, stavebníctve a ubytovaní a stravovaní. Negatívnymi mesiacmi z hľadiska počtu zánikov bol tiež november, kedy zanikali najmä subjekty z obchodu (2 072) a obchodných služieb (1 781). Rok 2021 bude preto pravdepodobne špecifický skončením pandemickej podpory, čo má vplyv na väčší počet zánikov. Priemerný počet zaniknutých podnikateľských subjektov v jednom mesiaci roka 2020 predstavoval 4 310. Celkovo sa počet zánikov podnikov zvýšil medziročne o 8,6 %.

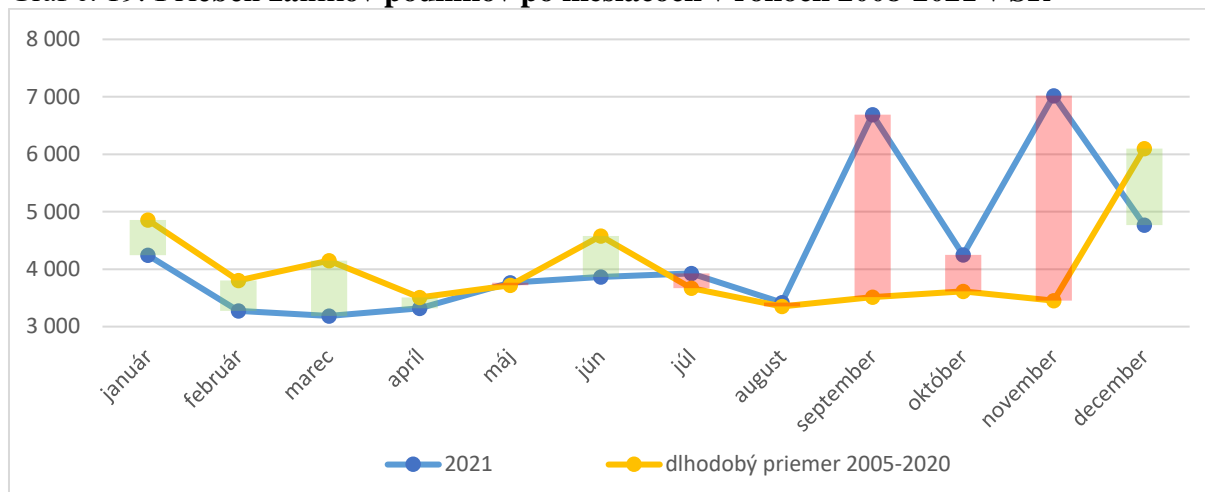
Tab. č. 17: **Počet zaniknutých podnikateľských subjektov v jednotlivých mesiacoch roka 2021 v SR**

Mesiac	Počet zánikov	%	Počet zánikov za polrok	%
január	4 246	8,2%	21 652	41,9%
február	3 273	6,3%		
marec	3 186	6,2%		
apríl	3 317	6,4%		
máj	3 765	7,3%		
Jún	3 865	7,5%		
Júl	3 925	7,6%	30 072	58,1%
august	3 421	6,6%		
september	6 690	12,9%		
október	4 247	8,2%		
november	7 021	13,6%		
december	4 768	9,2%		
SPOLU	51 724	100,0%	51 724	100,0 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Priebeh zánikov podnikateľských subjektov sa preto vyvíjal rozdielne oproti dlhodobému trendu. V prvej polovici roka 2021 bol nižší ako dlhodobý priemer. Zvýšenie počtu zánikov pozorujeme najmä v troch mesiacoch – september, október a november. Zvýšenie počtu zánikov nad dlhodobým priemerom v týchto troch mesiacoch roka 2021 je dôsledkom legislatívnej zmeny v nadväznosti na novelu Obchodného zákonníka s účinnosťou od 1.10.2020. Novela tohto zákona si dala za cieľ vyčistiť Obchodný register od zapísaných osôb, ktoré svojou podstatou nemajú byť zapísané, ako aj od nečinných, „mŕtvych“ spoločností, ktoré si dlhodobo neplnili svoje povinnosti. Išlo najmä o neprevedenie menovitej hodnoty vkladov a menovitej hodnoty základného imania zo slovenskej meny na Euro (povinnosť bola zavedená ešte v roku 2009). Príslušný registrový súd vymazával tieto osoby, ktoré si uvedenú povinnosť nesplnili do prvého decembra 2020. Väčšina výmazov bola realizovaná práve v októbri a novembri (napríklad na 23. novembra pripadá až 3 766 zánikov). Mierne vyšší počet zánikov ako dlhodobý priemer sme zaznamenali aj v júli.

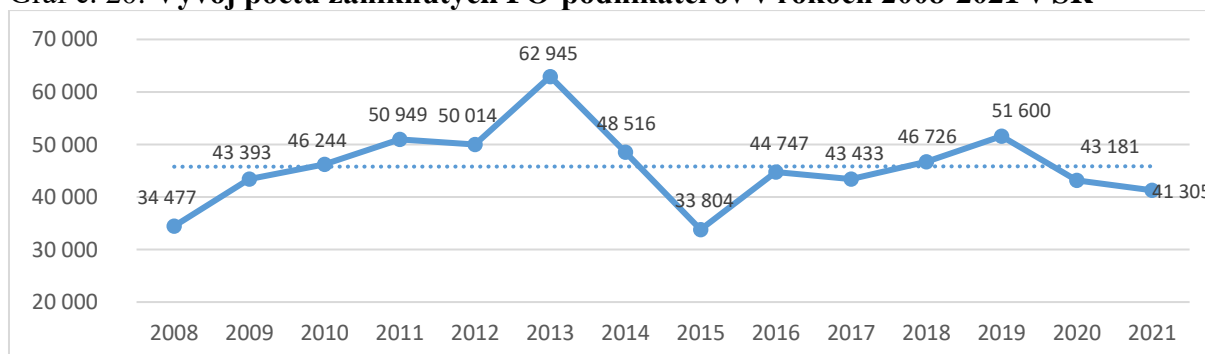
Graf č. 19: Priebeh zánikov podnikov po mesiacoch v rokoch 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj zaniknutých FO – podnikateľov má v priebehu rokov 2008 až 2021 vyrovnaný trend, s výnimkou obdobia od roku 2008 do roku 2013, kedy aj v dôsledku krízy počet zaniknutých podnikov rástol. Najviac zánikov (62 945) sme zaznamenali v roku 2013, pričom v tomto roku došlo aj k rastu odvodového zaťaženia SZČO, čo sa negatívne premietlo do zníženia počtu SZČO. V rokoch 2014 a 2015 došlo postupne k zmene trendu a k zníženiu počtu zánikov. Najnižší počet zánikov podnikov - FO bol zaznamenaný v roku 2015. Následne sa od roku 2016 počet zánikov FO začal zvyšovať na úrovne okolo 43 tisíc zánikov MSP ročne. Rok 2019 je z tohto pohľadu výnimočným, kedy sa počet zánikov vrátil nad úroveň 50 tisíc, čo sa nestalo od roku 2013. Predpokladá sa, že jedným z možných vplyvov negatívneho vývoja v podnikateľskej aktivite FO môže mať prijatie zákona, na základe ktorého možno od 1.1.2018 uložiť živnostníkom sankciu vo forme zrušenia živnosti za závažné porušenia zákona o účtovníctve¹². V roku 2020 sa počet zánikov FO – podnikateľov znížil na 43 181, čím došlo k medziročnému poklesu počtu zánikov. Dôvodom, prečo je pokles miernejší je najmä zavedenie schém pomoci, ktoré sa dotýkali aj podnikateľov – FO, ako napríklad Prvá pomoc, či Prvá pomoc +. V roku 2021 počet vznikov podnikateľov FO poklesol na hodnotu 41 305, čo je v absolútnom porovnaní pokles o 1 876 novovzniknutých podnikov, v relatívnom vyjadrení ide o pokles o 4,3 %.

Graf č. 20: Vývoj počtu zaniknutých FO-podnikateľov v rokoch 2008-2021 v SR

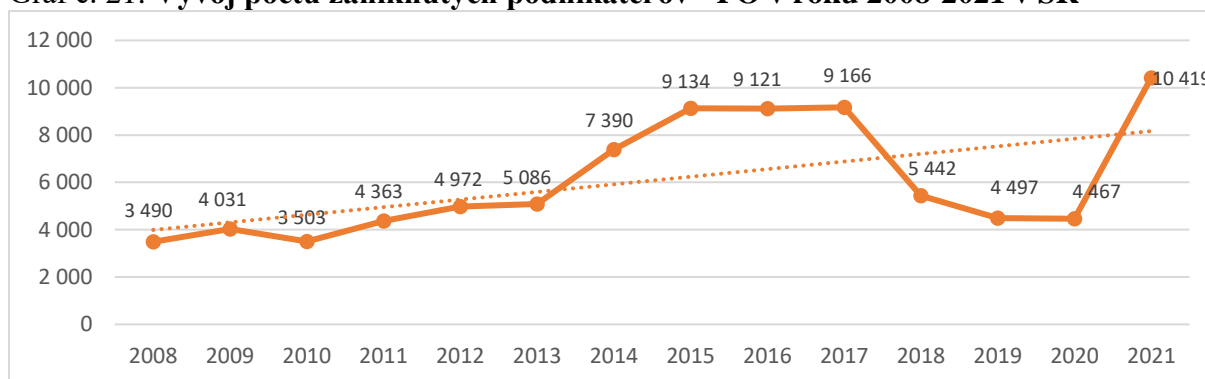

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

¹² Zákon č. 275/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších prepisov. Dátum účinnosti: 1.1.2018

Negatívny vývoj v počte zánikov právnických osôb sme zaznamenali najmä v rokoch 2008 až 2017, kedy postupne narástol počet zaniknutých právnických osôb až na 9 166. Vplyv rastu v rokoch 2016 a 2017 bol najmä v zavedení daňových licencií.¹³ Následne došlo k poklesu a stabilizácii trendu, pričom počet zaniknutých podnikov sa v rokoch 2018 až 2020 pohyboval v rozmedzí 5 442 v roku 2018 až 4 467. Rok 2020 bol charakteristický vplyvom koronavírusovej pandémie na podnikanie, avšak napriek tomu neprišlo k masovým zánikom právnických osôb. Negatívny trend a zhoršenie pozorujeme až v roku 2021. Počet zánikov podnikateľov právnických osôb narástol až na 10 419. Medziročne sa počet zaniknutých podnikov – PO zvýšil až o 133,2 % (v absolútnom porovnaní o 5 952). Absolútne najdôležitejšou príčinou strmého nárastu zánikov je administratívna zmena, prostredníctvom ktorej došlo k výmazu niektorých subjektov s nesplnenou povinnosťou z obchodného registra, čo sa prejavilo na náraste počtu zánikov právnických osôb. Ďalšou príčinou takéhoto strmého nárastu je pravdepodobne pandémia koronavírusu z roka 2020, pričom v roku 2021 došlo k ukončeniu rôznych schém podpory. Finančné problémy, ktoré sa podnikom postupne počas pandémie naakumulovali sa naplno prejavili práve počas roka 2021 a to aj zvýšeným počtom zaniknutých PO. Do značnej miery s poklesom súvisí aj kríza a pokles stavebnej produkcie v roku 2021, ktorý sa prejavil väčším poklesom v sektore stavebníctva. Najväčšie nárasty zánikov pri podnikoch – právnických osobách však pozorujeme v sektore obchodu (čo je práve sektor, ktorého sa výrazne dotýkal aj administratívny výmaz z roku 2021).

Graf č. 21: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľov - PO v roku 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3.1 Zánik MSP podľa právnych foriem

Rovnako ako v minulých rokoch, aj v roku 2021 najvyšší počet podnikateľských subjektov, ktoré zanikli bol medzi živnostníkmi. Počet zaniknutých živností dosiahol 36 856. Veľmi výrazný nárast zaznamenali právnické osoby, ako sme už interpretovali vyššie. Druhý najvyšší počet zánikov bol medzi právnickými osobami a dosiahol viac ako 10 tisíc. Počet zaniknutých slobodných povolání dosiahol 4 164 a zaniklo aj 285 samostatne hospodáriacich roľníkov.

¹³ Zákon č. 463/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2014.

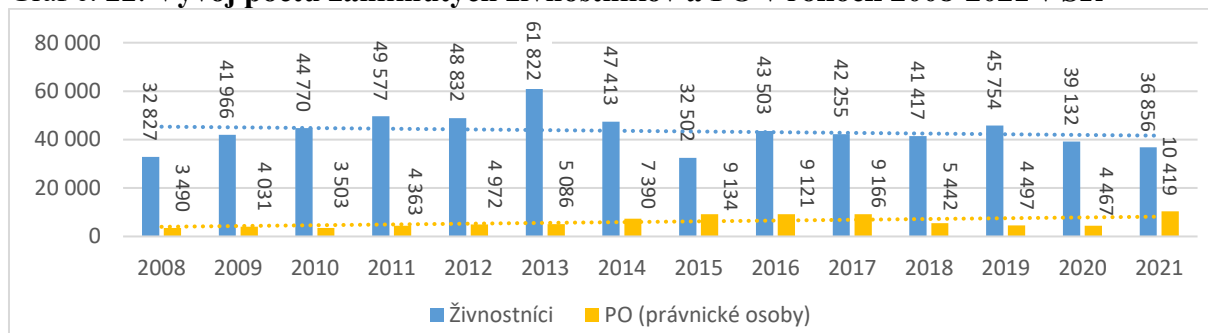
Tab. č. 18: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem v r. 2008-2021 v SR

Právna forma	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2021
Živnostníci	32 827	44 770	48 832	47 413	43 503	41 417	39 132	36 856
SP	952	951	759	789	812	4 856	3 745	4 164
SHR	698	523	423	314	432	453	304	285
PO	3 490	3 503	4 972	7 390	9 121	5 442	4 467	10 419
SPOLU	37 967	49 747	54 986	55 906	53 868	52 168	47 648	51 724

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najväčší vplyv na počty zánikov pri živnostníkoch a PO majú legislatívne zmeny. Tie boli pri oboch skupinách rôzne, pri živnostníkoch súviseli najmä so sprísňovaním podmienok a daňovej legislatívy, vplyv na počty zánikov právnických osôb mali najmä daňové licencie. Preto napríklad pozorujeme výrazný nárast počtu zaniknutých živnostníkov v roku 2013 až na hodnotu 61 822, keďže došlo k zvýšeniu daňovo odvodového zaťaženia. Počet zaniknutých právnických osôb vzrástol tiež v období rokov 2015 a 2016 a 2017, kedy boli zavedené daňové licencie. V roku 2020 sa nepotvrdil vplyv koronakrízy a počty zaniknutých živnostníkov ako i právnických osôb ostali na nízkych úrovniach. Zániky ovplyvňovala najmä politika štátu, ktorá poskytnutie podpory podmieňovala fungovaním podniku. V roku 2021 sa najmä v prípade právnických osôb prejavil výmaz z obchodného registra realizovaný ako administratívne opatrenie.

Graf č. 22: Vývoj počtu zaniknutých živnostníkov a PO v rokoch 2008-2021 v SR

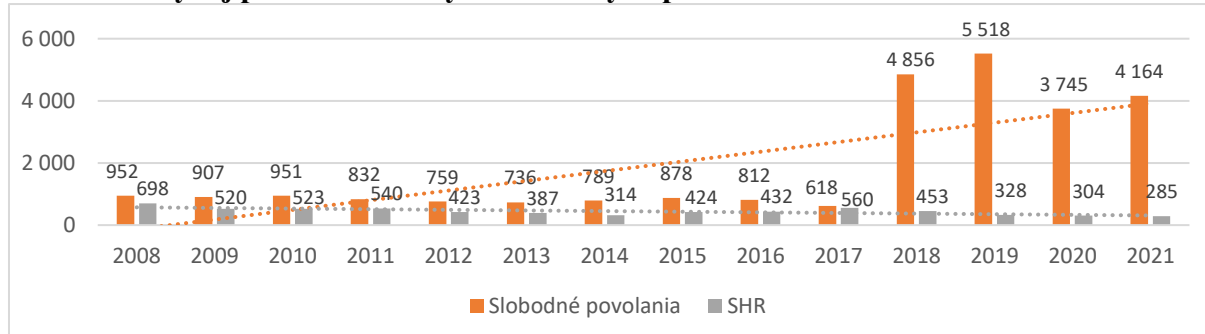
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Dlhodobé trendy v počte zánikov SHR sa potvrdzujú aj v roku 2021. Už tradične táto forma podnikania predstavuje len malé percento z celkového počtu zánikov. V roku 2021 došlo k miernemu poklesu zánikov SHR oproti predchádzajúcemu roku, z úrovne 304 zánikov v roku 2020 poklesol počet zaniknutých podnikov na 285. V prípade slobodných povolání pozorujeme rozdielny vývoj. Až do roku 2017 bol počet zánikov slobodných povolání nízky, pohybujúci sa v úrovniach do tisíc zánikov ročne. V roku 2018 došlo k strmému nárastu na úroveň 4 856 zaniknutých slobodných povolání, najmä z oblastí finančného trhu. Ide o následok sprísnenia legislatívy nevyhnutnej na poskytované povolania finančného agenta. Zmeny nastali aj v určovaní výšky provízie za sprostredkovanie či administratívnej záťaži – povinnosti vykazovať údaje na kvartálnej a ročnej báze.¹⁴ K zvýšeniu počtu zánikov slobodných povolání

¹⁴ Zákon č. 282/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Dátum účinnosti: 23.2.2018

prispelo aj zavedenie dane z neživotného poistenia (so sadzbou 8 %).¹⁵ Napriek tomu, že zákon nadobudol účinnosť až 1.1.2019, niektoré poisťovne už v priebehu roka 2018 znižovali provízie poisťovacím agentom.

Graf č. 23: Vývoj počtu zaniknutých slobodných povolani a SHR v rokoch 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Medziročne došlo k poklesu zánikov živnostenskej formy podnikania a to o 5,8 %. Počet poklesov SHR sa v roku 2021 oproti predchádzajúcemu roku znížil o 6,3 %. Naopak, narástol počet zaniknutých slobodných povolani a to medziročne o 11,2 %. Z administratívnych dôvodov narástol medziročne veľmi výrazne počet zánikov právnických osôb a to o 133,2 %. Celkovo narástol počet zánikov o 8,6 % a to najmä z administratívnych dôvodov, ktoré sme opisovali v predchádzajúcich častiach ako i z dôvodov ukončenia pandemickej podpory a tým súvisiaceho počtu zánikov.

Tab. č. 19: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem v SR

Právna forma	2020	2021	Index 21/20	Zmena
Živnostníci	39 132	36 856	0,942	↓ -5,8 %
Slobodné povolania	3 745	4 164	1,112	↑ 11,2 %
SHR	304	285	0,938	↓ -6,3 %
PO	4 467	10 419	2,332	↑ 133,2 %
SPOLU	47 648	51 724	1,086	↑ 8,6 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Tento rok sme v analýze spracovali rozdelenie zaniknutých podnikov podľa konkrétnych právnych foriem podnikania. Pri právnických osobách sú zániky najbežnejšie pri zánikoch spoločností s ručením obmedzeným. Tých v roku 2021 zaniklo 6 493, čo bolo výrazne najviac spomedzi všetkých právnych foriem podnikania. Zániky spoločností s ručením obmedzeným sú dlhodobo najpočetnejšie. Výrazne narástol v roku 2021 tiež zánik akciových spoločností, ako i komanditných spoločností. Taktiež narástol počet zánikov „ostatných“ druhov právnických osôb. Všetky tieto zániky sú dôsledok výmazu z obchodného registra, pri ostatných právnických osobách ide najmä o výmaz neaktívnych zahraničných osôb z obchodného registra. Druhou najčastejšou zanikajúcou formou boli akciové spoločnosti, ktorých zaniklo 376¹⁶ a zániky družstiev, ktorých zaniklo 196. Podrobné výsledky ponúkame v tabuľke č. 20.

¹⁵ Zákon č. 213/2018 Z. z. o dani z poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dátum účinnosti: 1.1.2019

¹⁶ Vrátane jednoduchej spoločnosti na akcie

Tab. č. 20: Zániky právnických osôb podnikateľov podľa právnej formy

Právna forma	2017	2018	2019	2020	2021
Spoločnosť s ručením obmedzeným	8 483	4 819	3 802	3 793	6 493
Akčiová spoločnosť	198	190	168	158	376
Verejná obchodná spoločnosť	46	36	28	34	38
Komanditná spoločnosť	63	46	53	38	196
Družstvo	48	46	42	45	43
Ostatné	328	305	404	399	3 273
SPOLU	9 166	5 442	4 497	4 467	10 419

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3.2 Zánik MSP podľa odvetvovej štruktúry

V roku 2021 nastal rast počtu zánikov podnikateľských subjektov v niektorých odvetviach. V odvetví obchodných služieb zaniklo už tradične najviac subjektov a to 13 370. Vysoký počet zanikajúcich subjektov bol zaznamenaný aj v odvetví stavebníctva a to 11 402. Rovnako ako v minulých rokoch je počet zánikov najnižší v odvetví ubytovania a stravovania a to 1 438. Prehľad počtu zánikov podnikateľských subjektov v období rokov 2008-2021 v členení podľa jednotlivých odvetví je uvedený v tabuľke č. 21.

Tab. č. 21: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v roku 2008-2021 v SR

Odvetvie	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2021
Pôdohospodárstvo	2 434	2 598	2 644	2 361	2 735	2 540	2 233	2 049
Priemysel	5 569	7 683	8 489	8 001	7 650	6 792	6 383	6 426
Stavebníctvo	5 611	11 271	13 303	13 022	12 066	11 597	11 350	11 402
Obchod	13 655	13 736	14 060	13 893	11 616	8 939	7 409	9 609
Doprava a informácie	2 120	2 936	3 610	3 974	3 980	3 783	3 902	4 640
Ubytovanie a stravovanie	1 567	1 859	1 916	2 043	1 949	1 588	1 263	1 438
Obchodné služby	4 610	6 700	7 809	9 280	10 281	13 713	12 258	13 370
Ostatné služby	2 401	2 964	3 155	3 332	3 591	3 216	2 850	2 790
SPOLU	37 967	49 747	54 986	55 906	53 868	52 168	47 648	51 724

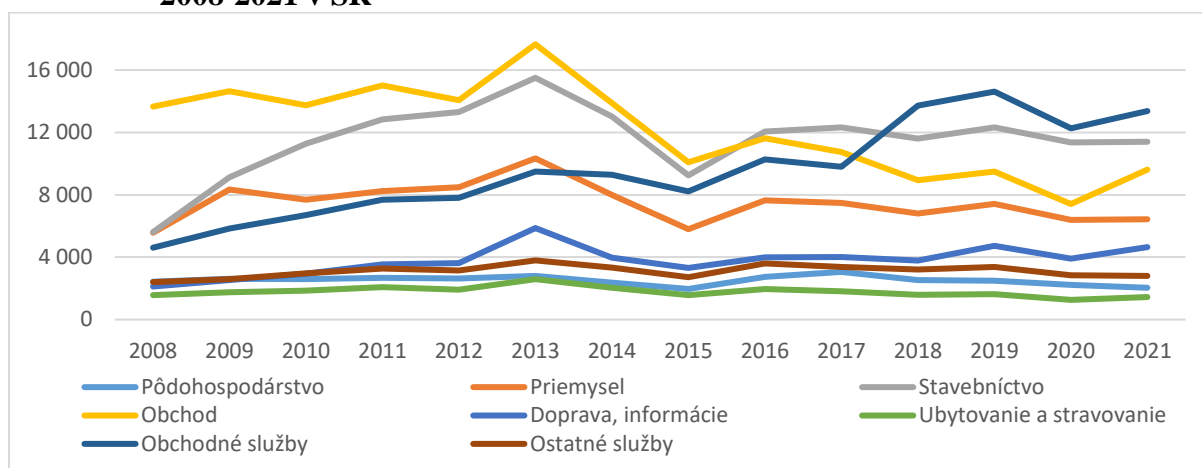
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Od roku 2008 do roku 2015 bol najvyšší počet zánikov zaznamenaný v odvetví obchodu, ktoré sa vyznačovalo značne nevyrovnaným priebehom. Zatiaľ čo v období rokov 2008 - 2013 pretrvával rastúci trend počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v obchode, od roku 2014 sa ich počet vyznačoval klesajúcim trendom. V rokoch 2016 a 2017 dosiahli najvyšší počet zánikov podnikateľské subjekty pôsobiace v odvetví stavebníctva. Zánik podnikateľských subjektov v odvetví obchodných služieb sa z dlhodobého hľadiska vyznačoval rastúcim trendom, ktorého dynamika sa v uplynulých rokoch výrazne zvýšila – predovšetkým v dôsledku zvýšeného počtu zánikov subjektov pôsobiacich v oblasti finančných a poisťovacích činností. Nárast počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v rokoch 2018 a 2019 súvisel najmä so sprísnením podmienok podnikania finančných agentov¹⁷ a zavedením

¹⁷ Zákon č. 282/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení

dane z poistenia¹⁸. Počet zánikov v odvetví priemyslu sa za posledných 12 rokov vyvíjal podobne ako v stavebníctve, pričom kolísal v rozpätí od 5 569 subjektov v roku 2008 až po 10 336 podnikateľských subjektov v roku 2013, kedy dosiahol svoj vrchol. V odvetví dopravy a informácií došlo k výraznému nárastu zánikov len v roku 2013, čo bolo spôsobené zmenou legislatívnych požiadaviek a s nimi súvisiace navýšenie administratívnej a priamej finančnej záťaže pre živnostníkov v rámci taxislužieb a nákladnej cestnej dopravy.¹⁹ V rokoch 2014 – 2017 sa situácia v počte zánikov v odvetví dopravy a informácií ustálila. Odvetvia ubytovanie a stravovanie, pôdohospodárstvo a ostatné služby nemali na celkový zánik podnikateľských subjektov výraznejší vplyv. Je to dané predovšetkým nižšou početnosťou subjektov pôsobiacich v týchto odvetviach a stabilnejším vývojom.

Graf č. 24: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v rokoch 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V roku 2020 vplyvom protipandemických opatrení došlo k vážnemu zásahu do sektorov obchodu i služieb, ktoré boli veľkú časť roka zatvorené. Napriek tomu však schémy, ktoré boli zavedené na udržanie zamestnanosti spôsobili nižší pokles zánikov subjektov v oblastiach obchodu, ubytovania a stravovania ako v predkrízovom roku 2019. Rok 2021 bol tiež charakteristický obmedzeniami v maloobchode, službách či reštauráciách, aj keď výrazne menej ako rok 2020. Avšak v roku 2021 sa postupne podpora zo schém na udržanie zamestnanosti znížila, až zastavila, čo sa prejavilo na zmene dynamiky zánikov podnikov. Došlo k zvýšeniu počtu zánikov v kategórii obchodu o 29,7 %, v kategórii dopravy o 18,9 % a v kategórii ubytovania a stravovania o 13,9 %. Naopak, poklesol počet zánikov v kategórii poľnohospodárstvo o 8,3 % a v kategórii ostatných služieb tiež došlo k miernemu medziročnému poklesu zánikov o 2,1 %. Podrobný pohľad na medziročný vývoj zánikov podľa odvetví ponúka tabuľka č. 22.

a dopĺňa Zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Dátum účinnosti: 23.2.2018

¹⁸ Zákon č. 213/2018 Z. z. o dani z poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dátum účinnosti: 1.1.2019

¹⁹ Zákon č. 56/2012 Z.z. o cestnej doprave. Dátum účinnosti: 30.11.2013.

Tab. č. 22: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví v SR

Odvetvie	2020	2021	Index 21/20	Zmena
Pôdohospodárstvo	2 233	2 049	0,917	↓ -8,3%
Priemysel	6 383	6 426	1,007	↑ 0,7%
Stavebníctvo	11 350	11 402	1,005	↑ 0,5%
Obchod	7 409	9 609	1,297	↑ 29,7%
Doprava a informácie	3 902	4 640	1,189	↑ 18,9%
Ubytovanie a stravovanie	1 263	1 438	1,139	↑ 13,9%
Obchodné služby	12 258	13 370	1,091	↑ 9,1%
Ostatné služby	2 850	2 790	0,979	↓ -2,1%
SPOLU	47 648	51 724	1,086	↑ 8,6%

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3.3 Zánik MSP podľa sídla

Oproti predchádzajúcemu roku bol vývoj odlišný. Najviac zánikov bolo zaznamenaných v Bratislavskom kraji, kde ich počet prevýšil 9 tisíc. V predchádzajúcich rokoch zanikalo najviac subjektov v Prešovskom kraji, pričom tento rok bol počet zánikov v tomto kraji až druhý najvyšší (7 833). Tretí najvyšší počet zánikov zaznamenávame v Nitrianskom kraji a 6 tisíc zánikov bolo prekročených aj v Žilinskom kraji. Najmenej subjektov zaniklo v Trenčianskom kraji (4 455) a Trnavskom kraji (5 435 podnikov).

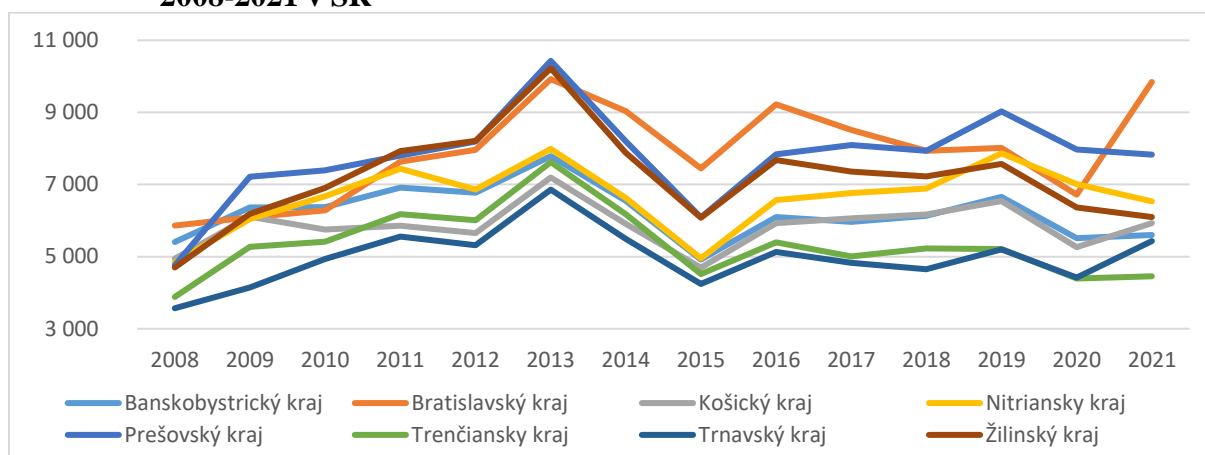
Tab. č. 23: Počet zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v rokoch 2008-2021 v SR

Kraj	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2021
Banskobystrický	5 405	6 377	6 777	6 554	6 102	6 132	5 510	5 598
Bratislavský	5 863	6 286	7 964	9 038	9 221	7 936	6 720	9 844
Košický	4 946	5 756	5 653	5 915	5 928	6 172	5 262	5 929
Nitriansky	4 838	6 672	6 858	6 631	6 568	6 887	7 009	6 532
Prešovský	4 763	7 396	8 190	8 205	7 840	7 939	7 968	7 833
Trenčiansky	3 883	5 414	6 008	6 181	5 396	5 224	4 397	4 455
Trnavský	3 569	4 937	5 321	5 497	5 131	4 650	4 416	5 435
Žilinský	4 700	6 909	8 215	7 885	7 682	7 228	6 366	6 096
Neurčené	-	-	-	-	-	-	-	2
SPOLU	37 967	49 747	54 986	55 906	53 868	52 168	47 648	51 724

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z dlhodobého hľadiska, od roku 2008 vývoj zaniknutých podnikov v jednotlivých krajoch vzájomne koreloval. Počet zánikov stúpol v dôsledku hospodárskej krízy z roku 2009. Najvyšší počet zánikov bol dosiahnutý v roku 2013, pričom v danom roku počet zánikov prekonal Žilinský kraj hranicou 10 tisíc zánikov. V tomto roku došlo tiež k masívnemu rušeniu živností z dôvodu zvýšenia odvodového zaťaženia. Po roku 2016 sa počet zánikov v jednotlivých krajoch stabilizoval s výraznejším výkyvom v uplynulých dvoch rokoch. **Pozitívny vývoj bol zaznamenaný najmä v Žilinskom kraji, kde sa medzi rokom 2016 a 2021 znížil počet zánikov o 20,6 %, pričom na celom Slovensku bol pokles na úrovni 4 %. Pokles počtu zánikov by bol ešte nižší, avšak skresľuje ho administratívna zmena. Máme za to, že rast v Bratislavskom kraji medzi rokmi 2016 a 2021 na úrovni 6,8 % by nenastal, ak by nedošlo k tejto zmene.**

Graf č. 25: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v rokoch 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní mal vývoj v jednotlivých krajoch rôznu dynamiku. Výrazný nárast zánikov, medziročne až o 45,6% bol zaznamenaný v Bratislavskom kraji a o viac ako 23% aj v Trnavskom kraji. Naopak, v Žilinskom kraji bol zaznamenaný pokles zániku podnikateľských subjektov o takmer sedem percent. Rozdielna dynamika vývoja môže súvisieť aj s vyššie uvedenou legislatívnou zmenou, ktorá znamenala výmaz niektorých subjektov z obchodného registra rozhodnutím ex offo. Vzhľadom na sídlo týchto podnikov predpokladáme, že väčšia časť neaktívnych jednotiek sídlila práve v Bratislavskom kraji a preto je nárast výraznejší ako v iných krajoch. Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov v medziročnom porovnaní v jednotlivých krajoch SR je uvedený v tabuľke č. 24.

Tab. č. 24: Index vývoja zaniknutých podnikateľských subjektov podľa sídla v SR

Kraj	2020	2021	Index 21/20	Zmena
Banskobystrický	5 510	5 598	1,016	↑ 1,6%
Bratislavský	6 720	9 844	1,465	↑ 45,6%
Košický	5 262	5 929	1,127	↑ 12,7%
Nitriansky	7 009	6 532	0,932	↓ -6,8%
Prešovský	7 968	7 833	0,983	↓ -1,7%
Trenčiansky	4 397	4 455	1,013	↑ 1,3%
Trnavský	4 416	5 435	1,231	↑ 23,1%
Žilinský	6 366	6 096	0,958	↓ -4,2%
SPOLU	47 648	51 724	1,086	↑ 8,6%

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Aj pri počte zánikov sme premiérovo hodnotili zánik počtu podnikateľských subjektov vzhľadom na počet obyvateľov žijúcich v jednotlivých krajoch. Tento index umožňuje aspoň do značnej miery zohľadniť rozdielny počet obyvateľov žijúcich v jednotlivých krajoch a určité regionálne špecifiká. Ako vyplýva z tohto indexu, aj pri prepočte na počet obyvateľov je najvyšší podiel zánikov pripadajúcich na Bratislavský kraj. Približne rovnako vzhľadom na počet obyvateľov zanikajú podniky v Nitrianskom, Prešovskom a Trnavskom kraji. Mierne nižší podiel zánikov vzhľadom na počet obyvateľov je zaznamenaný v Banskobystrickom a Trenčianskom kraji. Index počtu obyvateľov a počtu zánikov podnikov je uvedený v tabuľke 25.

Tab. č. 25: **Pomer medzi zaniknutými podnikmi a počtom obyvateľov podľa sídla v SR**

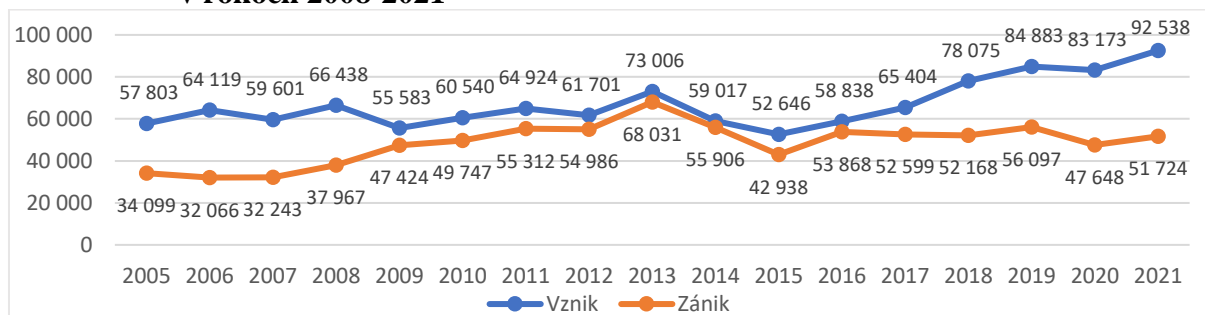
Kraj	Počet zánikov	Počet obyvateľov	Počet zaniknutých podnikateľských subjektov na 1000 obyvateľov kraja
Banskobystrický	5 598	625 601	9
Bratislavský	9 844	719 537	14
Košický	5 929	782 216	8
Nitriansky	6 532	677 900	10
Prešovský	7 833	808 931	10
Trenčiansky	4 455	577 464	8
Trnavský	5 435	566 008	10
Žilinský	6 096	691 613	9
Nezistené	2	0	0
SPOLU	51 724	5 449 270	9

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4 Dynamika vývoja a čistý prírastok vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku

Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov má počas sledovaného obdobia podobný priebeh. V celom sledovanom období prevyšuje počet vznikov nad počtom zánikov a preto dlhodobo existuje viac podnikateľských subjektov. Počet zánikov začal stúpať najmä po období hospodárskej krízy, pričom tento trend kulminoval v roku 2013. Veľký vplyv na počet zánikov v tomto období, okrem hospodárskej krízy, majú aj legislatívne zmeny, najmä s ohľadom na živnostníkov. V roku 2020, aj vplyvom protipandemických opatrení došlo k výraznejšiemu poklesu počtu zánikov. Rok 2021 zase priniesol vyšší počet zánikov aj z dôvodu administratívneho výmazu viacerých neaktívnych subjektov z obchodného registra, avšak počas sledovaného obdobia platí aj to, že veľký počet subjektov vznikol, preto počas celého obdobia existuje kladné saldo.

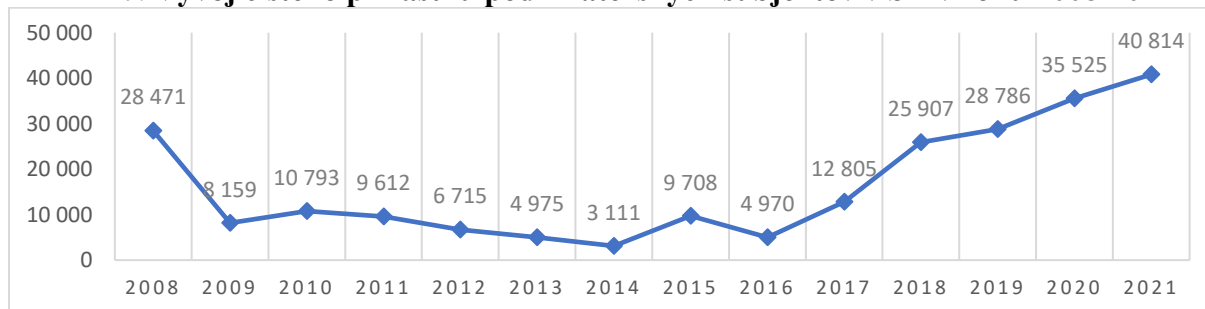
Graf č. 26: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov v SR v rokoch 2008-2021

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Rozdiel počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov predstavuje čistý prírastok. Napriek výrazným medziročným zmenám zaznamenal čistý prírastok podnikateľských subjektov v období rokov 2008 – 2021 rastúci trend. Nižšia úroveň čistého prírastku od roku 2009 je dôsledkom hospodárskej krízy, najnižší čistý prírastok datujeme v roku 2014. V dôsledku krízy sa od roku 2009 držal čistý prírastok na nižšej úrovni s minimom v roku 2014, v ktorom bol čistý prírastok podnikateľských subjektov najnižší za uplynulých 13 rokov. **V období rokov 2016 – 2021 sa však čistý prírastok podnikateľských subjektov zvýšil až osemnásobne na hodnotu 40 814.** Výrazne k tomu dopomohlo najmä zvýšenie percentuálnej sadzby uplatniteľných paušálnych výdavkov zo 40 % na 60 % z úhrnov príjmov pre SZČO, zníženie dane z príjmov PO z 22 % na 21 %, zrušenie daňových licencií a podpora v čase pandémie. Pozitívny trend predpokladáme aj do budúcnosti a to vzhľadom na zjednodušenie zakladania firiem.

Graf č. 27: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v SR v roku 2008-2021

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podrobný prehľad o počte vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku za posledných 13 rokov s ohľadom na čistý prírastok podnikateľských subjektov znázorňuje nasledujúca tabuľka.

Tab. č. 26: **Prehľad počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov s ohľadom na čistý prírastok v SR v roku 2008-2021**

	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2021
Vznik	66 438	60 540	61 701	59 017	58 838	78 075	83 173	92 538
Zánik	37 967	49 747	54 986	55 906	53 868	52 168	47 648	51 724
Čistý prírastok	28 471	10 793	6 715	3 111	4 970	25 907	35 525	40 814

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziročnom porovnaní vzrástol počet vzniknutých podnikov (o 11,3 %) a poklesol počet zaniknutých podnikateľských subjektov o 8,6 %. V dôsledku tohto vývoja sa čistý prírastok medziročne zvýšil o 14,9 %.

Tab. č. 27: **Index vývoja vzniknutých, zaniknutých podnikateľských subjektov a čistého prírastku v SR**

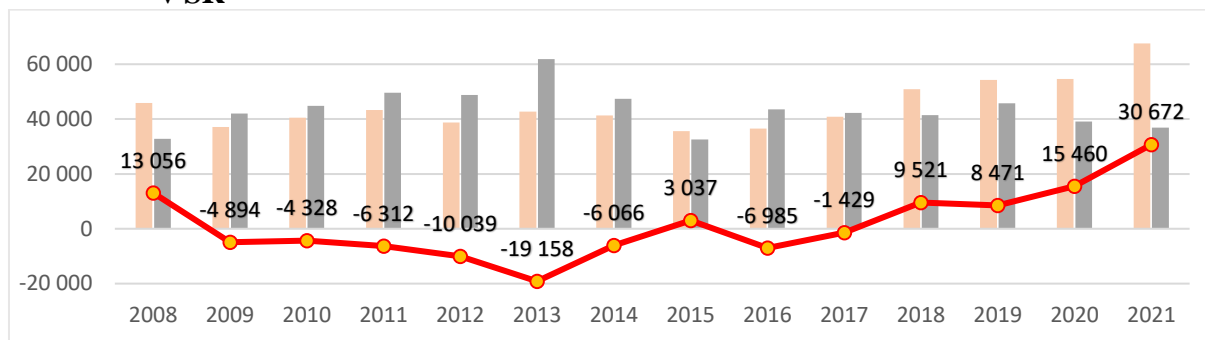
	2020	2021	Index 21/20	Zmena
Vznik	83 173	92 538	1,113	↑ 11,3%
Zánik	47 648	51 724	1,086	↑ 8,6%
Čistý prírastok	35 525	40 814	1,149	↑ 14,9%

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4.1 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa právnych foriem

Pri jednotlivých právnych formách podnikania a početnosti vznikov a zánikov zohrávajú dôležitú úlohu najmä dva faktory. Prvým faktorom je všeobecná hospodárska situácia, druhým legislatívne pravidlá. Oba tieto faktory môžeme pozorovať pri živnostníkoch. Do roku 2008 sa každoročne registrovalo viac živnostníkov ako zaniklo. Hospodárska kríza ako jeden z faktorov spôsobila prepád početnosti živnostníkov. Prehĺbenie počtu zánikov v roku 2013 pri živnostníkoch spôsobilo sprísnenie daňovo – odvodového zaťaženia. **Pozitívna zmena nastala až v roku 2018, kedy začalo viac živnostníkov podnikat' a menej zanikať.** Výraznému zvýšeniu záujmu o živnostenské podnikanie dopomohlo najmä zvýšenie uplatniteľných paušálnych výdavkov – zo 40 % z úhrnu príjmov na 60 %. Napriek nepriaznivej situácii ohľadom pandémie bol aj **v roku 2020 bol zaznamenaný vyšší počet vzniknutých ako zaniknutých živnostníkov. V roku 2021 prevýšil počet vzniknutých živností počet zaniknutých živností o viac ako 30 tisíc, čo predstavuje najlepší výsledok za celé sledované obdobie.** Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO – živnostníkov spolu s čistým prírastkom v období rokov 2008 – 2021 znázorňuje nasledujúci graf.

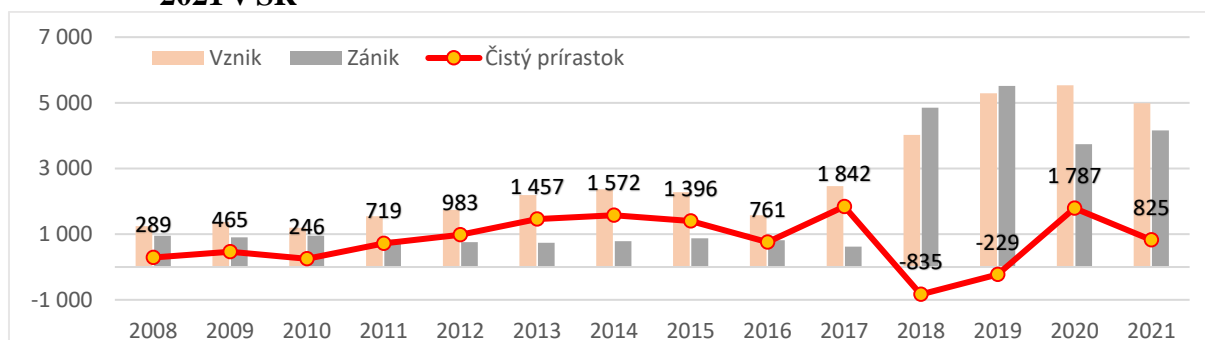
Graf č. 28: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - živnostníkov v roku 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Slobodné povolania si do roku 2017 udržiavali dlhodobo priaznivý vývoj čistého prírastku. Počet vzniknutých slobodných povolaní v tomto období prevyšoval počet zaniknutých. Po roku 2012 sa počet registrácií slobodných povolaní ešte zvýšil, čo bolo čiastočne spôsobené zmenami Zákona č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave, ktorý nadobudol účinnosť 31. januára 2012 a v roku 2013 bol niekoľkokrát novelizovaný. Týmto zákonom došlo k sprísneniu legislatívnych požiadaviek pre živnostníkov v rámci taxislužieb a nákladnej cestnej dopravy, čo viedlo k ich čiastočnému presunu pod slobodné povolania. V roku 2016 došlo k miernemu zhoršeniu k čomu prispel pokles počtu nových registrácií slobodných povolaní o 30,8 %. Po roku 2016 však záujem o slobodné povolania každým rokom rástol. Na druhej strane narastal aj počet zánikov, čo sa prejavilo v zápornom čistom prírastku slobodných povolaní v rokoch 2018 a 2019. V dôsledku pandémie spojenej s výrazným poklesom zánikov a rastúceho počtu nových podnikateľov v slobodných povolaniach sa čistý prírastok v roku 2020 vrátil k hodnotám z obdobia rokov 2013 až 2017. Rok 2021 znamenal nižší čistý prírastok slobodných povolaní ako predošlý rok 2020 (predpokladáme aj z dôvodu administratívneho zásahu), avšak nedostal sa na záporné úrovne. Tento čistý prírastok svedčí o určitom postupnom zotavovaní sa slovenskej ekonomiky v roku 2021.

Graf č. 29: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - slobodných povolaní v roku 2008-2021 v SR

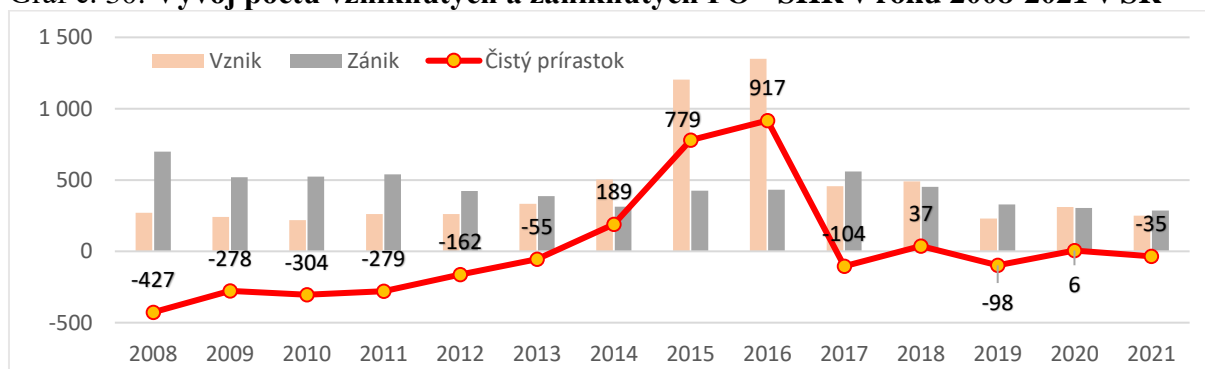

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj v početnosti **samostatne hospodáriacich roľníkov** mal nepravidelný priebeh. Od roku 2007 do roku 2013 viac roľníkov zanikalo ako vznikalo. V roku 2014 sa tento nepriaznivý trend otočil – počet nových registrácií SHR prevýšil počet zaniknutých SHR. Predovšetkým v roku 2015 došlo k rapidnému medziročnému nárastu počtu nových registrácií SHR o 239,2 % - z 503 na 1 203 nových roľníkov. Tento rastúci trend bol do značnej miery odrazom zavádzania nových podporných opatrení v rámci „Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020“ zo strany Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka v SR. Pod zvýšenie počtu

nových registrácií SHR sa podpísalo predovšetkým „Podopatrenie 6.1 – Podpora na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov“, ktoré bolo zamerané na uľahčenie vstupu do poľnohospodárskeho sektora pre mladých podnikateľov formou nenávratného finančného príspevku (NFP) na realizáciu ich podnikateľského plánu v oblasti živočíšnej a špecializovanej rastlinnej výroby vo výške 50 000 EUR na dobu max. 5 rokov. Rok 2017 sa pre samostatne hospodáriacich roľníkov nevyvíjal priaznivo. Počet zánikov SHR v roku 2017 dosiahol najvyššiu hodnotu od roku 2009 – na úrovni 560 subjektov. V rovnakom roku zároveň vzniklo „len“ 456 nových SHR, čo je o 66,2 % menej ako v predchádzajúcom roku. Po roku 2016 tak čistý prírastok SHR dosiahol opäť zápornú hodnotu. Počas uplynulých troch rokov sa hodnota čistého prírastku, resp. úbytku SHR stabilizovala, pričom k zhoršeniu nedošlo ani vplyvom negatívnych dopadov koronakrízy.

Graf č. 30: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - SHR v roku 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

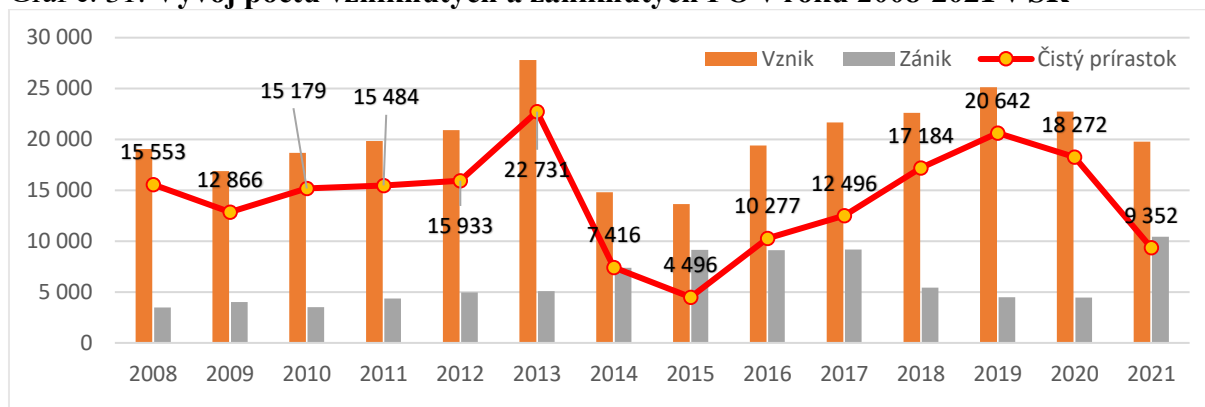
Právnické osoby zaznamenávajú dlhodobu pozitívny trend vývoja. Počet nových registrácií PO dlhodobu prevyšuje počet zaniknutých podnikateľských subjektov. Najúspešnejším rokom za uplynulú dekádu z hľadiska čistého prírastku bol rok 2013, kedy sa počet PO zvýšil o 22 731 subjektov, čo predstavovalo medziročné zvýšenie o 42,7 %. Tento nárast bol výrazne ovplyvnený prijatím Zákona č. 357/2013 Z. z., ktorým sa dopĺňa Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1.12.2013, podľa ktorého je nutné pred založením subjektu splatiť základné imanie na účet v banke. Prijatie zákona vyvolalo záujem o registrovanie nových spoločností do konca novembra, pokiaľ sa ešte dali vytvoriť bez nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke. K zvýšeniu počtu nových PO prispel v danom roku aj rast odvodového zaťaženia SZČO na zdravotné a sociálne poistenie²⁰, čím došlo k prechodu FO – podnikateľov k právnej forme PO. Po zrušení povinnosti splatiť základné imanie na osobitný samostatný účet v banke²¹ v roku 2016 sa záujem o podnikanie PO každým rokom zvyšoval a pretrvával až do roku 2019. Prispelo k tomu viacero legislatívnych opatrení – predovšetkým zníženie dane z príjmov PO od roku 2017 a zrušenie daňových licencií od roku 2018. Zrušenie daňových licencií sa pozitívne prejavilo vo výraznom poklese zánikov PO. V roku 2020 poklesol počet nových registrácií PO, medziročne o 9,5 %. Pri zachovanom stave zánikov to prirodzene viedlo k zníženiu čistého prírastku o 11,5 % na 18 272 subjektov. V roku 2021 došlo k poklesu čistých prírastkov

²⁰ Zákon č. 252/2012, ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2013

²¹ Zákon č. 87/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2016

právnických osôb na 9 352 subjektov. Avšak tento pokles čistého prírastku je zapríčinený najmä silnejším počtom zánikov v roku 2021.

Graf č. 31: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých PO v roku 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4.2 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetvovej štruktúry

Niektoré dlhodobé trendy sa potvrdili aj v roku 2021. Všetky tri odvetvia, ktoré od roku 2008 dosiahli kladný prírastok potvrdili tento trend aj v roku 2021 (ide o odvetvie dopravy a informácií, obchodných služieb a ostatných služieb). Podobne ako v predchádzajúcom období, a dlhodobom trende od roku 2009 aj v roku 2021 zaznamenalo pokles odvetvie obchodu. Dlhodobo vyšší počet zánikov ako vznikov v tomto odvetví hovorí o postupnej konsolidácii odvetvia a pravdepodobne aj poklese menších nezávislých predajcov.

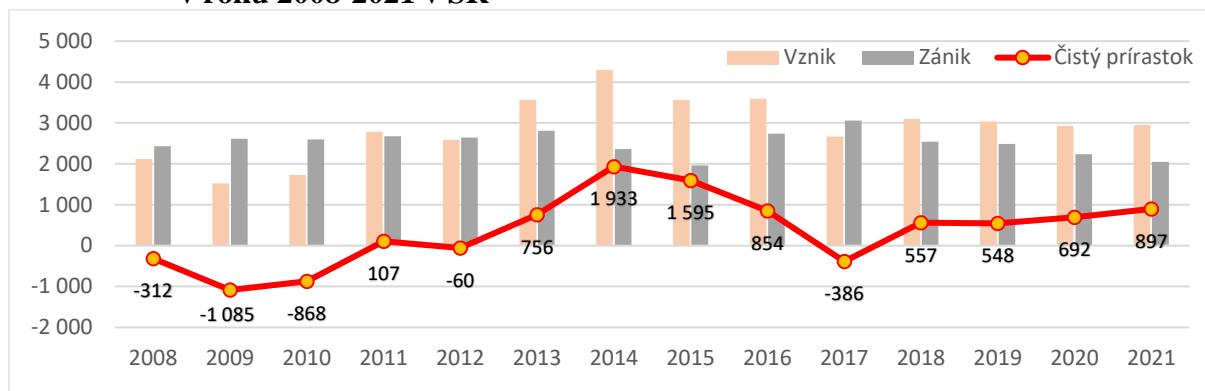
Tab. č. 28: Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví v roku 2008-2021 v SR

Odvetvie	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2021
Pôdohospodárstvo	-312	-868	-60	1 933	854	557	692	897
Priemysel	5 463	-512	-1 141	289	-127	4 895	4 069	4 726
Stavebníctvo	10 132	1 445	-1 015	-90	-112	6 665	9 174	13 786
Obchod	1 508	-94	-728	-7 627	-1 236	-2 839	-191	-1 773
Doprava a informácie	2 508	1 876	1 619	1 744	810	3 889	4 507	5 104
Ubytovanie a stravovanie	565	295	227	-16	-327	557	1 204	418
Obchodné služby	8 107	7 549	6 886	5 905	4 239	9 905	13 355	15 521
Ostatné služby	1 500	1 102	927	973	869	2 278	2 715	2 136

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Záujem o podnikanie v **pôdohospodárstve** začal stúpať až od roku 2011, pričom najvyšší počet subjektov v sektore vznikol v roku 2019. Tento nárast je dôsledkom podporných opatrení MPRV v SR a „Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020“. V roku 2017 sa počet subjektov v pôdohospodárstve znížil. Rok 2021 patrí medzi úspešnejšie, kedy počet vznikov dosiahol takmer 900 subjektov.

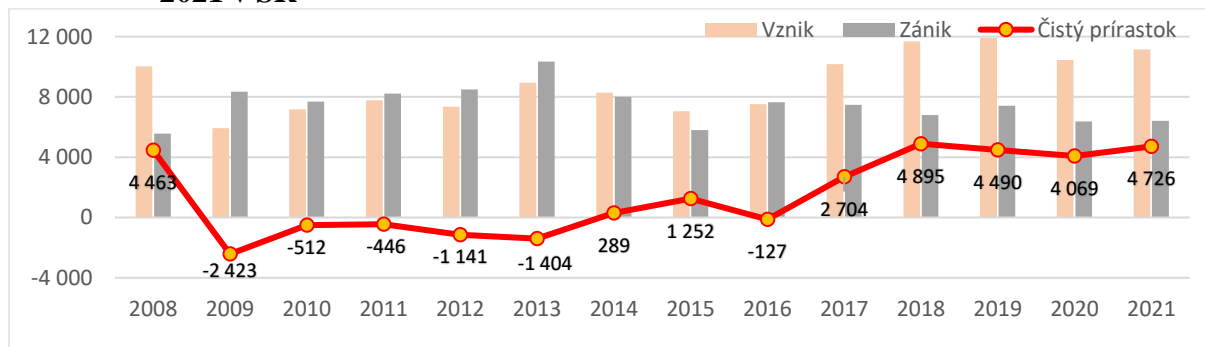
Graf č. 32: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v pôdohospodárstve v roku 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Ďalším odvetvím národného hospodárstva je **priemysel**. V tomto sektore sa prejavili veľmi výrazne problémy súvisiace s veľkou hospodárskou krízou. V roku 2009 dosiahol počet čistých prírastkov zápornú hodnotu -2 423 podnikov. Negatívny pokles pretrvával až do roku 2013. Obrat znamenal až rok 2014 a pozitívne saldo, kedy vzniklo o 289 podnikov viac ako zaniklo. Od tohto roka mal počet podnikov v priemysle skôr stúpajúcu tendenciu, s výnimkou mierneho poklesu v roku 2016. V sledovanom období bol naopak najúspešnejším rokom pre nové podniky v priemysle rok 2018, kedy vzniklo o 4 895 podnikov viac ako zaniklo. Rok 2021 bol z pohľadu čistých vznikov a zánikov podnikov v sledovanom období dokonca druhý najúspešnejší. Vzniklo o 4 726 podnikov viac ako zaniklo.

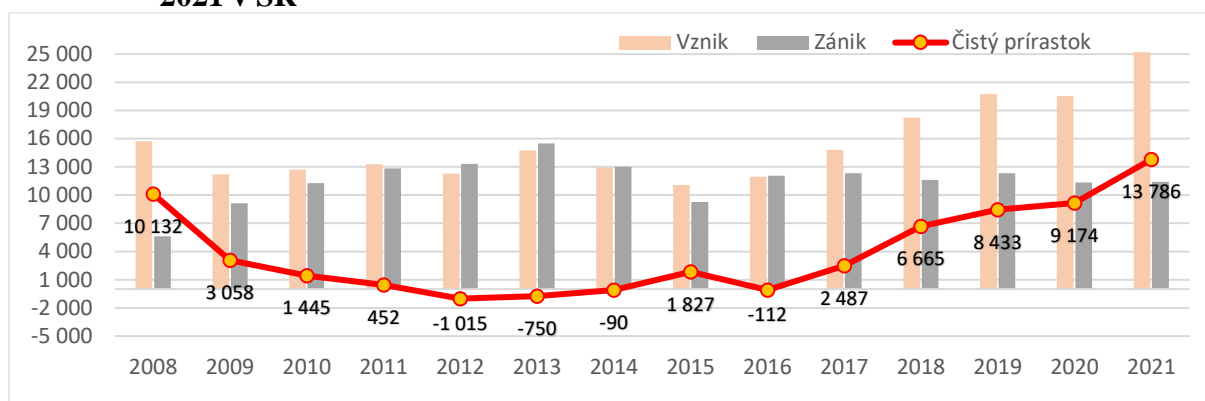
Graf č. 33: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v priemysle v roku 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Odvetvím, ktoré citlivo reaguje na zmeny v národnej ekonomike je **stavebníctvo**. Aj na vývoji sektora v počte vznikov a zánikov môžeme pozorovať jednotlivé obdobia, kedy sa slovenskej ekonomike darilo, resp. nedarilo. Negatívne saldo v prírastku podnikov pozorujeme v roku 2012, 2013 a 2014, čo môže byť dôsledkom postupného úpadku slovenskej ekonomiky v časoch hospodárskej krízy od roku 2009. Napriek tomu, že v roku 2009 bolo saldo prírastkov kladné, čistý prírastok oproti roku 2008 poklesol o viac ako 7 000. Postupný rast čistého prírastku podnikateľských subjektov v stavebníctve pozorujeme od roku 2017. Rok 2021 je z tohto pohľadu rekordným, kedy vzniklo o 13 786 podnikov v stavebníctve viac ako zaniklo. Naposledy čistý prírastok prekročil hranicu 10 tisíc v roku 2008. Oproti roku 2020 sa čistý prírastok zvýšil o viac ako 50 %.

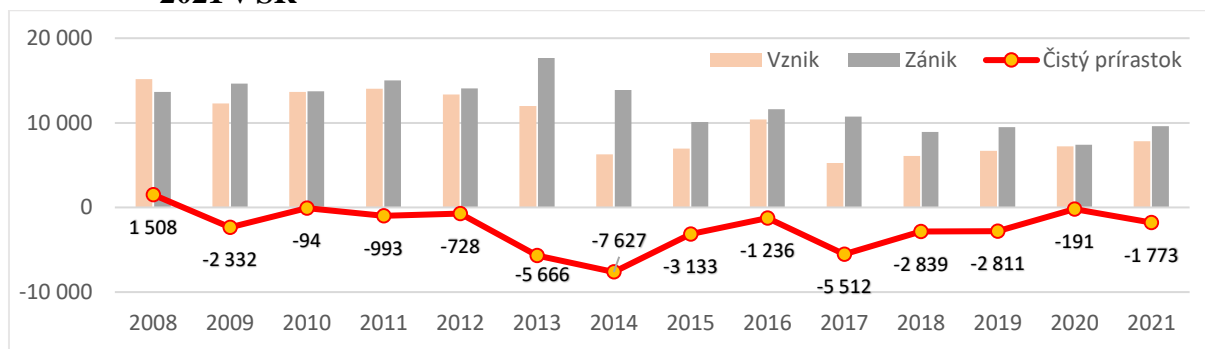
Graf č. 34: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v stavebníctve v roku 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Odvetvie **obchodu** charakterizuje dlhodobá transformácia. Aj keď dáta zachytávajú situáciu od roku 2008, konsolidácia slovenského maloobchodu prebieha už dlhobojšie. V prípade posúdenia vznikov a zánikov sa prejavuje najmä pasívnym saldom a dlhodobo vyšším počtom zánikov ako vznikov. Takáto situácia nie je v prípade žiadneho iného odvetvia. Počas celého sledovaného obdobia zaniklo v každom roku viac podnikov ako vzniklo. Najväčší úbytok podnikov zo sektora obchodu pozorujeme v roku 2014, kedy pokles dosiahol viac ako 7 600 subjektov. V roku 2020 ubudlo najmenej podnikov v sektore od roku 2012, pričom ide o dôsledok protipandemických opatrení a nutnosti udržať pracovné miesta počas poberania podpory. Rok 2021 je charakteristický výrazným nárastom na 1 773 podnikov, ktoré v sektore ubudli, avšak napriek tomu ide o lepší výsledok ako v prvom „predkrízovom“ roku 2019, kedy úbytok subjektov dosiahol 2 811. Celkový úbytok v sektore za sledované obdobie je až 33 tisíc podnikov.

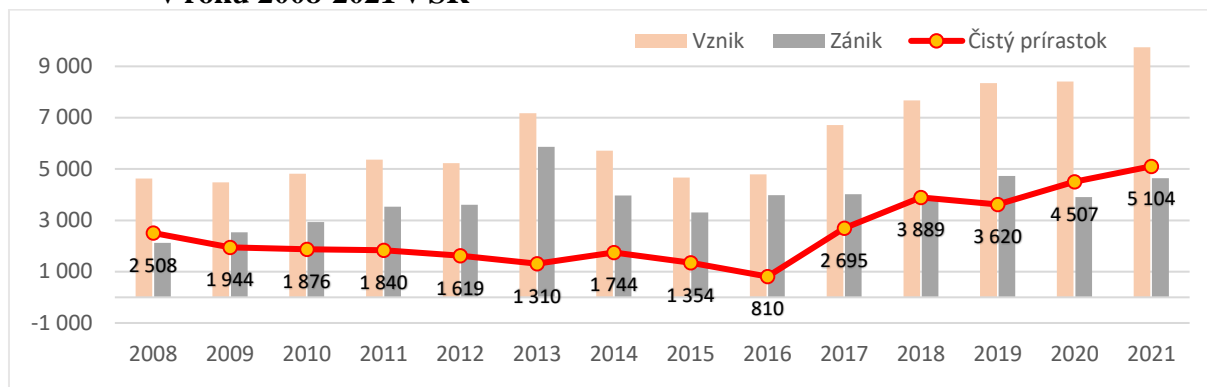
Graf č. 35: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v obchode v roku 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Dlhodobo stabilne sa vyvíja v oblasti vznikov a zánikov odvetvie **dopravy a informácií**. V posledných piatich rokoch vidíme postupný rast počtu subjektov v doprave a informáciách, pričom v roku 2021 došlo k rastu čistého prírastku na 5 104 subjektov. Medziročne nárastol počet subjektov o takmer 600 (o 13,2 %). Najnižší nárast subjektov bol zaznamenaný v roku 2016, kedy počet subjektov vzrástol len o 810.

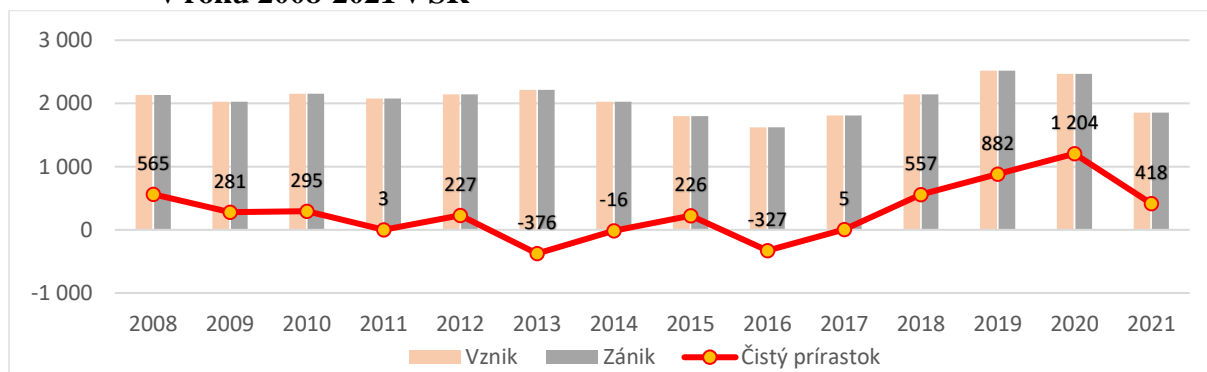
Graf č. 36: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v doprave a informáciách v roku 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Odvetvie **ubytovania a stravovania** patrí medzi podnikateľsky komplikované odvetvia s množstvom rizík. V prípade ekonomického prepadu patrí odvetvie medzi veľmi zasiahnuté, keďže obyvateľstvo obmedzuje spotrebu. Zároveň je charakteristické nižšou priemernou úrovňou miezd. Aj pre tieto dôvody môžeme vidieť, že vývoj v čistých prírastkoch je nerovnomerný a počas viacerých rokov zániky podnikateľských subjektov prevyšujú vznik podnikateľských subjektov. Napríklad pokles v roku 2013 znížil počet podnikateľských subjektov v odvetví o 376, v roku 2016 o 327. Rok 2020 paradoxne patril medzi najlepšie v oblasti čistých prírastkov podnikov v odvetví, kedy vzniklo o 1 204 nových podnikov viac ako zaniklo a to napriek prijatým protipandemickým opatreniam. Dôvodom opäť bola najmä vyššia miera podpory zo strany štátu, ktorá obmedzila možnosti podnikateľov ukončiť podnikanie. Rok 2021 bol charakterizovaný znížením tempa nárastu čistých prírastkov, ten sa ustálil na hodnote 418. Rizikom ostáva rok 2022, kedy sa na odvetví cestovného ruchu prejavia dopady pandémie, celosvetový rast cien komodít a geopolitické riziká, ktoré sťažia prísun turistov z východnej Európy na Slovensko.

Graf č. 37: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v ubytovaní a stravovaní v roku 2008-2021 v SR

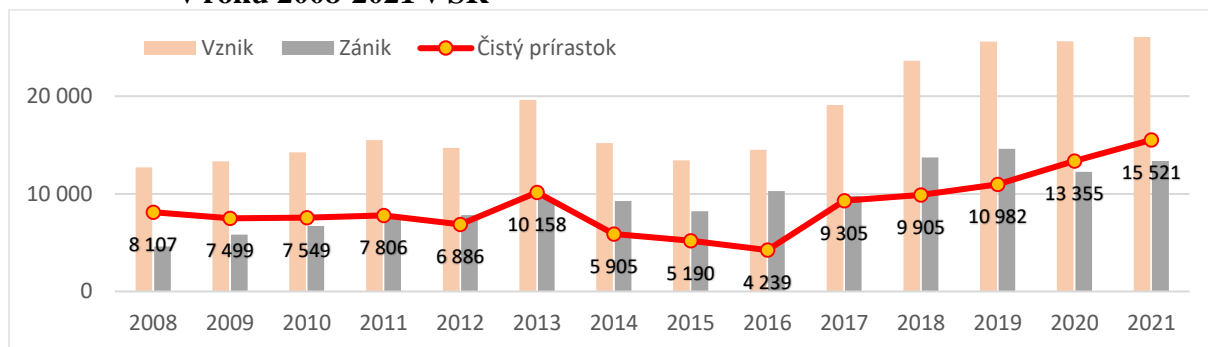

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podnikanie v odvetví **obchodných služieb** sa vyznačuje stabilným vývojom. Od roku 2008 v každom roku počet vznikov prevýšil počet zánikov. Keďže počet vznikov a zánikov vyhodnocujeme od roku 2008, môžeme vidieť niektoré vývojové tendencie v obchodných službách, ktoré súvisia do značnej miery s legislatívnou úpravou podnikania. Do roku 2012 prevyšoval počet vznikov zániky v rozmedzí od 6 800 do 8 100 a vývoj bol pomerne stabilný. V roku 2013 došlo k výraznému rastu vzniknutých subjektov, avšak už v nasledujúcich rokoch, aj vplyvom zavedenia daňových licencií a obmedzenia práce na živnosti došlo k postupnému

poklesu, i keď saldo ostalo kladné. Počet vznikov bol v roku 2016 vyšší o 4 239 ako počet zánikov. V nasledujúcom roku, spolu so zrušením daňových licencií došlo k výraznému rastu. Rok 2021 bol opäť rekordným a vzniklo o viac ako 15 tisíc podnikov viac ako ich v sektore zaniklo.

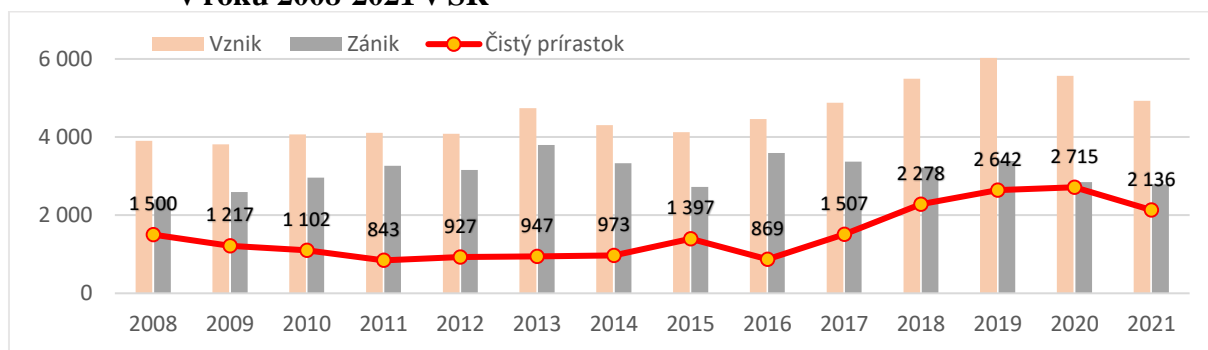
Graf č. 38: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v obchodných službách v roku 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Odvetvie ostatných služieb patrilo od roku 2016 z hľadiska čistých prírastkov medzi dynamicky sa rozvíjajúce odvetvia. V každom zo sledovaných rokov prekročil počet vznikov podnikateľských subjektov počet zánikov podnikateľských subjektov a z tohto dôvodu počet podnikov v sektore stále rástol. Rok 2021 znamená síce potvrdenie kladného tempa a počet vznikov taktiež prevýšil počet zánikov, pričom čistý prírastok predstavuje 2 136 subjektov. Tento počet je však najnižší od roku 2017, čo je spôsobené najmä počtom nových vznikov v sektore, ktorý bol značne nižší ako v predošlom roku. Doterajšie maximum z roku 2020 preto nebolo v roku 2021 dosiahnuté.

Graf č. 39: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v ostatných službách v roku 2008-2021 v SR

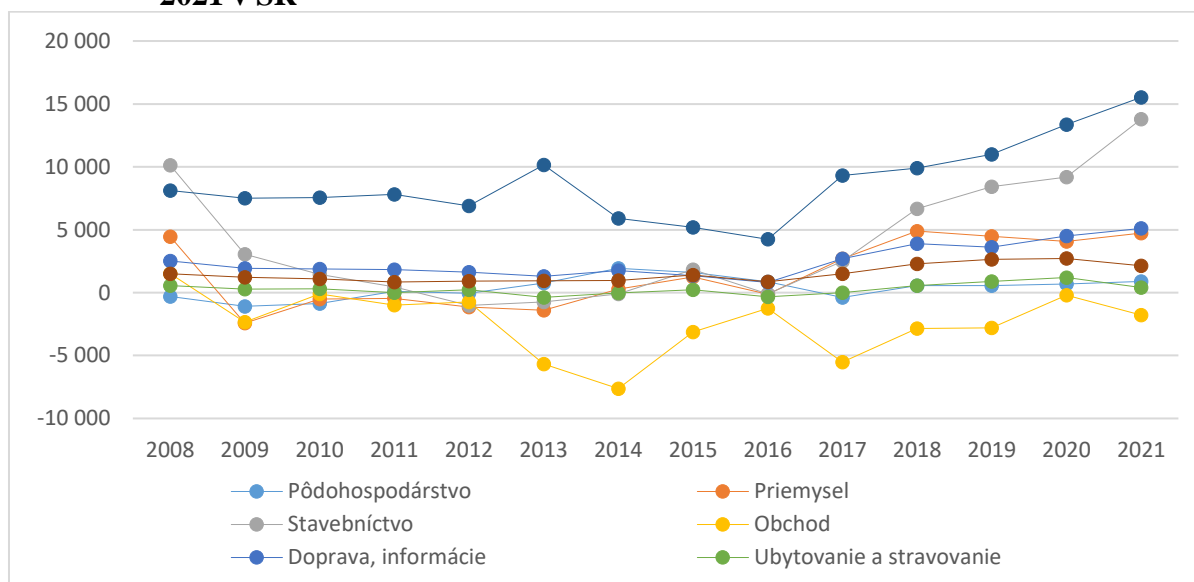

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V medziodvetvovom porovnaní čistého prírastku, resp. úbytku sú dlhodobo najdynamickejšie rastúcim odvetvím obchodné služby, čo sa potvrdzuje aj na raste počtu aktívnych MSP podnikajúcich v tomto odvetví. Naopak výrazný prepad za posledné desaťročie zaznamenali podnikateľské subjekty pôsobiace v obchode, pri ktorých dochádza každoročne k úbytku podnikateľských subjektov. Pozitívne možno vnímať aj vývoj v odvetviach stavebníctva, dopravy a informácií či ostatných služieb. Vieme potvrdiť, že koronakrízová situácia v roku 2021 nespôsobila významné zmeny trendov pri prírastkoch podnikov v jednotlivých segmentoch, s výnimkou obchodu, kde je badateľný pokles v roku 2021. Do množstva vznikov a zánikov sa zatiaľ nepremietla ani zhoršujúca sa inflačná situácia, ktorá

sa začala prejavovať rastom cien vo štvrtom kvartáli roka 2021. Existuje však predpoklad, že sa táto zhoršujúca situácia odrazí na množstve vznikov a zánikov v nasledujúcom období. Prehľad vývoja absolútnych hodnôt čistého prírastku podnikateľských subjektov v členení podľa odvetví v rokoch 2008 – 2021 znázorňuje graf č. 40.

Graf č. 40: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa odvetví v roku 2008-2021 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Aj napriek dopadom koronakrízy na sektory maloobchodu a ubytovania a stravovania nedošlo v roku 2021 v porovnaní s rokom 2020 k výraznému horšeniu situácie pri zániku firiem. Najviac subjektov pribudlo opäť v odvetví obchodných služieb, pričom počet sa zvýšil až o 15 521 subjektov. Pribudli aj podniky v stavebníctve v počte 13 786. Rizikom v sektore stavebníctva sú rastúce ceny stavebných materiálov, avšak ich rast sa v roku 2021 ešte naplno neprejavil. Oproti roku 2020 sa znížil čistý prírastok subjektov v sektore ubytovania a stravovania, ktorý síce ostal kladný, avšak pokles je o takmer dve tretiny (- 65,3 %). K horšeniu situácie došlo aj v sektore obchodu a poklesu počtu podnikateľských subjektov v tomto segmente.

Tab. č. 29: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa odvetví v roku 2020 a 2021 v SR

P.č.	Odvetvie	ČP 2020	P.č.	Odvetvie	ČP 2021	Zmena pozície
1.	Obchodné služby	+13 355	1.	Obchodné služby	15 521	=
2.	Stavebníctvo	+ 9 174	2.	Stavebníctvo	13 786	=
3.	Doprava, informácie	+ 4 507	3.	Doprava, informácie	5 104	=
4.	Priemysel	+ 4 069	4.	Priemysel	4 726	=
5.	Ostatné služby	+ 2 715	5.	Ostatné služby	2 136	=
6.	Ubytovanie a stravovanie	+ 1 204	6.	Pôdohospodárstvo	897	↑ 1
7.	Pôdohospodárstvo	+ 692	7.	Ubytovanie a stravovanie	418	↓ 1
8.	Obchod	-191	8.	Obchod	-1 773	=

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Výrazne sa zmenila dynamika čistých prírastkov. Skokovo sa zvýšil úbytok podnikateľských subjektov v roku 2021 oproti roku 2020 v sektore obchodu. Čistý úbytok

podnikateľských subjektov sa zvýšil o viac ako 800 %. Tento pokles je spôsobený na jednej strane ukončením protipandemickej podpory a tiež dôsledkom výmazu viacerých subjektov z obchodného registra, ktoré pôsobili v odvetví obchodu. Výrazný pokles čistého prírastku nových subjektov nastal tiež v sektore ubytovania a stravovania a v odvetví ostatných služieb. Spomedzi odvetví s vyššou čistou dynamikou nárastu podnikateľských subjektov môžeme spomenúť najmä sektor stavebníctva, kde sa počet subjektov zvýšil oproti minulému roku o 50 %. Stavebníctvo je zároveň sektorom, v rámci ktorého sa v absolútnej výške najviac zvýšil čistý prírastok (o 4 612 subjektov).

Tab. č. 30: **Dynamika ČP podľa odvetví 2021/2020 (krátkodobá)**

P.č.	Odvetvie	ČP 2020	ČP 2021	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Obchod	-191	-1 773	-1 582	↓ -828,3 %
2.	Ubytovanie a stravovanie	1 204	418	-786	↓ -65,3 %
3.	Pôdohospodárstvo	692	897	205	↑ 29,6 %
4.	Doprava, informácie	4 507	5 104	597	↑ 13,2 %
5.	Obchodné služby	13 355	15 521	2 166	↑ 16,2 %
6.	Stavebníctvo	9 174	13 786	4 612	↑ 50,3 %
7.	Ostatné služby	2 715	2 136	-579	↓ -21,3 %
8.	Priemysel	4 069	4 726	657	↑ 16,1 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V porovnaní s dlhodobým priemerom za roky 2008 až 2020 došlo v roku 2021 k výraznému zvýšeniu záujmu o podnikanie vo všetkých odvetviach. Uvedený vývoj však možno pozorovať už od roku 2016.

Výrazný rast v roku 2021 oproti dlhodobému priemeru zaznamenávame najmä v sektore stavebníctva, čo je určitým znakom oživenia sektora po pandémie a opatreniach, ktoré boli realizované v roku 2020. Veľmi výrazne narástol tiež sektor priemyslu z hľadiska čistého prírastku a teda rozvoj a príchod veľkých investorov vedie tiež k väčšiemu vzniku malých firiem v oblasti priemyslu. Aj napriek faktu, že počet podnikov v sektore obchodu poklesol v roku 2021 oveľa dynamickejšie ako v roku 2020, stále sa držal pod dlhodobým priemerom uplynulých 14 rokov. Zánik subjektov v oblasti obchodu prebieha už dlhodo. Výsledky podľa jednotlivých odvetví sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tab. č. 31: **Vývoj ČP podľa odvetví v roku 2021 voči dlhodobému priemeru (2008-2020)**

P.č.	Odvetvie	Dlhodobý priemer	ČP 2021	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Ubytovanie a stravovanie	271	418	147	↑ 154,1 %
2.	Priemysel	1 239	4 726	3 487	↑ 381,4 %
3.	Stavebníctvo	3 208	13 786	10 578	↑ 429,7 %
4.	Pôdohospodárstvo	333	897	564	↑ 269,2 %
5.	Doprava, informácie	2 286	5 104	2 818	↑ 223,3 %
6.	Ostatné služby	1 455	2 136	681	↑ 146,8 %
7.	Obchod	-2 435	-1 773	662	↑ 72,8 %
8.	Obchodné služby	8 222	15 521	7 299	↑ 188,8 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4.3 Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla

Rok 2021 potvrdil trendy v počte čistých prírastkov v Bratislavskom a Nitrianskom kraji, ktoré boli počas celého sledovaného obdobia v kladných číslach. Najväčší čistý prírastok v roku 2021 bol zaznamenaný v Bratislavskom kraji. Najnižší čistý prírastok, avšak v kladných hodnotách bol zaznamenaný v roku 2021.

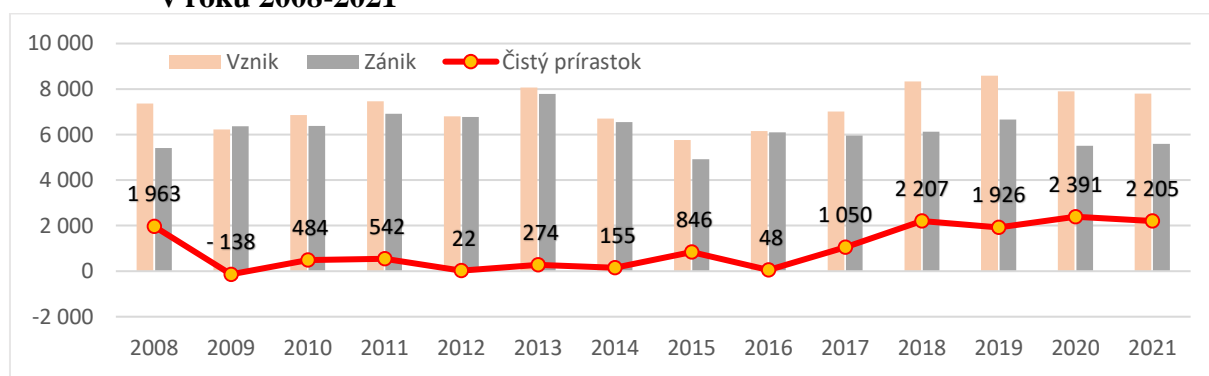
Tab. č. 32: Čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v roku 2008-2021 v SR

Kraj	2008	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2021
Banskobystrický kraj	1 963	484	22	155	48	2 207	2 391	2 205
Bratislavský kraj	5 499	5 617	3 954	716	2 445	6 621	9 600	9 806
Košický kraj	2 385	754	945	396	237	2 188	4 100	4 021
Nitriansky kraj	3 753	788	1 105	1 020	1 188	3 290	3 334	4 291
Prešovský kraj	5 196	612	509	578	350	3 870	4 604	6 663
Trenčiansky kraj	2 627	604	-24	-404	-61	1 711	3 054	3 375
Trnavský kraj	3 016	491	65	-191	515	2 645	4 034	4 255
Žilinský kraj	4 032	1 443	139	841	248	3 315	4 408	6 198

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Počet vznikov a zánikov v **Banskobystrickom kraji** sa počas väčšiny sledovaného obdobia vyvíjal priaznivo – počet vznikov prevyšoval počet zánikov, čo sa pozitívne premietlo do tvorby čistého prírastku. Výnimkou je len rok 2009 kedy sa medzi MSP na Slovensku v plnej miere prejavili dôsledky finančnej krízy. Až do roku 2016 však dosahoval ročný čistý prírastok len veľmi nízku úroveň, do 900 podnikateľských subjektov. Výraznejší rast čistého prírastku bol v Banskobystrickom kraji zaznamenaný od roku 2017. Pozitívny vývoj z uplynulých rokov neprešla ani koronakríza. Aj v roku 2020 došlo k čistému prírastku, ktorý bol dokonca vyšší ako v roku 2019, ktorý nebol zasiahnutý pandemiou. Rok 2021 je taktiež charakteristický nárastom čistého prírastku v počte 2 205 subjektov. Čistý prírastok bol nižší o 186 subjektov ako v roku 2020.

Graf č. 41: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Banskobystrickom kraji v roku 2008-2021

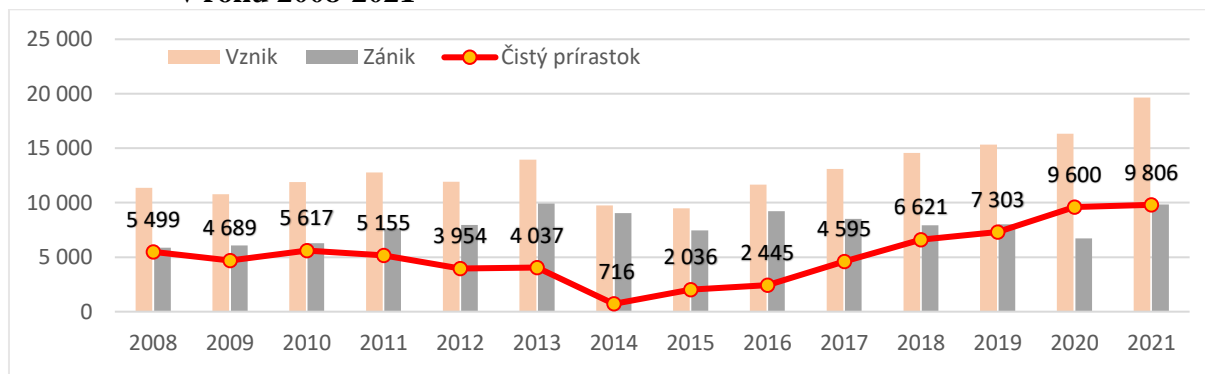

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Bratislavský kraj patrí medzi hospodárske centrá krajiny. Z pohľadu podnikateľskej aktivity by sa dal označiť za kľúčový, čo sa prejavuje aj na počte prírastkov podnikateľských subjektov. Je to jediný kraj, v ktorom finančná kríza v roku 2009 ani koronakríza v roku 2020 nemala významnejší negatívny vplyv na čistý prírastok podnikateľských subjektov. Pre Bratislavský kraj je charakteristický každoročný prírastok firiem. Napriek výraznému poklesu v roku 2014 (predovšetkým vplyvom dynamického poklesu počtu vznikov) sa od roku

2015 čistý prírastok každoročne zvyšoval. V roku 2020 vzrástol počet o 9 600 podnikateľských subjektov. V roku 2021 tvoril čistý prírastok 9 806 subjektov, čo je na úrovni predchádzajúceho roka. Výrazne vyšší bol počet vznikov, zároveň aj počet zánikov. Pri počte zánikov sa v kraji výraznejšie prejavil administratívny výmaz z obchodného registra, keďže v kraji je pravdepodobne vyššie zastúpenie osôb zo zahraničia, ktoré podnikali a boli v registri evidované a následne vymazané.

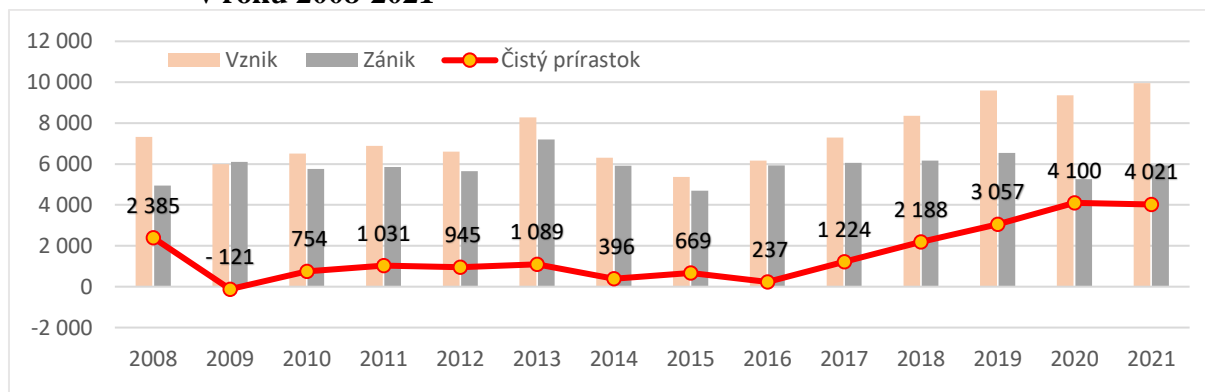
Graf č. 42: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Bratislavskom kraji v roku 2008-2021

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Dlhodobý vývoj v **Košickom kraji** hovorí o zvyšujúcej sa miere podnikateľskej aktivity. Počet vznikov dlhodobo prevyšuje počet zánikov a dochádza k čistým prírastkom takmer v každom roku sledovaného obdobia. Výnimkou je krízový rok 2009, kedy počet zánikov mierne prevýšil počet vznikov. Od roku 2016 došlo k výraznému rastu čistých prírastkov, ktorý vyvrcholil v roku 2020, kedy čistý prírastok dosiahol 4 100 subjektov. Rok 2021 v kraji bol charakterizovaný taktiež nárastom čistých prírastkov o 4 021 subjektov. V sledovanom období síce tento prírastok nedosiahol hodnôt z roka 2020, avšak ide o druhý najlepší výsledok. Vývoj vznikov, zánikov a čistého prírastku podnikateľských subjektov v Košickom kraji znázorňuje graf č. 43.

Graf č. 43: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Košickom kraji v roku 2008-2021

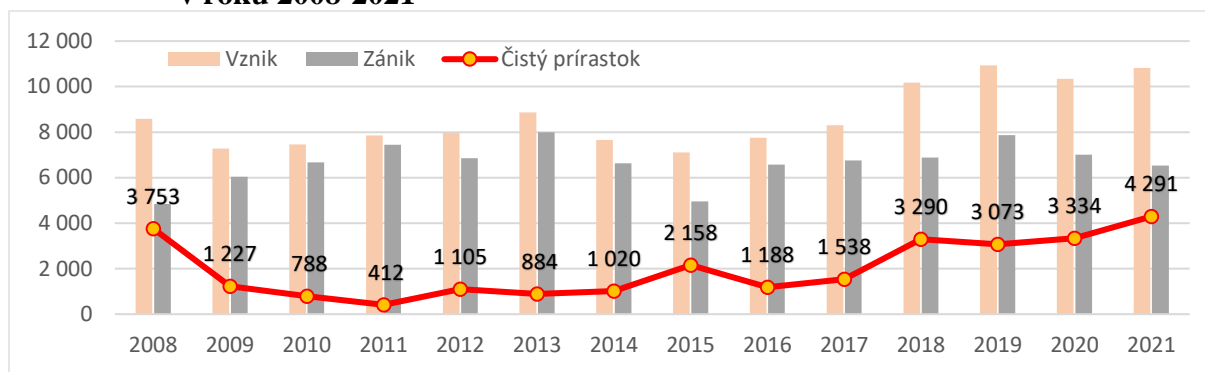

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Nitriansky kraj aj v roku 2021 potvrdil dlhodobý trend čistých prírastkov. Ani v jednom zo sledovaných rokov nedošlo k úbytku podnikateľských subjektov v tomto kraji, čo potvrdzuje dlhodobý trend záujmu o podnikanie. Rok 2021 bol z hľadiska čistých prírastkov podnikateľských subjektov v kraji rekordný, kedy prekonal aj obdobie spred finančnej krízy

v roku 2008. V roku 2021 došlo k čistému prírastku subjektov 4 291 a oproti iným krajom aj k vyššiemu nárastu čistých prírastkov.

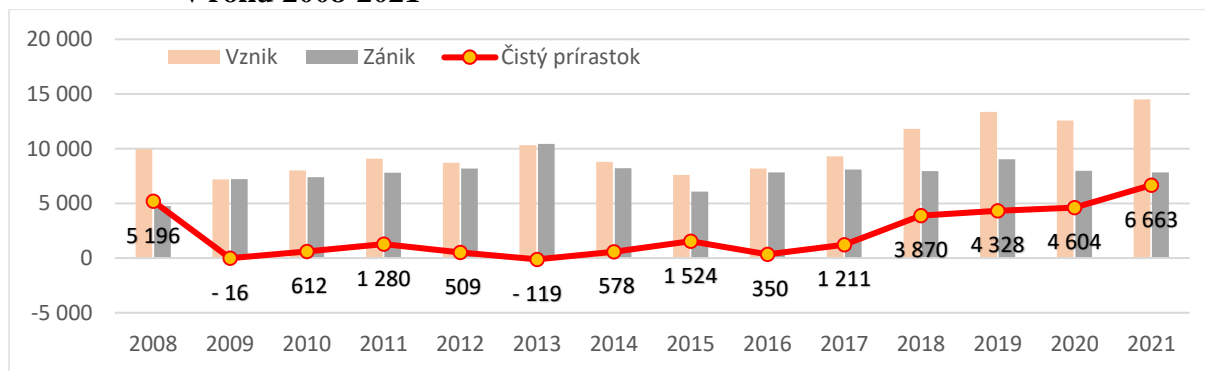
Graf č. 44: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Nitrianskom kraji v roku 2008-2021

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Prešovský kraj je z hľadiska celoslovenskej nezamestnanosti ako i vyprodukovaného produktu považovaný za menej rozvinutý. Z hľadiska čistých prírastkov podnikateľských subjektov je kraj viac náchylný na jednotlivé hospodárske cykly. Tie sa prejavili napríklad poklesom v roku 2009 a tiež poklesom v roku 2013. Od roku 2016 začal počet čistých prírastkov výrazne rásť. V roku 2021 bola zaznamenaná rekordná miera čistých prírastkov vo výške 6 663 nových podnikov.

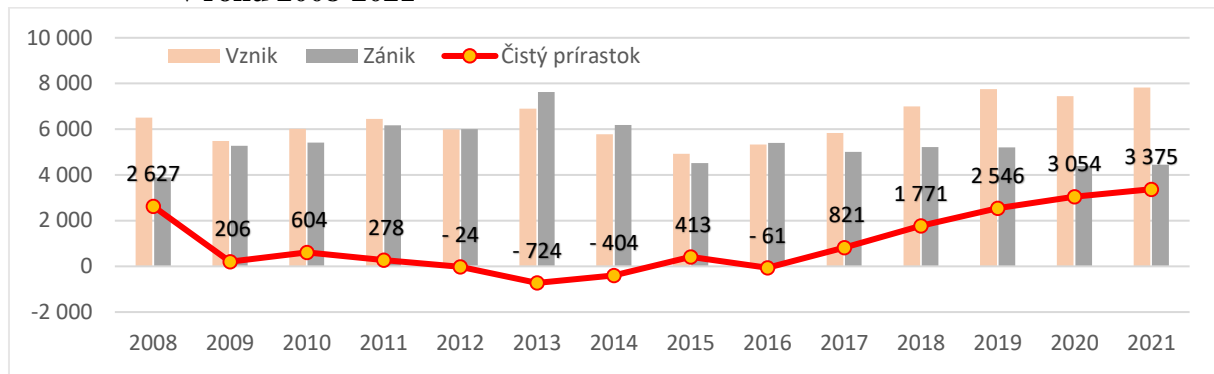
Graf č. 45: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Prešovskom kraji v roku 2008-2021

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V uplynulom roku bol zaznamenaný rastúci záujem o podnikanie aj v **Trenčianskom kraji**. Za uplynulých 15 rokov bol v Trenčianskom kraji zaznamenaný najvyšší čistý prírastok podnikateľských subjektov vo výške 3 375 nových subjektov. Oproti roku 2020 ide o nárast o 10,5 %. Podobne ako v prípade Prešovského kraja, aj v prípade Trenčianskeho kraja pozorujeme postupný nárast podnikateľskej aktivity, najmä od roku 2016. Krízové roky boli v Trenčianskom kraji zaznamenané najmä v rokoch 2009, kedy došlo k výraznému poklesu čistých prírastkov o viac ako 90 % (napriek tomu, že sa udržal v kladných hodnotách). Roky 2012 – 2014 sú charakteristické ubúdaním podnikateľských subjektov v kraji. Kraj je v značnej miere orientovaný na priemysel, preto predpokladáme, že pokles priemyslu sa odráža aj na vzniku a zániku firiem. Napriek dynamickému nárastu z posledných rokov patril Trenčiansky kraj medzi tri kraje s najnižším čistým prírastkom v absolútnej hodnote.

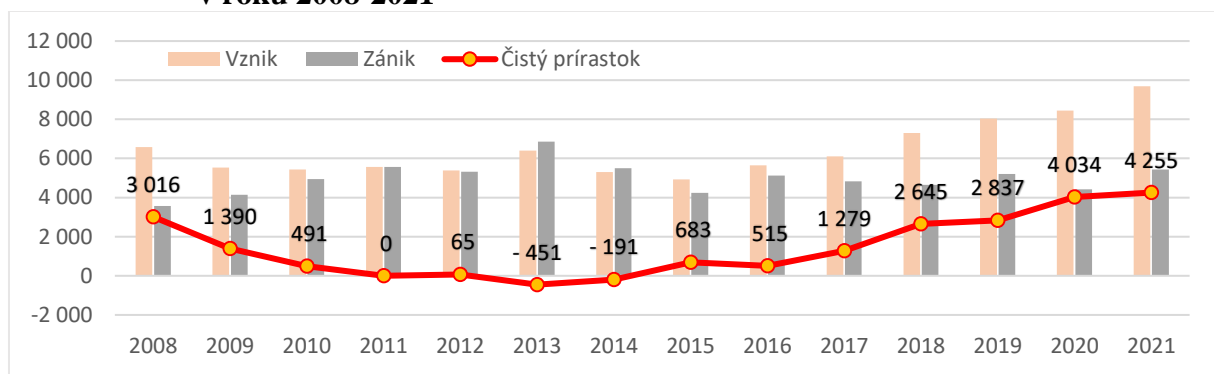
Graf č. 46: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trenčianskom kraji v roku 2008-2021

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Veľmi podobný vývoj z hľadiska čistých prírastkov ako Trenčiansky kraj je možné pozorovať aj v **Trnavskom kraji**. Počet nových čistých prírastkov podnikov v kraji dosiahol podobne ako v iných krajoch historicky najvyššie hodnoty práve v roku 2021. Počet čistých prírastkov je v roku 2021 vyšší oproti roku 2020 o 5,5 %. Pozitívny vývoj pozorujeme najmä po roku 2016.

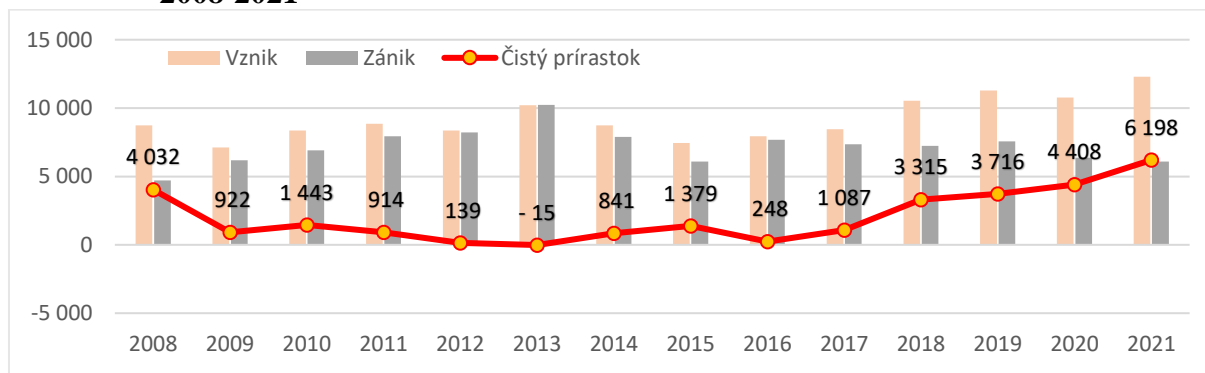
Graf č. 47: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Trnavskom kraji v roku 2008-2021

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Žilinský kraj vo svojom vývoji kopíruje vývoj vo väčšine slovenských krajov, avšak vývoj v tomto kraji je charakteristický najmä tým, že k úbytku podnikateľských subjektov dochádza len výnimočne. Stalo sa tak naposledy v roku 2013, aj to však len v jednotkách podnikov. Až do roku 2016 bol prírastok podnikov v kraji relatívne nízky a dosiahol hodnoty 248. Od roku 2016 pozorujeme aj v Žilinskom kraji dynamický vývoj, ktorý je charakteristický zvyšovaním čistého prírastku podnikov. V roku 2021 dosiahol historicky najvyššie hodnoty, kedy počet vznikov prekonal počet zánikov o takmer 6 200 podnikov. Na základe vývoja, ako aj absolútnych hodnôt čistého prírastku v posledných štyroch rokoch možno Žilinský kraj zaradiť medzi podnikateľsky najdynamickejšie sa rozvíjajúce kraje v SR.

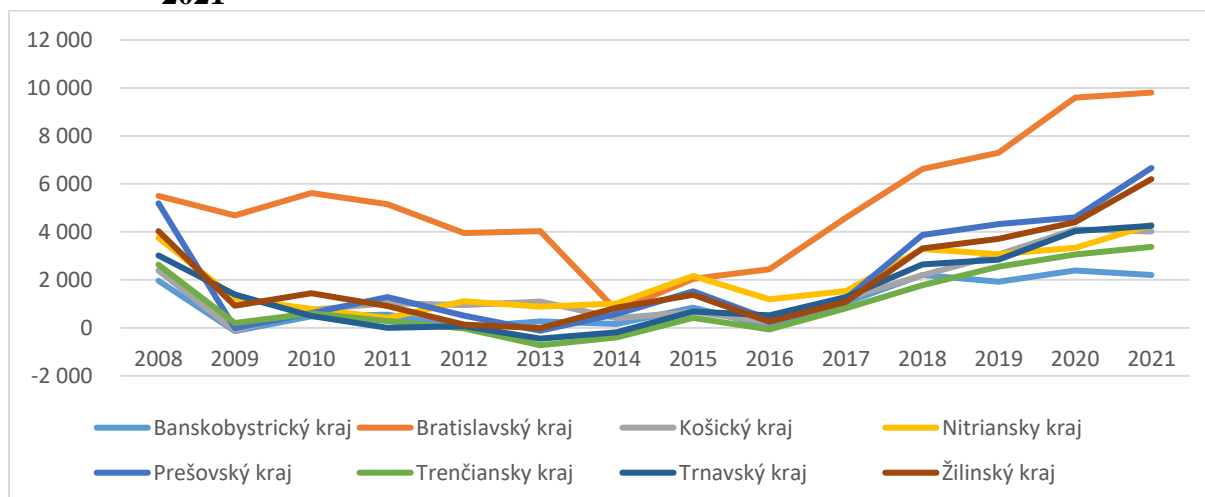
Graf č. 48: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov v Žilinskom kraji v roku 2008-2021

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska čistého prírastku je **za najatraktívnejší slovenský región dlhodobo považovaný Bratislavský kraj**, ktorý dosahoval takmer v každom roku sledovaného obdobia výrazne vyššiu hodnotu čistého prírastku ako ostatné slovenské kraje. Okrem Bratislavského kraja možno pozitívne hodnotiť aj nadpriemernú úroveň čistého prírastku v Prešovskom kraji, najmä od roku 2018 a tiež zvýšenú aktivitu podnikateľov v Žilinskom kraji, ktorý je najdynamickejšie rastúcim spomedzi všetkých krajov. Prakticky až do roku 2019 dosahoval najnižší čistý prírastok Trenčiansky kraj, ktorý napriek náznakom mierneho zvýšenia záujmu zaostal za ostatnými kraji. **V uplynulých dvoch rokoch si však najnižší prírastok podnikateľských subjektov pripísal Banskobystrický kraj, ktorý navyše oproti iným krajom v roku 2021 ešte poklesol.** Tieto trendy nezmenila ani pandémia koronavírusu v roku 2020 a ani administratívny výmaz subjektov z obchodného registra, ktorý sa najvýraznejšie prejavil najmä na subjektoch v Bratislavskom kraji.

Graf č. 49: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa sídla v roku 2008-2021

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Rovnako ako v predchádzajúcich troch rokoch, tak **aj v roku 2021 dosiahli všetky slovenské kraje čistý prírastok podnikateľských subjektov.** V absolútnej hodnote sa v roku 2021 najväčšou mierou na celkovom prírastku podieľal Bratislavský kraj, v ktorom počet vznikov prevýšil počet zánikov o 9 800 podnikateľských subjektov. Bratislavský kraj tak obhájil prvenstvo a potvrdil, že je podnikateľsky najobľúbenejším regiónom na Slovensku. V celkovom umiestnení sa poradie na prvých štyroch miestach nemenilo – po Bratislavskom

kraji zaznamenal najvyšší čistý prírastok podnikateľských subjektov v roku 2021 Prešovský a Žilinský kraj. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2020 sa poradie menilo len pri dvoch krajoch. V rebríčku si o jedno miesto polepšil Trnavský kraj na úkor Košického kraja, ktorý o jedno miesto klesol.

Tab. č. 33: Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov podľa sídla v roku 2020 a 2021 v SR

P.č.	Kraj	ČP 2020	P.č.	Kraj	ČP 2021	Zmena pozície
1.	Bratislavský	+9 600	1.	Bratislavský kraj	+ 9 806	=
2.	Prešovský	+4 604	2.	Prešovský kraj	+ 6 663	=
3.	Žilinský	+4 408	3.	Žilinský kraj	+ 6 198	=
4.	Nitriansky	+4 100	4.	Nitriansky kraj	+ 4 291	=
5.	Košický	+4 034	5.	Trnavský kraj	+ 4 255	↑1
6.	Trnavský	+3 334	6.	Košický kraj	+ 4 021	↓1
7.	Trenčiansky	+3 054	7.	Trenčiansky kraj	+ 3 375	=
8.	Banskobystrický	+2 391	8.	Banskobystrický kraj	+ 2 205	=

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Dynamika čistých prírastkov vykázala tento rok rôzne miery zmien oproti roku 2020. Počty čistých prírastkov nevzrástli vo všetkých krajoch a vývoj bol medziročne značne odlišný. Kým v Žilinskom kraji došlo k zvýšeniu čistých prírastkov podnikov o viac ako 40 % a v Prešovskom dokonca o viac ako 44 %, v Banskobystrickom kraji bol zaznamenaný čistý prírastok o 7,8 % nižší ako v minulom roku. Pokles čistých prírastkov zaznamenávame ešte aj v Košickom kraji, kde je to pokles o 1,9 %. Komplexné výsledky ponúka nasledujúca tabuľka.

Tab. č. 34: Dynamika ČP podľa sídla 2021/2020 (krátkodobá)

P.č.	Kraj	ČP 2020	ČP 2021	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Trnavský kraj	4 034	4 255	221	↑ 5,5 %
2.	Košický kraj	4 100	4 021	-79	↓ - 1,9 %
3.	Bratislavský kraj	9 600	9 806	206	↑ 2,1 %
4.	Banskobystrický kraj	2 391	2 205	-186	↓ - 7,8 %
5.	Trenčiansky kraj	3 054	3 375	321	↑ 10,5 %
6.	Žilinský kraj	4 408	6 198	1 790	↑ 40,6 %
7.	Nitriansky kraj	3 334	4 291	957	↑ 28,7 %
8.	Prešovský kraj	4 604	6 663	2 059	↑ 44,7 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z pohľadu dynamiky čistých prírastkov oproti dlhodobému horizontu priemeru rokov 2008 – 2020 zaznamenávame nárast podnikateľskej aktivity vo všetkých krajoch. Najnižšie je toto tempo v Bratislavskom kraji, kde ide o nárast v roku 2021 o 104,7 % oproti dlhodobému priemeru, najvyšší je v Trenčianskom kraji, kde zmena v roku 2021 dosiahla takmer o tristo percent viac ako je dlhodobý priemer.

Tab. č. 35: Vývoj ČP podľa sídla v roku 2021 voči dlhodobému priemeru (2008-2020)

P.č.	Kraj	Dlhodobý priemer	ČP 2021	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Trenčiansky kraj	854	3 375	2 521	↑ 295,0%
2.	Trnavský kraj	1 255	4 255	3 000	↑ 239,1%
3.	Košický kraj	1 381	4 021	2 640	↑ 191,1%
4.	Banskobystrický kraj	905	2 205	1 300	↑ 143,5%
5.	Žilinský kraj	1 725	6 198	4 473	↑ 259,2%
6.	Prešovský kraj	1 841	6 663	4 822	↑ 262,0%
7.	Bratislavský kraj	4 790	9 806	5 016	↑ 104,7%
8.	Nitriansky kraj	1 828	4 291	2 463	↑ 134,7%

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

5 Finančné ukazovatele vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov

Pri hodnotení finančnej výkonnosti vzniknutých a zaniknutých malých a stredných podnikov na Slovensku sa zameriavame na vybrané ukazovatele štyroch základných skupín ukazovateľov zameraných na likviditu, aktivitu, zadlženosť a rentabilitu. V skúmanej vzorke podnikov sa nachádzajú malé a stredné podniky, ktoré vedú podvojnú účtovníctvo a ich účtovné závierky pochádzajú z verejnej časti Registra účtovných závierok. Do výpočtu pomerových ukazovateľov z účtovných závierok za obdobie rokov 2017 - 2021 vstupovali dva druhy účtovných výkazov:

- z účtovných závierok pre podnikateľov účtujúcich v podvojnóm účtovníctve (Úč POD);
- z účtovných závierok pre mikro účtovné jednotky (Úč MÚJ).

Zo skúmanej vzorky boli vylúčené finančné výkazy, ktoré obsahovali nekorektne vyplnené položky. Vybrané ukazovatele možno rozdeliť do 4 skupín:

- 1) Ukazovatele **likvidity** – vypovedajú o platobnej schopnosti podniku – t. j. merajú schopnosť podniku kryť krátkodobé dlhy krátkodobým majetkom.

$$\text{Likvidita 2. stupňa} = \frac{\text{krátkodobý majetok} - \text{zásoby}}{\text{krátkodobé záväzky}}$$

$$\text{Likvidita 3. stupňa} = \frac{\text{krátkodobý majetok}}{\text{krátkodobé záväzky}}$$

- 2) Ukazovatele **aktivity** – vyjadrujú viazanosť majetku resp. záväzkov podniku a účinnosť využitia majetku v transformačnom procese.

$$\text{Doba splatnosti pohľadávok} = \frac{\text{pohľadávky}}{\text{tržby}} * 360$$

$$\text{Doba splatnosti záväzkov} = \frac{\text{záväzky}}{\text{tržby}} * 360$$

- 3) Ukazovatele **zadlženosti** – vyjadrujú štruktúru použitých zdrojov, mieru použitia cudzieho a vlastného kapitálu na financovanie potrieb podniku a schopnosť vysporiadať sa so splácaním dlhov.

$$\text{Celková zadlženosť aktív} = \frac{\text{cudzie zdroje}}{\text{aktíva}} * 100$$

$$\text{Podiel podnikov využívajúcich úvery} = \frac{\text{podniky s výškou úverov} > 0}{\text{celkový počet podnikov}} * 100$$

- 4) Ukazovatele **rentability** – vyjadrujú výnosnosť podnikového úsilia. Do ich úrovne a vývoja sa premietajú úroveň a vývoj likvidity, aktivity aj zadlženosti.

$$\text{Rentabilita aktív} = \frac{\text{zisk pred zdanením}}{\text{aktíva}} * 100$$

$$\text{Podiel podnikov s nenulovými tržbami} = \frac{\text{podniky s výškou tržieb} > 0}{\text{celkový počet podnikov}} * 100$$

$$\text{Podiel podnikov s kladným HV pred zdanením} = \frac{\text{podniky s HV pred zdanením} > 0}{\text{celkový počet podnikov}} * 100$$

Vypočítané hodnoty pomerových ukazovateľov predstavujú medián ako strednú hodnotu radu hodnôt usporiadaných podľa veľkosti.

5.1 Finančné ukazovatele vzniknutých MSP

Na finančné ukazovatele vzniknutých MSP sme nazerali z dvoch pohľadov:

- z hľadiska **stavu** – v ktorom sme skúmali finančné ukazovatele rôznych podnikov vzniknutých v rokoch 2019, 2020 a 2021. Cieľom skúmania bolo porovnať zmenu stavu vo finančných ukazovateľoch za jednotlivé roky;
- z hľadiska **vývoja** – v ktorom sme skúmali zmenu finančných ukazovateľov u podnikov, ktoré vznikli v roku 2017 a ich činnosť pretrvávala do roku 2021. Cieľom skúmania bolo porovnať a zhodnotiť finančné ukazovatele rovnakých podnikov v čase.

Stav finančných ukazovateľov vzniknutých MSP

V hodnotení stavu počtu finančných výkazov sme spracovali nasledovný počet subjektov:

Tab. č. 36: **Prehľad počtu subjektov vstupujúcich do spracovania k stavu finančných ukazovateľov vzniknutých MSP**

	2019	2020	2021
Počet subjektov v spracovaní	16 905	15 737	16 366

Zdroj: SBA, dostupné finančné výkazy podnikateľských subjektov

V ukazovateli likvidity sa potvrdili predošlé trendy. V každom roku analyzovaného obdobia dosiahli novovzniknuté podniky nadpriemernú výšku ukazovateľov **likvidity**. Výška krátkodobého majetku prevýšila výšku krátkodobých záväzkov. Podniky opäť disponovali dostatkom majetku v najlikvidnejších formách, pričom napriek predošlej krízovej situácii podniky disponovali nízkym zadlžením. V hodnotenom období dosiahla likvidita začínajúcich podnikateľov najvyššiu úroveň v roku 2020.

Pri ukazovateľoch aktivity môžeme konštatovať odlišný vývoj oproti situácii v minulom roku. Na jednej strane sa síce potvrdil trend, že podnikatelia v každom roku sledovaného obdobia získavali prostriedky za realizované výkony skôr ako uhrádzali vlastné záväzky a teda dodávatelia naďalej nepriamo „úverovali“ začínajúce podniky. Na druhej strane však stúpila oproti minulému hodnoteniu doba splatnosti záväzkov začínajúcich podnikov o tri dni v priemere. Oproti roku 2019 však sledujeme pokles o približne 13 dní. Mediánová hodnota splatnosti pohľadávok sa výrazne zvýšila, z výbornej hodnoty 0,46 dňa na 6,08 dňa, čím sa dostala na úroveň roka 2019.

V prípade zadlženosti podnikov platí trend ostatných rokov, že začínajúci podnikatelia sa veľmi nezadlžujú a využívajú predovšetkým vlastné zdroje. Celková zadlženosť MSP založených v roku 2021 oproti podnikom založeným v roku 2020 bola vyššia o 1,23 p. b. Zvýšené zadlženie do značnej miery môže súvisieť s koronakrízou. Naďalej je však úverové

financovanie nízke, len 2 % subjektov využíva úvery. Zastúpenie začínajúcich podnikateľov sa oproti minulému roku zvýšilo.

Ukazovatele *rentability* vypovedajú o nízkej výnosnosti podnikového úsilia, čo je prirodzeným javom takmer pre všetky začínajúce MSP. Medián rentability aktív bol u začínajúcich podnikateľov nulový, čo bolo opäť spôsobené predovšetkým vysokým podielom podnikov so záporným resp. nulovým ziskom pred zdanením. Podiel podnikov s nenulovými tržbami sa znížil medziročne o 5 p. b. Podiel podnikov s kladným výsledkom hospodárenia sa takmer nezmenil a klesol o 0,32 p. b. Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov MSP v prvom roku existencie sú uvedené v tabuľke č. 37.

Tab. č. 37: **Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov novozałożených MSP v roku 2018-2020 (stav)**

Ukazovateľ	m.j.	2019	2020	2021	Rozdiel 2021 a 2020
Likvidita 2. stupňa	koef.	5,33	7,99	7,35	↓ 0,64
Likvidita 3. stupňa	koef.	5,45	8,13	7,48	↓ 0,65
Doba splatnosti pohľadávok	dni	6,05	0,46	6,08	↑ 5,62
Doba splatnosti záväzkov	dni	66,76	50,87	53,24	↑ 2,37
Celková zadlženosť	%	18,85	11,50	12,73	↑ 1,23
Podiel podnikov využ. úvery	%	3,22	1,74	2,00	↑ 0,26
Rentabilita aktív	%	0,00	0,00	0,00	=
Podiel podnikov s nenulovými tržbami	%	66,3	66,2	61,30	↓ 4,90
Podiel podnikov s kladným VH	%	44,56	43,89	43,57	↓ 0,32

Zdroj: SBA, dostupné finančné výkazy podnikateľských subjektov

Vývoj finančných ukazovateľov vzniknutých MSP

V analýze vývoja finančných ukazovateľov vstupovali do spracovania nasledujúce počty podnikateľských subjektov:

Tab. č. 38: **Prehľad počtu subjektov vstupujúcich do spracovania k vývoju finančných ukazovateľov MSP vzniknutých v roku 2017**

	2017	2018	2019	2020	2021
Počet subjektov v spracovaní	17 732	17 555	16 425	15 464	15 325

Zdroj: SBA, dostupné finančné výkazy podnikateľských subjektov

Analýza vývoja ukazovateľov likvidity podnikov vzniknutých v roku 2017 potvrdila zistenia, ktoré sme prezentovali už v predchádzajúcich rokoch. V prvom roku podnikania je výška krátkodobého majetku pri subjektoch vyššia ako výška krátkodobých záväzkov, čo sa prejavilo dosiahnutím koeficientov likvidity na úrovni 5,41 pre likviditu 2. stupňa a 5,66 pre likviditu tretieho stupňa. Odporúčaná hodnota koeficientu pre likviditu 2. stupňa je 1 - 1,5 a pre likviditu 3. stupňa 2 - 2,5.²² Z uvedeného možno konštatovať, že v prvom roku disponovali podniky prebytkom likvidity – mali k dispozícii viac likvidného majetku ako bolo potrebné, čo na jednej strane zabezpečuje podnikom výbornú platobnú schopnosť, na strane druhej však znižuje efektívnosť využitia jednotlivých zložiek majetku, nakoľko likvidné prostriedky sú spravidla spojené s nižším zhodnotením.

²² Pozn.: reálne hodnoty sa od odporúčaných môžu odlišovať v závislosti od typu podniku a predmetu činnosti.

V nasledujúcich rokoch postupne MSP optimalizovali svoju majetkovú a kapitálovú štruktúru, výsledkom čoho bolo priblíženie sa k odporúčaným hodnotám. Likvidita 2. stupňa bola v druhom až piatom roku existencie mierne nad odporúčanú hodnotu, čo znamená, že podniky udržiavali na finančných účtoch a v krátkodobých pohľadávkach viac finančných prostriedkov ako bolo potrebné. V piatom roku sa však ukazovatele likvidity druhého stupňa priblížili odporúčaným hodnotám. Likvidita tretieho stupňa sa už od tretieho roka držala nižšie ako sú odporúčané hodnoty, čo značí, že začínajúci podnikatelia držali v zásobách len minimum majetku.

V prípade ukazovateľov aktivity naďalej pri subjektoch vzniknutých v roku 2017 vidíme, že doba splatnosti záväzkov prevyšovala dobu inkasa pohľadávok v každom zo sledovaných rokov. Podniky tak získavali od svojich odberateľov peňažné prostriedky skôr ako ich uhradili svojim dodávateľom. Na základe výsledkov aktivity a likvidity možno konštatovať, že platobná schopnosť podnikov založených v roku 2017 bola na dobrej úrovni. Trend rastu splatnosti pohľadávok je rastúci počas jednotlivých rokov, s výnimkou roku 2021, kedy sa doba splatnosti pohľadávok mierne znížila oproti predchádzajúcemu roku. Počas jednotlivých rokov tiež rástla doba úhrady záväzkov, zo 65 dní na 112 dní v roku 2021.

S rozširovaním podnikateľských aktivít v druhom a treťom roku existencie rástla aj **zadlženosť** MSP. Podniky tak začali vo väčšej miere využívať cudzie zdroje, čím sa optimalizovala kapitálová štruktúra podnikov. Celková zadlženosť MSP založených v roku 2017 predstavovala v treťom roku existencie 53,78 %, pričom sa do piateho roku zvýšila len mierne na 53,98 %. V roku 2021 celková zadlženosť podnikov dokonca mierne poklesla. S rastúcou zadlženosťou rástol aj podiel MSP využívajúcich úverové financovanie. Zatiaľ čo v prvom roku existencie využívalo úvery len 3,11 % MSP, v roku 2021 už využíval úverové financovanie takmer každý piaty podnikateľský subjekt (19,80 %). Na bankovom trhu taktiež pretrvávali priaznivé podmienky, najmä nízke úrokové sadzby, ktoré podnikateľom uľahčovali prístup k úverom.

Najvyššiu **rentabilitu** v priebehu prvých troch rokov existencie zaznamenali MSP v druhom roku – na úrovni 1,30 %. Od tretieho roku existencie medián rentability aktív klesal až do roku 2021, kedy dosiahol 0,93 %. Podiel podnikov s nenulovými tržbami po prvom roku vzrástol zo 63,25 % na viac ako 79,25 %. V roku 2021 sa podiel subjektov s nenulovými tržbami mierne znížil o 1,69 p. b. Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov podnikov založených v roku 2017 znázorňuje tabuľka č. 39.

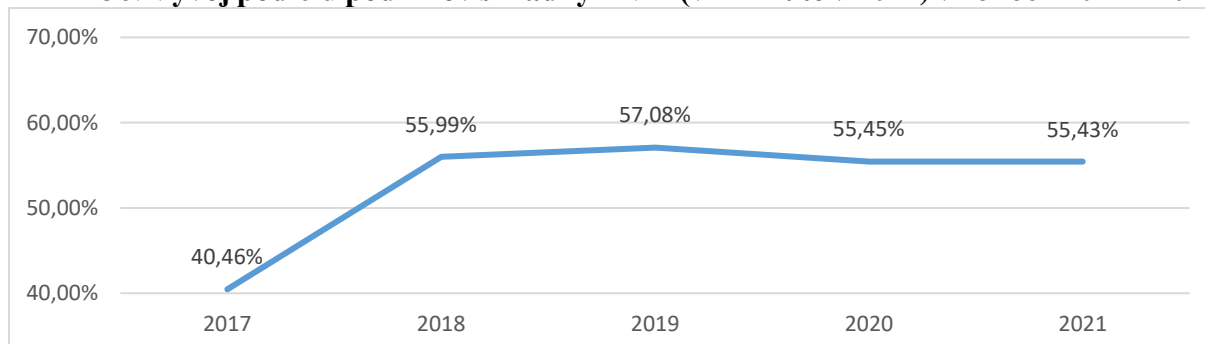
Tab. č. 39: **Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov MSP vzniknutých v roku 2017 (vývoj)**

Ukazovateľ	m.j.	2017	2018	2019	2020	2021	Rozdiel 2020 a 2021
Likvidita 2. stupňa	koef.	5,41	1,93	1,70	1,63	1,58	↓ 0,05
Likvidita 3. stupňa	koef.	5,66	2,10	1,86	1,80	1,76	↓ 0,04
Doba splatnosti pohľadávok	dní	17,77	28,16	30,94	36,95	38,42	↑ 1,47
Doba splatnosti záväzkov	dní	65,59	77,66	94,21	113,84	112,08	↓ 1,76
Celková zadlženosť	%	17,42	47,79	53,78	55,63	53,98	↓ 1,65
Podiel podnikov využ. úvery	%	3,11	8,56	14,67	17,62	19,80	↑ 2,18
Rentabilita aktív	%	0,00	1,31	1,29	0,94	0,93	↓ 0,01
Podiel podnikov s nenulovými tržbami	%	63,25	80,48	81,75	80,94	79,25	↓ 1,69
Podiel podnikov s kladným VH	%	40,46	55,99	57,08	55,45	55,43	↓ 0,02

Zdroj: SBA, dostupné finančné výkazy podnikateľských subjektov

Podiel subjektov s kladným VH sa po prvom roku podstatne zvýšil na úroveň 55,43 %. V ďalších rokoch existencie subjektov ostáva podiel subjektov s kladným VH konštantný a drží sa blízko úrovni 55 %. Podrobné výsledky znázorňujeme v nasledujúcom grafe.

Graf č. 50: Vývoj podielu podnikov s kladným VH (vzniknuté v 2017) v rokoch 2017 – 2021

Zdroj: SBA, dostupné finančné výkazy podnikateľských subjektov

5.2 Finančné ukazovatele zaniknutých podnikateľských subjektov

V analýze vývoja finančných ukazovateľov zaniknutých podnikateľských subjektov vstupovali do spracovania nasledujúce počty:

Tab. č. 40: Prehľad počtu subjektov vstupujúcich do spracovania k vývoju finančných ukazovateľov zaniknutých subjektov v roku 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Počet subjektov v spracovaní	1 891	1 903	1 312	1 504	383

Zdroj: SBA, dostupné finančné výkazy podnikateľských subjektov

Ukazovatele *likvidity* zaniknutých podnikov zaznamenali v posledných piatich rokoch existencie rastúci trend. Likvidita 2. stupňa dosahovala ešte tri roky pred ukončením podnikateľskej činnosti optimálnu hodnotu – v rozsahu od 1 do 1,5. Likvidita 3. stupňa bola však pomerne nízka. V posledných dvoch rokoch existencie likvidita vzrástla – predovšetkým v poslednom roku, kedy dochádza spravidla k celkovému vysporiadaniu obchodných záväzkov.

Ukazovatele *aktivity* odhalili prvý závažný problém zaniknutých podnikov – platobnú disciplínu. Vzhľadom na nedostatočnú výšku tržieb, podniky neboli schopné v posledných rokoch existencie včas uhrádzať svoje záväzky. Medián doby splatnosti celkových záväzkov sa zvýšil v štvrtom roku pred zánikom na 234 dní. V poslednom roku pred ukončením podnikania dosiahol nízku hodnotu, 37 dní. Doba splatnosti pohľadávok dosahovala podstatne nižšiu úroveň. Veľmi nízku úroveň dosiahol medián splatnosti pohľadávok v poslednom roku pred ukončením podnikania. Z porovnania doby splatnosti pohľadávok a záväzkov možno konštatovať, že platobná neschopnosť nebola spôsobená v dôsledku druhotnej platobnej neschopnosti. S postupným vysporiadaním záväzkov v čase klesala aj doba splatnosti záväzkov.

Zadlženost' podnikov s prichádzajúcim rokom zániku klesala. Ešte päť rokov pred ukončením činnosti dosahoval ukazovateľ celkovej zadlženosti cca 65 %, čo je optimálne pre zdravé podniky, ktoré nemajú problémy s platobnou disciplínou. Pri podnikoch, ktorých platobná disciplína nie je optimálna, však uvedená zadlženost' môže spôsobovať problém.

V ďalších rokoch sa však zadlženosť MSP postupne znižovala. Najnižšiu úroveň dosiahla v poslednom roku podnikateľskej činnosti (3,57 %). Výsledky posledného roka sú však do značnej miery ovplyvnené nízkym počtom pozorovaní oproti predchádzajúcim rokom.

Za hlavnú príčinu zániku podnikateľských subjektov možno vo väčšine prípadov označiť nízku *rentabilitu*. Pokiaľ trhovo orientovaný podnik nedosahuje zisk, nie je schopný dlhodobej existencie. Medián rentability aktív zaniknutých MSP dosahoval už päť rokov pred ukončením činnosti nulovú hodnotu. Prevládajúci záporný výsledok hospodárenie medzi MSP spôsobil, že v posledných dvoch rokoch existencie dosahovala aj rentabilita zápornú hodnotu. Podiel MSP s nenulovými tržbami klesal počas posudzovaného obdobia zo 58,65 % na 22,72 %. Dôvodom zániku subjektov v uplynulom roku však bola aj administratívna zmena, ktorá spôsobila, že z obchodného registra boli vymazané aj podniky s určitými tržbami. Na druhej strane, výsledky posledného roka sú opäť ovplyvnené nižším počtom pozorovaní.

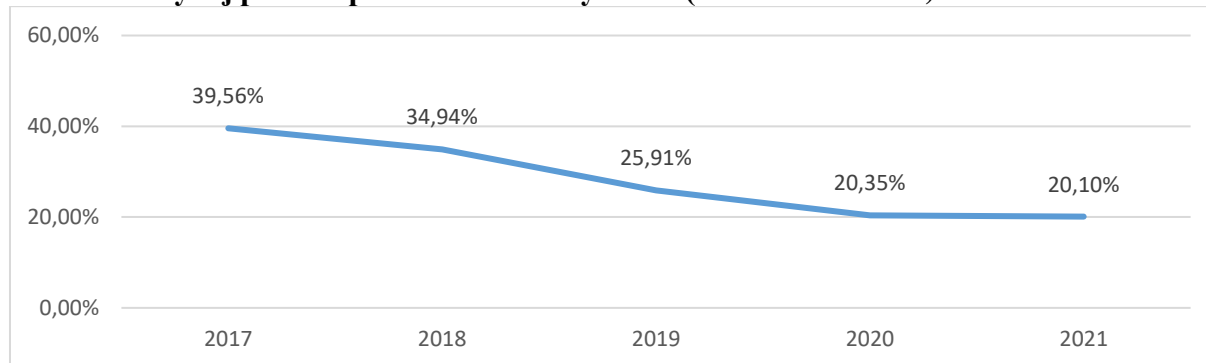
Tab. č. 41: **Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov zaniknutých subjektov v roku 2020 (vývoj)**

Ukazovateľ	m.j.	2017	2018	2019	2020	2021	Rozdiel 2020 a 2021
Likvidita 2. stupňa	koef.	1,19	1,30	1,23	1,95	1,81	↑ 0,14
Likvidita 3. stupňa	koef.	1,32	1,47	1,37	2,28	2,85	↑ 0,57
Doba splatnosti pohľadávok	dní	80,96	84,02	89,09	91,27	1,05	↓ 90,22
Doba splatnosti záväzkov	dní	522,28	354,45	482,28	234,95	37,29	↓ 197,66
Celková zadlženosť	%	65,68	56,64	53,04	15,55	3,57	↓ 11,98
Podiel podnikov využ. úvery	%	12,69	11,35	10,90	7,51	6,79	↓ 0,72
Rentabilita aktív	%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	=
Podiel podnikov s nenulovými tržbami	%	58,65	53,76	42,53	29,39	22,72	↓ 6,67
Podiel podnikov s kladným VH	%	39,56	34,94	25,91	20,35	20,10	↓ 0,25

Zdroj: SBA, dostupné finančné výkazy podnikateľských subjektov

Podiel subjektov s kladným výsledkom hospodárenia u podnikov zaniknutých v roku 2021 každoročne klesal. V priebehu piatich rokov klesol podiel ziskových podnikov zo 39,56 % v roku 2017 na 20,1 % v roku 2021. Vývoj podielu ziskových subjektov na celkovom počte podnikateľských subjektov v posledných piatich rokoch existencie znázorňuje graf č. 51.

Graf č. 51: **Vývoj podielu podnikov s kladným VH (zaniknuté v 2021) v rokoch 2017 - 2021**

Zdroj: SBA, dostupné finančné výkazy podnikateľských subjektov

Záver

Sektor malého a stredného podnikania v uplynulých rokoch prechádza turbulentným vývojom. Najprv do jeho vývoja zasiahla pandémia koronavírusu a s tým súvisiace opatrenia vlády, zatváranie veľkého množstva podnikov a obmedzovanie podnikateľskej činnosti. V roku 2021 naďalej pretrvávali aj koronavírusové opatrenia, avšak do popredia sa v druhej polovici roka začala dostávať aj inflácia a rast cien, najmä materiálových vstupov. Navyše, pre veľkú časť podnikateľov skončili podporné opatrenia zo strany štátu a vlády. Počet MSP však napriek uvedeným faktorom naďalej rástol. V porovnaní s rokom 2020 sa počet nových registrácií MSP zvýšil o 11 %, pričom výraznejšie, o viac ako 23 % narástol počet registrácií živnostníkov. Počet registrácií nových právnických osôb sa naopak medziročne znížil o asi 13 %.

Najviac nových registrácií v roku 2021 bolo už tradične zaznamenaných v sektoroch obchodných služieb, avšak výrazne narástol aj počet nových registrácií podnikateľských subjektov v stavebníctve, o viac ako 25 tisíc. Záujem o vstup do podnikania sa výraznejšie znížil najmä v sektore stravovania a ubytovania, čo taktiež môže súvisieť so zhoršenou situáciou v dôsledku koronavírusových ochorení. Stabilný ostáva vývoj v oblasti pôdohospodárstva.

Navzdory výraznému zhoršeniu podnikateľského prostredia v období druhej a tretej vlny koronakrízy sa v medziročnom porovnaní zvýšil počet vzniknutých MSP v Bratislavskom (o 20,4 %) a Prešovskom kraji (o 15,3 %). Výsledky naznačujú, že podnikatelia v uvedených krajoch nachádzali vhodné podmienky na rozvíjanie podnikateľských nápadov a ich uplatnenie na trhu aj v čase pandémie. Na krízu najcitlivejšie reagovali záujemcovia o podnikanie v Banskobystrickom kraji, kde sa počet nových registrácií medziročne znížil o 1,2 % a potvrdil sa tak trend z predchádzajúceho obdobia.

Počas roka 2021 ukončilo svoje podnikanie 51 724 podnikateľských subjektov. Medziročne ide o nárast o 8,6 %. Do zánikov však zasiahli dve výrazné zmeny, ktoré ovplyvnili celkové čísla. Prvou zmenou, ktorá sa výrazne prejavila v roku 2021 bolo skončenie protipandemickej podpory, v dôsledku čoho viaceré subjekty postupne ukončili svoju činnosť. Druhou dôležitou zmenou bol administratívny zásah do obchodného registra, z ktorého boli vymazané zväčša neaktívne subjekty. Najmä z dôvodu tejto zmeny sa medziročne zvýšilo množstvo zaniknutých subjektov v sektore obchodu o viac ako 29 % (väčšina vymazaných subjektov mala predmet podnikania práve v oblasti obchodu). Aj na medzimesačných dátach vidíme najväčší počet zánikov v mesiacoch október a november 2021, kedy dochádzalo k zániku podnikateľských subjektov práve z dôvodov administratívnej zmeny. Administratívna zmena sa prejavila aj na disproportornom vývoji z pohľadu jednotlivých krajov, pričom výrazne viac subjektov ako v minulom roku zaniklo najmä v Bratislavskom kraji (nárast o 45,6 %).

Čistá bilancia vznikov a zánikov aj tento rok vyznieva v prospech vznikov podnikateľských subjektov. Opätovne došlo k nárastu počtu podnikateľských subjektov a to o 40 tisíc nových subjektov. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa počet čistých prírastkov zvýšil o 14,9 %. K pozitívnemu vývoju prispeli, ako bolo spomenuté, najmä vznik nových živnostníkov.

Rast prírastku, resp. pokles úbytku MSP bol zaznamenaný naprieč všetkými odvetvami hospodárstva s výnimkou ubytovania a stravovania, ostatných služieb a obchodu, kde nastal najdynamickejší prepád záujmu o začatie podnikania (o 828 %). Tento dramatický pokles najmä (avšak nielen) v sektore obchodu je však dôsledkom vyššie spomenutej administratívnej zmeny. Absolútne najvyšším prírastkom sa môže pyšiť Bratislavský kraj, kde počet nových

MSP prevýšil počet zánikov o 9 806 a medziročne vzrástol o 2,1 %. Ešte dynamickejšia medziročná zmena čistého prírastku bola zaznamenaná v Prešovskom kraji (o 44,7 %) a veľmi výrazne aj v Žilinskom kraji (o 40,6 %).

Novovzniknuté podniky dosahujú v začiatkoch podnikania nadpriemernú výšku ukazovateľov likvidity, čo značí o tom, že výška ich krátkodobého majetku významne prevýšila výšku krátkodobých záväzkov. Začínajúci podnikatelia získavali prostriedky za realizované výkony skôr ako uhradili vlastné záväzky. Podnikatelia sa v začiatkoch podnikania príliš nezadlžujú, využívajú predovšetkým vlastné zdroje. Takmer dve tretiny začínajúcich subjektov utrhli za svoje výkony tržby v prvom roku existencie. 43 % začínajúcich podnikateľov dosahuje kladný výsledok hospodárenia. V nasledujúcich rokoch od vzniku sa začínajúcim podnikateľom predlžuje doba splatnosti záväzkov a inkasa pohľadávok. S rozširovaním podnikateľských aktivít v druhom a treťom roku existencie rástla aj zadlženosť MSP a miera využívania bankových úverov.

Ukazovatele likvidity zaniknutých podnikov v posledných troch rokoch podnikateľskej činnosti každým rokom rástli, čo súvisí s postupnou úhradou krátkodobých záväzkov. Ukazovatele aktivity poukazujú na problematickú platobnú disciplínu podnikateľov. Vzhľadom na nedostatočnú výšku tržieb, podniky neboli schopné v posledných rokoch existencie včas uhrádzať svoje záväzky. Z porovnania doby splatnosti pohľadávok a záväzkov možno konštatovať, že platobná neschopnosť nebola spôsobená v dôsledku druhotnej platobnej neschopnosti. Za hlavnú príčinu zániku podnikateľských subjektov možno vo väčšine prípadov označiť nízku rentabilitu. Prevládajúci záporný výsledok hospodárenie medzi MSP spôsobil, že v posledných dvoch rokoch existencie dosahovala aj rentabilita zápornú hodnotu. Podiel MSP s nenulovými tržbami klesal počas posudzovaného obdobia zo 58,65 % na 22,72 %.